

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ:
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΑΘΛΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΗΣ
(ΕΦΟΑ)
Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ
ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1938-2004)**

Πιερράκος Παναγιώτης

Επιβλέπων Καθηγητής: Ανδρέας Μπαλτάς

Αθήνα, Ιούλιος 2022

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή (συγγραφέας/δημιουργός) που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής του διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλα τον χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΑΘΛΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΗΣ
(ΕΦΟΑ)
Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ
ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1938-2004)**

Πιερράκος Παναγιώτης

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

Συν-Επιβλέπων Καθηγητές:

Ανδρέας Μπαλτάς

Αθανάσιος Τσούμας

Ευάγγελος Αλμπανίδης

Μέλος ΣΕΠ του Ε.Α.Π

Μέλος ΣΕΠ του Ε.Α.Π.

Μέλος ΣΕΠ του Ε.Α.Π.

Αθήνα, Ιούλιος 2022

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή Ανδρέα Μπαλτά για τη πολύτιμη συμβολή του στη παρούσα εργασία σε κάθε στάδιο δημιουργίας της. Οι καίριες επισημάνσεις και συμβουλές με βοήθησαν να ανταποκριθώ στις απαιτήσεις που εμφανίζονταν σταδιακά λόγω του αρχειακού υλικού έως ότου διατυπωθεί στη πορεία ορθώς και εμπεριστατωμένα.

Επίσης να ευχαριστήσω το Γενικό Γραμματέα της ομοσπονδίας αντισφαίρισης κ. Ζαννιά για την άδεια στην έρευνα και τη μελέτη του αρχειακού υλικού, όπως και το προσωπικό της ομοσπονδίας.

Τέλος και σημαντικότερους, να ευχαριστήσω τους γονείς μου και τον αδερφό μου για τη συμπαράσταση, τη κατανόηση και τη σύμπνοια πορείας προς τη διεκπεραίωση της εργασίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη.....	6
Λέξεις – Κλειδιά.....	6
Abstract.....	7
Key – words.....	7
Εισαγωγή.....	8
Κεφάλαιο 1ο - Εμφάνιση του Τένις στον διεθνή χώρο.....	11
1.1 Η ανάπτυξη του τένις.....	11
1.2 Η σύγχρονη διάδοση του τένις.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο - Εμφάνιση του τένις στην Ελλάδα.....	28
2.1.1 Η ανάπτυξη του τένις στην Ελλάδα (1895 – 1922).....	28
2.2 2η περίοδος εμφάνισης του τένις στην Ελλάδα (1922 και έπειτα).....	33
Κεφάλαιο 3ο - Ίδρυση της ΕΦΟΑ.....	37
3.1 Ιδρυτικά μέλη.....	38
3.2 Ιδρυτική συνέλευση και καταστατικό-1938.....	39
3. 3 Δράση Ε.Φ.Ο.Α από το 1938 έως και το 2004.....	42
Συμπεράσματα	67
Βιβλιογραφία	70
Παραρτήματα	72

Περίληψη

Το άθλημα της αντισφαίρισης αποτελεί ένα από τα παλιότερα και παράλληλα με πλούσια δραστηριότητα αθλήματα στον χώρο του σύγχρονου ελληνικού αθλητισμού. Η εμφάνιση του αθλήματος της αντισφαίρισης στην Ελλάδα έγινε από μέλη αστικών οικογενειών, τα οποία συνδέονταν με την Αγγλία. Σημαντικό ρόλο στη διάδοση του τένις στη χώρα μας διαδραμάτισε η Ελληνική Φίλαθλη Ομοσπονδία Αντισφαίρισης (Ε.Φ.Ο.Α), η οποία μέσα από τις δράσεις της από τη στιγμή της ίδρυσης της το 1938, κατάφερε να ενισχύσει τη δημοτικότητα του συγκεκριμένου αθλήματος. Στην εργασία αυτή αρχικά παρουσιάζεται η ανάπτυξη του διεθνούς τένις, ενώ στη συνέχεια προβάλλεται ο τρόπος ανάπτυξης του στη χώρα μας και αναλύεται η δράση της Ελληνικής Φίλαθλης Ομοσπονδίας Αντισφαίρισης. Σκοπός αυτής της εργασίας είναι αρχικά η σκιαγράφηση της πορείας της εξέλιξης του αθλήματος της αντισφαίρισης σε διεθνές και εθνικό επίπεδο και στη συνέχεια η ανάλυση της θεσμικής του οργάνωσης, μέσα από την ίδρυση και τη λειτουργία της Ε.Φ.Ο.Α. Για την υλοποίηση αυτής της εργασίας αξιοποιήθηκε η μεθοδολογία της ιστορικής έρευνας, αντλώντας στοιχεία από το αρχείο της ΕΦΟΑ, αλλά και από ελληνικές και διεθνείς δευτερογενείς πηγές. Μελετώντας τη δράση της Ελληνικής Φίλαθλης Ομοσπονδίας Αντισφαίρισης από την ίδρυση της το 1938 μέχρι το 2004 αλλά και το καταστατικό της, κατανοείται ο ρόλος της στην οργάνωση του αθλήματος και στη καθοδήγηση αρκετών σωματείων στη χώρα μας, ώστε να προχωρήσουν στη λειτουργία τμημάτων αντισφαίρισης, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στη διάδοση του αθλήματος στη χώρα μας. Για την υλοποίηση των στόχων αυτής της έρευνας παρουσιάζονται πληροφορίες, που αφορούν στα πρακτικά των συνελεύσεων, τους ισολογισμούς, τα πειθαρχικά δικαστήρια της ΕΦΟΑ κλπ., διευκολύνοντας με τον τρόπο αυτό να κατανοηθούν οι μεταβολές που σημειώθηκαν σταδιακά στον τρόπο οργάνωσης του τένις στη χώρα μας.

Λέξεις - Κλειδιά

Ελληνική Φίλαθλη Ομοσπονδία Αντισφαίρισης, Αντισφαίριση, Αθλητικά Σωματεία, Ολυμπιακοί Αγώνες

Abstract

The sport of tennis is one of the oldest and in parallel with rich activity sports in the field of modern Greek sports. The appearance of the sport of tennis in Greece was made by members of bourgeois families, which were associated with England. The Hellenic Tennis Federation played an important role in the spread of tennis in our country, which through its actions since its founding in 1938 managed to strengthen the popularity of this sport. This work first presents the development of international tennis, while then the way of its development in our country is presented and the action of the Hellenic Tennis Fan Federation is analyzed. The purpose of this work is first to outline the course of development of the sport of tennis at international and national level and then the analysis of its institutional organization, through the establishment and operation of Hellenic Tennis Federation. For the implementation of this work, the methodology of the historical research was utilized, drawing data from the archive of Hellenic Tennis Federation, but also from Greek and international secondary sources. Studying the action of the Hellenic Tennis Fan Federation from its foundation in 1938 to 2004 and its statute, its role in the organization of the sport and in the guidance of several clubs in our country is understood, in order to proceed with the operation of tennis departments, contributing to this way in the spread of the sport in our country. Finally, for the implementation of the objectives of this research, information is presented, concerning the minutes of the meetings, the balance sheets, but also the disciplinary courts of Hellenic Tennis Federation, etc., thus facilitating the understanding of the changes that occurred gradually in the way of organizing tennis in our country.

Key - Words

Hellenic Tennis Federation, Tennis, Sports Clubs, Olympic Games

Εισαγωγή

Στην παρούσα εργασία, το ενδιαφέρον εστιάζεται στην μελέτη της ιστορίας του αθλήματος της αντισφαίρισης στον διεθνή και στον ελλαδικό χώρο, προκειμένου να κατανοηθούν οι συνθήκες, οι οποίες οδήγησαν στην εξέλιξή του, στην ίδρυση της Ελληνικής Φίλαθλης Ομοσπονδίας Αντισφαίρισης (Ε.Φ.Ο.Α.) και στην οργάνωση του αθλήματος από αυτήν. Η εργασία αυτή αναλύει καταρχήν τον τρόπο ανάπτυξής του τένις στη χώρα μας, στο πλαίσιο μίας μακράς ιστορικής περιόδου εκατό και πλέον ετών και πιο συγκεκριμένα από το μεταίχμιο του 19ου και 20ου αιώνα, μέχρι και τις αρχές του 21ου αιώνα. Η εμφάνιση του αθλήματος της αντισφαίρισης στη χώρα μας συνδέεται σε γενικές γραμμές με την ανάπτυξη της αστικής κοινωνικότητας, αποτελώντας ουσιαστικά ψυχαγωγική αθλητική δραστηριότητα της ανώτερης αστικής τάξης. Στην αρχή, με το άθλημα αυτό ασχολήθηκαν μέλη αυτής της τάξης, από τα οποία είχαν υιοθετηθεί νεωτερικές αντιλήψεις για τα σπορ και τη σωματική άσκηση (Κουλούρη, 1997 : 150-154).

Η αντισφαίριση αποτελεί μία ευχάριστη αθλητική ενασχόληση, η οποία μπορεί να ασκηθεί και από τα δύο φύλα και σε όλες τις ηλικίες. Η ιστορική έρευνα έχει αναδείξει ότι η Αθήνα και η Κέρκυρα αποτέλεσαν τις πρώτες πόλεις, όπου ήταν εμφανής η ανάπτυξη της αντισφαίρισης, με την ίδρυση των πρώτων Lawn Tennis Clubs το 1895 και το 1896. Πρόκειται ουσιαστικά για πόλεις, οι οποίες ανέπτυξαν την αντισφαίριση στο πλαίσιο των διαφόρων πολιτισμικών επιρροών, που δέχτηκαν από τη βρετανική αυτοκρατορία, με την οποία διατηρούσαν στενές επαφές. Μετά την ανάπτυξη του αθλήματος της αντισφαίρισης στην Ελλάδα και τη συμμετοχή Ελλήνων αθλητών και αθλητριών στους Ολυμπιακούς Αγώνες, σημαντική ώθηση για τη διάδοση της αντισφαίρισης δόθηκε από την ίδρυση της ΕΟΦΑ το 1938. Με βάση αυτά τα στοιχεία, στην εργασία αυτή αναπτύσσεται το ζήτημα της διάδοσης της αντισφαίρισης στη χώρα μας, εστιάζοντας τον ενδιαφέρον στην ίδρυση και στον τρόπο λειτουργίας της ΕΦΟΑ.

Σκοπός

Κατά το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα σημαντική θεωρείται η εξάπλωση του τένις σε όλη τη χώρα, καθώς, επίσης, και η ανάπτυξη του αγωνιστικού επιπέδου του αθλήματος της αντισφαίρισης. Σκοπός, αυτής της εργασίας είναι να μελετηθεί και να αξιολογηθεί η κατάσταση, που επικρατούσε στην Ελλάδα, πριν και μετά την ίδρυση της Ε.Φ.Ο.Α, προκειμένου να διερευνηθεί η συμβολή της στην ανάπτυξη του αθλήματος του τένις. Επίσης, επειδή δεν έχουν υλοποιηθεί έρευνες που να αναφέρονται στον ρόλο και τις δράσεις της ΕΦΟΑ, με τη συγκεκριμένη εργασία επιδιώκεται να αξιοποιηθεί το αρχειακό υλικό της ομοσπονδίας, για να κατανοηθεί και να αξιολογηθεί ο ρόλος της, αλλά και για να δοθεί το έναυσμα για την περαιτέρω διερεύνηση αυτού του θέματος. Με βάση τον ερευνητικό σκοπό αυτής της εργασίας, τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα είναι τα εξής : Γιατί δημιουργήθηκε η ΕΦΟΑ; Μέσα από τη δράση της, ποιες αλλαγές υπήρξαν στο ελληνικό τένις; Ποιες είναι οι αλλαγές που σημειώθηκαν, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980; Σταμάτησε το τένις να αποτελεί ένα κλειστό, ελιτίστικο άθλημα; Εάν ναι, πότε συνέβη αυτή η τομή; Το τένις μαζικοποιήθηκε με την πάροδο των χρόνων;

Μεθοδολογία

Για την υλοποίηση αυτής της εργασίας, αξιοποιήθηκε η μέθοδος της ιστορικής έρευνας και ανάλυσης και πιο συγκεκριμένα, η αναζήτηση, μελέτη και επεξεργασία των διαφόρων γραπτών τεκμηρίων και εγγράφων. Με τον τρόπο αυτό επιχειρήθηκε η αναζήτηση των απαραίτητων πληροφοριών για τη καταγραφή των γεγονότων που συνθέτουν το ιστορικό πλαίσιο για τη δημιουργία της Ε.Φ.Ο.Α (Giddens, 2009). Ειδικότερα, επιχειρήθηκε η αξιοποίηση πρωτογενών και δευτερογενών πηγών σχετικών με την ιστορία του ελληνικού τένις και επιδιώχθηκε η ανασυγκρότηση του ιστορικού πλαισίου της εμφάνισης, διάδοσης και ανάπτυξης του αθλήματος της αντισφαίρισης στον διεθνή και ελλαδικό χώρο, μέσα στο οποίο εντάσσεται η ίδρυση της Ε.Φ.Ο.Α. Σε αυτό το πλαίσιο ερευνήθηκε το αρχείο της Ε.Φ.Ο.Α., το οποίο περιλαμβάνει το ιδρυτικό καταστατικό της το 1938, τα βιβλία πρακτικών και γενικών συνελεύσεων των ετών από το 1938 έως το 1988, οικονομικοί ισολογισμοί και προϋπολογισμοί, πειθαρχικές ποινές και περιφερειακά συμβούλια της περιόδου. Το υλικό ήταν αρκετά δυσανάγνωστο λόγω και της κακής συντήρησης του με αποτέλεσμα η μελέτη και η ερευνητική μέθοδος να αρχίζει από το πρώτο καταστατικό του 1938 έως τα πρακτικά

και τις γενικές συνελεύσεις του 1988 μαζί με το υπόλοιπο αρχειακό υλικό, με τις επόμενες χρονιές να βρίσκονται σε μερική έλλειψη λόγω και του δυσεύρετου αρχειακού υλικού.

Διάρθρωση

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας αναπτύσσεται το θέμα της εμφάνισης του τένις στον διεθνή χώρο. Αρχικά, αναλύεται ο τρόπος προέλευσης και διάδοσης του αθλήματος του τένις, ενώ στη συνέχεια μελετάται η ανάπτυξη του τένις σε διεθνές επίπεδο κατά τη διάρκεια του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα. Το θέμα του δεύτερου κεφαλαίου είναι η εμφάνιση του τένις στην Ελλάδα και αναλύεται η ανάπτυξή του κατά την πρώτη περίοδο εμφάνισης του τένις στη χώρα (1895-1922) και κατά τη δεύτερη περίοδο εμφάνισης του τένις (1922 και έπειτα). Η συγκεκριμένη κατάτμηση του χρόνου βασίζεται στις εξελίξεις που σημειώθηκαν στη χώρα μας μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή. Στο τελευταίο κεφάλαιο μελετάται η ίδρυση και η λειτουργία της Ε.Φ.Ο.Α. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η δράση της Ε.Φ.Ο.Α από το 1938 έως και το 2004, προκειμένου να διερευνηθεί ο ρόλος της στη διάδοση του αθλήματος της αντισφαίρισης στη χώρα μας. Μελετάμε το πρώτο καταστατικό της ομοσπονδίας του 1938, εξειδικεύοντας τις πληροφορίες εκείνες που προβάλλουν τις συνθήκες εκείνες οι οποίες οδήγησαν στην ίδρυση της ομοσπονδίας τη συγκεκριμένη περίοδο, αναλύοντας και το προϋφιστάμενο περιβάλλον. Σημαντικές πληροφορίες παρέχουν τα πρακτικά συνελεύσεων με την ανάλυση των οικονομικών και διαφόρων άλλων αναλυτικών προτάσεων. Επίσης, οι αναφορές στα περιφερειακά συμβούλια και στην πληροφόρηση για τη σταδιακή εξέλιξη της αντισφαίρισης στην επαρχία, τα πειθαρχικά συμβούλια και οι ποινές, μέσα από τις οποίες αναδεικνύεται η συμπεριφορά των συμμετεχόντων σε κάθε εποχή. Τέλος, τα τροποποιημένα καταστατικά και οι διαφοροποιήσεις που επιφέρουν ανάλογα με τη χρονική περίοδο.

Κεφάλαιο 1ο - Εμφάνιση του Τένις στον διεθνή χώρο

1.1 Η ανάπτυξη του αθλήματος του τένις

Τα πρώτα παιχνίδια με μπάλα άρχισαν να παρουσιάζονται περίπου το 2.000 π.χ. στην Αίγυπτο και ορισμένοι ιστορικοί πιστεύουν ότι το τένις ξεκίνησε για πρώτη φορά εκεί. Ο σημερινός τρόπος παρουσίασης αυτού του αθλήματος θεωρείται απόγονος μίας ψυχαγωγικής δραστηριότητας, που είχαν αναπτύξει κατά τον 12ο αιώνα οι μοναχοί. Οι μπάλες αποτελούνταν από κομμάτια από φελλό ή ξύλο, τρίχες ή μαλλί, που αρχικά ήταν τυλιγμένες σε δέρμα ή ύφασμα, ενώ αργότερα ράβονταν με το χέρι σε τσόχα. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, η λέξη «τένις» επινοήθηκε από αυτούς τους μοναχούς, οι οποίοι θα φώναζαν τη λέξη «tenez», -στα γαλλικά σημαίνει «να πάρει»-, ενώ σέρβιραν την μπάλα (Παπαθεοδώρου, 2021 : 24 - 28). Στη συνέχεια το παιχνίδι ενισχύθηκε σε δημοτικότητα με την απήχισή του να εξαπλώνεται πέρα από τα τείχη του μοναστηριού, για να υιοθετηθεί από τους ευγενείς σε όλο τον ευρωπαϊκό χώρο. Ορισμένες μαρτυρίες υποστηρίζουν ότι μέχρι τον 13ο αιώνα υπήρχαν έως και 1.800 κλειστά γήπεδα του τένις στον ευρωπαϊκό χώρο. Πράγματι, το παιχνίδι έγινε τόσο δημοφιλές, που αρκετά μέλη της Εκκλησίας, συμπεριλαμβανομένου του Πάπα, αλλά ταυτόχρονα και του Βασιλιά Λουδοβίκου Δ', επιχείρησαν να απαγορεύσουν το παιχνίδι, χωρίς, όμως, αποτέλεσμα (Γρίβας, 2015 : 26 - 30).

Σύντομα το τένις εξαπλώθηκε στην Αγγλία, με τον Ερρίκο Ζ' και τον Ερρίκο Η' να αποτελούν ένθερμους οπαδούς του. Η ενασχόληση με το τένις στα αστικά κέντρα οδήγησε στην ευρεία ανάπτυξη αυτού του αθλήματος και στην κατασκευή κλειστών γηπέδων, καθώς αποτελούσε βασική ενασχόληση των ευγενών και των μοναχών. Βαθμιαία παρουσιάζεται η μετεξέλιξή του σε παιχνίδι κλειστού χώρου, το οποίο ονομαζόταν ριάλ (real ή royal ή courttennis), το οποίο υπάρχει ακόμη και σήμερα αλλά σε περιορισμένο αριθμό (Γρίβας, 2015 Α 26 -30). Στο Παρίσι ο αριθμός των γηπέδων μειώθηκε το 1657 στα 114 και το 1783 μόλις στα 13. Ο Αγγλικός εμφύλιος πόλεμος και η Γαλλική Επανάσταση και στη συνέχεια οι Ναπολεόντειοι πόλεμοι στη Γαλλία οδήγησαν σε κάμψη αυτό το άθλημα. Η επανεμφάνιση του ριάλ τένις έγινε στην Αγγλία τον 19ο αιώνα με την κατασκευή νέων γηπέδων.

Παράλληλα επιχειρήθηκε αρκετές φορές η για διεξαγωγή του αθλήματος του τένις σε ανοικτό χώρο, οι οποίες, όμως, ήταν αποτυχημένες, διότι οι βαριές μπάλες της εποχής δεν μπορούσαν να αναπηδήσουν στο γρασίδι (Cooper, 2004 : 85 - 88). Καθοριστικός είναι ο ρόλος της ανακάλυψης τη δεκαετία του 1830 της θεριστικής μηχανής γρασιδιού και της κατασκευής το 1950 μπάλας από καουτσούκ, η οποία είχε τη δυνατότητα αναπήδησης στο γρασίδι (Grivas, 2000 : 26 - 30)

Το τένις άρχισε να εξελίσσεται ουσιαστικά σε επαγγελματικό άθλημα από το 1872, με την ίδρυση του πρώτου συλλόγου τένις επί χόρτου. Ο Χόα Περέιρα, ένας Πορτογάλος έμπορος, και οι γιατροί Frederick Haynes και Wellesley Tomkins έπαιζαν το ισπανικό παιχνίδι με την μπάλα «pelota» στο γρασίδι του θερέτρου Leamington. Αργότερα, έγινε η κατοχύρωση των αρχικών κανόνων για το τένις επί χόρτου (τένις σε χλοοτάπητα). Παρόλο που δεν είναι εύκολο να δηλωθεί μια σαφής προέλευση αυτού του παιχνιδιού, αναγνωρίζεται ότι ο Walter Clopton Wingfield, Βρετανός αξιωματικός του στρατού, εφηύρε κανόνες για το τένις, το οποίο το 1873 ονομάστηκε «τένις επί χόρτου» (Cooper, 2004 : 8- 88). Πιο συγκεκριμένα, είχε παρατηρήσει μια σημαντική εμπορική δυνατότητα του τένις επί χόρτου και προχώρησε στην κατοχύρωση του παιχνιδιού, παρόλο που δεν πέτυχε να δικαιολογήσει τη δημιουργία του. Επίσης, είχε υποστηρίξει ότι είχε δανειστεί τις αρχές του ελληνικού παιχνιδιού, το οποίο ονομάζεται «Σφαιριστικές». Παρόλα αυτά, πολλοί ερευνητές θεωρούν ότι απλώς προχώρησε στη χρησιμοποίηση των δημοφιλών αγγλικών παιχνιδιών. Οι πρώτοι παίκτες του τένις επέλεξαν να αποκαλούν το παιχνίδι του Wingfield «τένις στο πράσινο», επειδή έπαιζαν τένις σε ένα μικρό γήπεδο με γρασίδι (Grivas, 2000). Το 1875 αποφασίστηκε η ενσωμάτωση του τένις στις δραστηριότητες του All England Croquet Club του προαστίου Γουίμπλετον του Λονδίνου, όπου τα λεία γήπεδα του αθλήματος του croquet, το οποίο ήταν δημοφιλές εκείνη την εποχή, θεωρούνταν ότι μπορούσαν εύκολα να προσαρμοστούν στο lawn tennis. Στη συνέχεια, στις εγκαταστάσεις του διοργανώθηκε το 1877 το πρώτο πρωτάθλημα με τη συμμετοχή 22 ανδρών (Barrett, 1986 : 72 - 76).

Το τουρνουά πραγματοποιήθηκε με νέους κανονισμούς, οι οποίοι ορίστηκαν από την Επιτροπή Αγώνων, οι οποίοι ουσιαστικά ισχύουν μέχρι σήμερα. Το γήπεδο είχε σχήμα κλεψύδρας στην αρχή, ενώ στη συνέχεια το σχήμα έγινε ορθογώνιο με διαστάσεις 23,77 x 8,23 μ. Επίσης, ορίστηκε το ύψος του διχτυού να είναι 1,52 μ. στις άκρες και παράλληλα 0,99 μ. στο κέντρο, ενώ το ύψος μειώθηκε το 1882 στο 1,07 μ. στις άκρες. Επίσης, το σύστημα μέτρησης αντικαταστάθηκε από το σύστημα του ριάλ τένις, ενώ σημαντική θεωρείται η καθιέρωση της χρήσης του δεύτερου σερβίς (Grivas, 2000 : 85 - 88).

Εικόνα 1.1 – Το εξώφυλλο του πρώτου βιβλίου αντισφαίρισης το οποίο εξεδόθη το 1874 από τον Walter Wingfield με το οποίο συνέταξε οδηγό με τους κανόνες του παιχνιδιού που ισχύουν μέχρι σήμερα. Ο τίτλος «σφαιριστική» είναι στα ελληνικά με επεξήγηση στα αγγλικά

Το σύστημα μέτρησης 15,30,40, γκέιμ υποστηρίζεται ότι προέρχεται από τα τέσσερα μέρη (τέταρτα) του ρολογιού. Στην αρχή ήταν 15,30,45 αλλά στη συνέχεια για συντομία έγινε 40. Το love, το οποίο επιλέχτηκε να χρησιμοποιηθεί αντί του μηδέν, προέρχεται ουσιαστικά από τη γαλλική λέξη αυγό “l’oeuf”, με βάση την οποία συμβολίζεται το τίποτε (Cooper, 2004: 55 - 70). Το 1877 μεταβλήθηκε το όνομα του κλαμπ σε All England Croquet and Lawn Tennis Club, αποτελώντας με τον τρόπο αυτό δείγμα της άμεσης απήχησης του νέου αθλήματος, ενώ παράλληλα έγινε το διοικητικό κέντρο του τένις μέχρι την απόφαση να δημιουργηθεί το 1888 η Βρετανική Ομοσπονδία (British Lawn Tennis Association - LTA) (Grivas, 2000: 36 - 52).

Παρά την ίδρυση της LTA είναι σαφές ότι το κλαμπ διατηρεί, μέχρι και σήμερα, το δικαίωμα διοργάνωσης του διεθνούς πρωταθλήματος στο Γουίμπλετον. Οι αγώνες του Διπλού Ανδρών άρχισαν το 1879, ενώ στη συνέχεια το 1884 πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά στο Γουίμπλετον το Μονό Γυναικών με τη συμμετοχή 13 τενιστριών, ενώ νικήτρια ήταν η M. Watson. Τα αγωνίσματα του Διπλού Γυναικών και παράλληλα του Μεικτού Διπλού συμπεριλήφθηκαν το 1913 στο πρόγραμμα του Γουίμπλετον πολλά χρόνια αργότερα από τη διεξαγωγή τους σε άλλα τουρνουά. Το άθλημα διαδόθηκε γρήγορα στον διεθνή χώρο, κυρίως στα αγγλόφωνα κράτη και στις αποικίες της Μ. Βρετανίας (Cooper, 2004: 55-70).

Επιπλέον, την πρώτη περίοδο χαρακτηρίστηκε από πολλούς, όχι ως άθλημα αλλά, κυρίως, ως παιχνίδι ψυχαγωγίας, γεγονός που μπορεί να αποδοθεί στην ανταλλαγή κτυπημάτων με αργό ρυθμό. Στην Αμερική το άθλημα άρχισε να εμφανίζεται το 1874, ενώ το 1881 αποφασίστηκε να ιδρυθεί η Ομοσπονδία Αντισφαίρισης των ΗΠΑ και παράλληλα να διεξαχθεί το πρώτο επίσημο αμερικανικό πρωτάθλημα Ανδρών. Το πρώτο πρωτάθλημα Γυναικών πραγματοποιήθηκε το 1887.

Στη συνέχεια στην Αυστραλία, όπου το τένις άρχισε να αναπτύσσεται από το 1880, η ομοσπονδία ιδρύθηκε το 1904 και η διοργάνωση του πρώτου Αυστραλιανού Πρωταθλήματος πραγματοποιήθηκε το 1905 (Μονό και Διπλό Ανδρών). Επίσης, στη Γαλλία το πρώτο πρωτάθλημα διοργανώθηκε το 1891, έχοντας ως κύριο χαρακτηριστικό τη συμμετοχή μόνο παικτών από τη Γαλλία, ενώ διεθνή συμμετοχή παρατηρείται το 1925. Η Γαλλική Ομοσπονδία αποφασίστηκε να ιδρυθεί το 1920, ενώ η Γερμανική είχε ιδρυθεί το 1902 (Barrett, 1986: 33 - 40).

Το 1896, το τένις αποτέλεσε ένα από τα εννέα αθλήματα των πρώτων σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, γεγονός που αποτελεί απόδειξη της γρήγορης διάδοσης και παράλληλα της αποδοχής του στον διεθνή αθλητικό χώρο. Το 1900 άρχισε να διοργανώνεται το Κύπελλο Νταϊήβις (Davis Cup) - Παγκόσμιο Ομαδικό Πρωτάθλημα Ανδρών-, εστιάζοντας το ενδιαφέρον στην αθλοθέτηση κυπέλλου για τον νικητή της συνάντησης που πραγματοποιήθηκε μεταξύ Αγγλίας – Αμερικής από τον D. Davis, τον Αμερικανό παίκτη και φοιτητή του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ. Αρχικά η διοργάνωση ονομαζόταν International Lawn Tennis Challenge Trophy, ενώ νικήτρια της πρώτης διοργάνωσης αναδείχτηκε η ομάδα της Αμερικής με σκορ 3-0 νίκες. Μέλος της αμερικανικής ομάδας ήταν και ο Davis, ο οποίος υπήρξε το 1899-1901 ο νικητής του Διπλού στο Αμερικανικό Πρωτάθλημα και το 1899 νικητής στο Μονό του πανεπιστημιακού αμερικανικού πρωταθλήματος. Όπως επισημαίνεται, μέχρι το 1972 η κάτοχος του τίτλου είχε τη δυνατότητα να αγωνιστεί την επόμενη χρονιά απευθείας στον τελικό, ενώ η ίδια πρακτική εμφανιζόταν και στο Γουίμπλετον μέχρι το 1921 (Cooper, 2004: 55 - 70).

Η παγκόσμια εξάπλωση του αθλήματος του τένις οδήγησε στην ίδρυση ενός διεθνούς διοικητικού οργάνου, ρόλο τον οποίο εκτελούσε μέχρι τότε η Βρετανική Ομοσπονδία. Μέχρι το 1913, 24 χώρες εκπροσωπούνταν στην LTA, από τις οποίες άλλες ήταν από εθνικές ομοσπονδίες και άλλες ήταν από κλαμπ που έπαιζαν αυτόν τον ρόλο, με χαρακτηριστική περίπτωση το Athens Lawn Tennis Club. Η Διεθνής Ομοσπονδία -

International Tennis (Lawn) Federation (ITF)- αποφασίστηκε να ιδρυθεί το 1913 από 15 χώρες, έχοντας ως έδρα το Παρίσι. Πρώτος πρόεδρος εκλέχτηκε ο Γερμανός Dr. H.O. Behrens. Επίσης, την περίοδο αυτή οι ΗΠΑ δεν συμμετείχαν στην ίδρυση της ITF, επειδή δεν συμφωνούσαν να χαρακτηριστεί το Γουίμπλετον ως Παγκόσμιο Πρωτάθλημα και τελικά έγιναν μέλος το 1923. Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου αποφασίστηκε η έδρα να μεταφερθεί στο Λονδίνο, ενώ μέχρι το 1977 η λέξη Lawn παρέμεινε στην ονομασία (Grivas, 2000 : 44 - 50). Η έγκριση των επίσημων κανονισμών του τένις έγινε το 1923 από την ITF το 1923 και άρχισαν να εφαρμόζονται από την επόμενη χρονιά. Επίσης, αποφασίστηκε να υιοθετηθεί ο όρος Official Championships για το Αμερικανικό, το Γουίμπλετον, το Γαλλικό - Ρολάν Γκαρός και το Αυστραλιανό πρωτάθλημα, που αποτελούν τα τέσσερα παρακάτω μεγάλα πρωταθλήματα, τα οποία στην εποχή μας αποτελούν τα Γκραν Σλαμ (Grivas, 2000 : 44 - 50)

Τη δεκαετία του 1920 η αυξανόμενη δημοτικότητα του αθλήματος του τένις οδήγησε στην κατασκευή νέων εγκαταστάσεων. Το Γουίμπλετον μεταφέρθηκε σε καινούργιο χώρο, το κεντρικό γήπεδο του οποίου είχε χωρητικότητα 11.000 θέσεων, ενώ το αντίστοιχο γήπεδο στη Ν. Υόρκη είχε χωρητικότητα 17.000 θέσεων. Η εμφάνιση παικτών – αστέρων, με χαρακτηριστικές περιπτώσεις του Αμερικανού W. Tilden και της Γαλλίδας S. Lenglen και παράλληλα η δημιουργία εσόδων από τα εισιτήρια οδήγησε στη δημιουργία νέων συνθηκών για το άθλημα, στο οποίο μόνοι επίσημοι επαγγελματίες μπορούσαν να θεωρηθούν οι προπονητές. Ζητήματα επαγγελματισμού άρχισαν να απασχολούν την ITF από την ίδρυσή της. Οι κανόνες και ταυτόχρονα ο ορισμός του ερασιτέχνη παίκτη καθορίστηκαν το 1920 για πρώτη φορά, ενώ στη συνέχεια το 1934 η ITF επέλεξε να προτείνει στα κράτη -μέλη της την έγκριση του κανονισμού των οκτώ εβδομάδων (κάλυψη των διαφόρων εξόδων σε ερασιτέχνες παίκτες για συμμετοχή σε πρωταθλήματα μέχρι 8 εβδομάδες ετησίως (Cooper, 2004 : 78 - 82).

Το τένις έγινε ένα σημαντικό άθλημα που ακολουθείται από εκατομμύρια θαυμαστές καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Παρόν στους αγώνες από το 1896 έως το 1924, έκανε την επίσημη επιστροφή του στο πρόγραμμα το 1988, και η μεγάλη ολυμπιακή σκηνή έχει γίνει βασικό σημείο στην καριέρα των καλύτερων τενιστών του κόσμου. Το 1913, το τένις αυξανόταν σε δημοτικότητα σε όλο τον κόσμο. Οι εθνικές ενώσεις τένις αποφάσισαν έτσι να ενώσουν τις δυνάμεις τους και να εναρμονίσουν με τον τρόπο αυτό τις δομές τους. Πραγματοποιήθηκε διεθνής διάσκεψη στο Παρίσι, με εκπροσώπηση 12 χωρών και με την ευκαιρία αυτή δημιουργήθηκε η Διεθνής Ομοσπονδία Αντισφαίρισης επί χόρτου (ILTF). Το

τένις παρέμεινε στο Ολυμπιακό πρόγραμμα μέχρι το 1924 και στη συνέχεια σταμάτησε να υπάρχει μετά από μια διαμάχη μεταξύ της όλο και πιο ισχυρής ILTF, η οποία υπερασπιζόταν τα συμφέροντά της, καθώς, και της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, η οποία αρνήθηκε κατηγορηματικά να συμβιβαστεί (Pearson, 1989 : 35 - 40).

Κατά τη διάρκεια της απουσίας του από το ολυμπιακό πρόγραμμα, στο άθλημα του τένις σημειώθηκαν πολλές σημαντικές εξελίξεις, εστιάζοντας το ενδιαφέρον στην προώθηση στη δεκαετία του 1930 της ιδέας του «Grand Slam», που αντιστοιχεί στη νίκη στα τέσσερα «σημαντικά» τουρνουά, δηλαδή το Australian Open, το French Open, το Wimbledon και στο τουρνουά ΗΠΑ. Η πρώτη επαγγελματική οργάνωση του τένις δημιουργήθηκε από τον Αμερικανό C.C. Pyle, στο πλαίσιο της περιοδείας αγώνων επίδειξης με μία ομάδα Γάλλων και Αμερικανών παικτών. Ως πιο σημαντικοί από αυτούς τους πρώιμους επαγγελματίες θεωρούνται η Lenglen και ο Αμερικανός V. Richards. Την επομένη χρονιά αποφασίστηκε να διοργανωθεί το πρώτο επαγγελματικό πρωτάθλημα στις ΗΠΑ. Ήδη από τη δεκαετία του 1930 αρκετοί πρωταθλητές αποφάσιζαν τη μεταπήδησή τους στον επαγγελματισμό, χάνοντας με τον τρόπο αυτό τη δυνατότητα να αγωνίζονται στα μεγάλα ερασιτεχνικά τουρνουά. Ανάμεσα σε αυτούς θεωρείται και ο Αμερικανός D. Budge, ο οποίος το 1938 ήταν ο πρώτος παίκτης που κατέκτησε Γκραν Σλαμ, κερδίζοντας την ίδια χρονιά και τα τέσσερα μεγάλα τουρνουά. Στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου δραστηριότητα είχε αναπτυχθεί, κατά κύριο λόγο στην Αυστραλία και στην Αμερική. Στο γεγονός αυτό μπορεί να αποδοθεί ουσιαστικά η επικράτηση τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια παικτών από τις δύο αυτές χώρες (Cooper, 2004 : 75 - 80).

Παράλληλα, έως το πρώτο μισό της δεκαετίας του 1950, σημαντική θεωρείται η κυριαρχία παικτών από τις ΗΠΑ, οι οποίοι στη συνέχεια έγιναν επαγγελματίες. Το 1951 αποφασίστηκε να επεκταθεί ο κανονισμός των οκτώ εβδομάδων στις 210 ημέρες. Την ίδια χρονιά οι Αυστραλοί F. Sedgman και K. McGregor κατέκτησαν το πρώτο Γκραν Σλαμ στο Διπλό Ανδρών, ενώ το 1953 η M. Connolly από τις ΗΠΑ κατέκτησε το πρώτο Γκραν Σλάμ στις γυναίκες. Στη συνέχεια, το 1957 η Αμερικανίδα A. Gibson αποτέλεσε την πρώτη έγχρωμη πρωταθλήτρια, κατακτώντας το Αμερικανικό πρωτάθλημα και το Γουίμπλετον. Τις επόμενες δεκαετίες και μέχρι το 1970, σημαντικό ρόλο στο ανδρικό τένις διαδραμάτισε η Αυστραλία, υπό την καθοδήγηση του προπονητή H. Horman, ο οποίος θεωρείται ο καλύτερος προπονητής. Χαρακτηριστικά, επισημαίνεται ότι Αυστραλοί τενίστες κατέκτησαν από το 1956-1970 στο Γουίμπλετον 8 τίτλους στο Διπλό Ανδρών και 12 τίτλους στο Μονό, ενώ ταυτόχρονα κατέκτησαν σε διάστημα 18 χρόνων 15 τίτλους (Robertson, 1974 : 75 - 80).

Το 1962 ο αριστερόχειρας Αυστραλός R. Laver κατάφερε να κατακτήσει το Γκραν Σλαμ και στη συνέχεια μεταπήδησε στον επαγγελματισμό. Το 1970, η Αυστραλή M. Court έγινε κάτοχος του Γκραν Σλαμ, ενώ και το 1963 είχε ήδη κατακτήσει τον ίδιο τίτλο στο Μεικτό Διπλό, έχοντας ως συμπαίκτη τον συμπατριώτη της K. Fletcher (Pearson, 1989 : 80 - 84).

Στο δεύτερο μισό του 1950 και σε όλη τη δεκαετία του 1960 με βάση στοιχεία της UNESCO το τένις θεωρούνταν το πρώτο άθλημα σε ρυθμό ανάπτυξης στον διεθνή χώρο. Στο προσκήνιο άρχισαν να εμφανίζονται παίκτες από νέα κράτη και στα ομαδικά πρωταθλήματα σημαντική θεωρείται η διάκριση των μη παραδοσιακών δυνάμεων του Μεξικού, της Ινδίας, της Ρουμανίας και της Τσεχίας. Εκτός από αυτές τις χώρες διακρίθηκαν και χώρες της Δυτ. Ευρώπης (Δυτ. Γερμανία, Ισπανία και Ιταλία). Παράλληλα, σημαντική θεωρείται η ανάπτυξη του εφηβικού και του γυναικείου τένις μέσα από την υλοποίηση διαφόρων προγραμμάτων ανάπτυξης των εθνικών ομοσπονδιών. Το 1963, στο πλαίσιο του εορτασμού των 50 χρόνων της ITF, σημαντική θεωρείται η θεσμοθέτηση του Federation (Fed) Cup, το οποίο αποφασίστηκε να διοργανωθεί με τη μορφή εβδομαδιαίου τουρνουά και επίσης, με τη συμμετοχή 16 χωρών. Νικήτρια στο τουρνουά αυτό αναδείχτηκε η ομάδα των ΗΠΑ, με επικράτηση έναντι της Αυστραλίας με 2-1 νίκες. Ως πρώτη προσπάθεια διοργάνωσης γυναικείου ομαδικού πρωταθλήματος μπορεί να θεωρηθεί το Wightman Cup, το οποίο πραγματοποιήθηκε το διάστημα 1923-1989 αποκλειστικά μεταξύ Μεγάλης Βρετανίας και ΗΠΑ (Pearson, 1989 : 80 - 84).

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στο τέλος του ερασιτεχνισμού το 1968, το οποίο συνέβη κατά την έναρξη της εποχής του Open, όταν το άθλημα αποφασίστηκε να γίνει επαγγελματικό. Πιο συγκεκριμένα, ταυτόχρονα με την ανάπτυξη του αθλήματος, συνεχίστηκε η διοργάνωση επαγγελματικών διοργανώσεων, κατά κύριο λόγο στην Αμερική. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1950, ο Kramer προχώρησε στη διοργάνωση περιοδειών στις ΗΠΑ με παίκτες οι οποίοι είχαν πρωταγωνιστικό ρόλο αρχικά στα επίσημα τουρνουά. Ταυτόχρονα υποστηρίζεται ότι σε πολλά ερασιτεχνικά πρωταθλήματα απαραίτητος κανόνας για τη συμμετοχή των καλύτερων αθλητών θεωρούνταν η προσφορά έξτρα χρημάτων. Στις επαγγελματικές διοργανώσεις συμπεριλαμβάνονταν, κατά κύριο λόγο, συναντήσεις ενός εναντίον ενός (protour) και πιο σπάνια συμπεριλαμβάνονταν πρωταθλήματα (prochampionships), μέσω της προβολής ονομαστικών προσκλήσεων (Cooper, 2004 : 60 - 88).

Στις αρχές της δεκαετίας του 1960 παρουσιάστηκε αναντιστοιχία και επακόλουθη κάμψη στο άθλημα, καθώς οι πιο σημαντικές διοργανώσεις ήταν ερασιτεχνικές, ενώ παράλληλα οι καλύτεροι παίκτες ήταν επαγγελματίες. Η πρόταση για να διοργανωθούν κοινά ανοικτά πρωταθλήματα για όλους τους ερασιτέχνες και επαγγελματίες παίκτες απορρίφθηκε στην αρχή από τα περισσότερα κράτη – μέλη της ITF. Η δημιουργία το 1967 δύο νέων επαγγελματικών διοργανώσεων, της National Tennis League (NTL) και της World Championships Tennis (WCT), όπου συμμετείχε μεγάλος αριθμός παικτών, επιτάχυνε τις εξελίξεις. Τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους η LTA προχώρησε στη μετατροπή όλων των εθνικών της πρωταθλημάτων σε ανοικτά, συμπεριλαμβανομένου σε αυτά και του Γουίμπλετον. Με την απόφαση αυτή οδηγήθηκε η ITF τον Μάρτιο του επόμενου έτους στην έγκριση της διοργάνωσης 12 ανοικτών σε όλους (open) πρωταθλημάτων. Στο πλαίσιο αυτό διοργανώθηκαν το 1968 το πρώτο όπεν τουρνουά (British HardCourts), καθώς, επίσης, και το πρώτο όπεν Γκραν Σλαμ (Ρολάν Γκαρός) (Grivas, 2000 : 75 - 80).

Τα πρώτα χρόνια της νέας εποχής του τένις χαρακτηρίζονται από έντονες διεργασίες και διαμάχες για τον έλεγχο του συγκεκριμένου αθλήματος αλλά, επίσης και των τηλεοπτικών δικαιωμάτων και χρηματικών χορηγιών, ανάμεσα σε ITF και διοργανωτές επαγγελματικών τουρνουά. Τα πρωταθλήματα της WCT ξεκίνησαν το 1968, ενώ της NTL ξεκίνησε το 1969 και στο τέλος του 1970 η πρώτη απορρόφησε τη δεύτερη. Με σκοπό να μειωθεί η δύναμη των NTL και WCT ο Kramer το 1969 πρότεινε τη διεξαγωγή της σειράς Grand Prix Series. Η πρόταση υποστηρίχθηκε το 1970 από την ITF και την ίδια χρονιά άρχισε η διοργάνωσή της, η οποία αποτελούνταν από 20 τουρνουά, μαζί με τρία Γκραν Σλαμ. Ως μόνη εξαίρεση θεωρούνταν το Αυστραλιανό, το οποίο ανήκε στη WCT, στην οποία συμπεριλαμβάνονταν το 1971 21 τουρνουά, ενώ παράλληλα σε αυτή αγωνίζονταν οι περισσότεροι καλύτεροι παίκτες (Cooper, 2004 : 66 - 70)

Στη διάρκεια του Αμερικανικού πρωταθλήματος το 1972, ιδρύθηκε η Association of Tennis Professionals (ATP) - Ένωση Επαγγελματιών Τενιστών-, επιδιώκοντας με την ίδρυσή της την προστασία των συμφερόντων των παικτών, τόσο από τις εθνικές ομοσπονδίες όσο και από τους μάνατζερ. Επιπλέον, το 1973 διεξήχθη από την ATP με μεγάλη επιτυχία απεργία στο Γουίμπλετον, με τη μορφή συμπαράστασης στον τιμωρημένο από την Γιουγκοσλαβική Ομοσπονδία N. Pilic, εξαιτίας της μη συμμετοχής του σε αγώνα Νταϊήβις Καπ για τη χώρα του. Στη συνέχεια, την ίδια χρονιά η ATP προχώρησε στη δημιουργία του συστήματος κατάταξης (ranking) στο ανδρικό τένις (Barrett, 1986 : 25 - 30).

Το 1978 οι δύο αντίπαλες διοργανώσεις στα πρώτα χρόνια του επαγγελματικού τένις προχώρησαν στη συγχώνευσή τους. Το ίδιο έτος αποφασίστηκε να ανακηρυχθούν από την ITF οι Πρώτοι Παγκόσμιοι Πρωταθλητές - C. Evert (ΗΠΑ) στις γυναίκες και M. Borg (Σουηδία) στους άνδρες. Το 1982 η WTC προχώρησε στην ανεξαρτητοποίησή της, χωρίς όμως να φτάσει την επιτυχή δραστηριοποίησή της κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970. Η GrandPrix συνέχισε να επικρατεί στο ανδρικό τένις, ενώ η διοίκηση της ασκούσαν από το Men's International Professional Tennis Council (MIPTC), το οποίο αργότερα επιλέχτηκε να μετονομαστεί σε Men's Tennis Council (MTC), ενώ παράλληλα αποτελούνταν από 3 εκπροσώπους κάθε πλευράς (Cooper, 2004 : 75 - 80). Η τελευταία αλλαγή στη διοικητική αρχή του επαγγελματικού ανδρικού τένις έγινε το 1990 όταν η ATP, παρουσιάστηκε να είναι δυσαρεστημένη με το MTC, προχωρώντας στη δημιουργία του ATP tour. Οι επαγγελματικές διοργανώσεις στο γυναικείο τένις θεωρούνται συγκριτικά λιγότερες και παρουσιάζονται να έχουν πολύ μικρότερη χρονική διάρκεια. Η πιο σημαντική από αυτές πριν την εποχή του όπεν τένις ήταν ουσιαστικά το 1967 όταν η NTL επέλεξε να σχηματίσει μια ομάδα 4 παικτριών για δύο χρόνια (Γρίβας, 2015 : 42 - 50).

Στη συνέχεια οι επαγγελματίες παίκτριες μπορούσαν να αγωνιστούν ως ανεξάρτητες και λόγω των πολύ μικρότερων χρηματικών επάθλων, δημιούργησαν ξεχωριστή σειρά πρωταθλημάτων το 1971 με την επωνυμία Virginia Slims Tour, στην οποία συμπεριλαμβανόταν 19 τουρνουά. Ηγετικό πρόσωπο στις διεργασίες της συγκεκριμένης εποχής θεωρείται η B. J. King, ενώ επισημαίνεται ότι με πρωτοβουλία της ιδρύεται το 1973 η Women Tennis Association (WTA) - Τενιστική Ένωση Γυναικών. Στόχος της WTA, η οποία από τότε αναλαμβάνει τη διοργάνωση όλων των επαγγελματικών γυναικείων πρωταθλημάτων, μπορεί να θεωρηθεί η ανάπτυξη του γυναικείου επαγγελματικού τένις ανεξάρτητα από το ανδρικό, ενώ επίσης, σημαντική θεωρείται και η εξίσωση των χρηματικών επάθλων ανάμεσα στους άνδρες και στις γυναίκες (Cooper, 2004 : 75 - 80). Το 1973 ξεκίνησε η παγκόσμια και εβδομαδιαία κατάταξη ATP και WTA, ενώ, επίσης, οι ρακέτες άλλαξαν επίσης σε μεγάλο βαθμό. Στην αρχή, οι ρακέτες κατασκευάζονταν από ξύλο, το οποίο χρησιμοποιήθηκε ουσιαστικά μέχρι τη δεκαετία του 1980. Στη συνέχεια επιλέχτηκε να χρησιμοποιηθούν νέα υλικά, προσφέροντας λιγότερο βάρος αλλά περισσότερη ισχύ, με πιο σημαντικά τα υλικά του χάλυβα, του άνθρακα, του τιτάνιου και του γραφίτη.

Η επιστροφή του τένις στους Ολυμπιακούς Αγώνες έγινε το 1968 στη διοργάνωση των ολυμπιακών Αγώνων στην Πόλη του Μεξικού, αλλά μόνο ως άθλημα επίδειξης και στη συνέχεια ξανά το 1984 στο Λος Άντζελες, όπου νικήτρια ήταν η 15χρονη Γερμανίδα

παίκτρια Steffi Graf. Η πραγματική επιστροφή του στο επίσημο πρόγραμμα έγινε το 1988 στους Ολυμπιακούς Αγώνες στη Σεούλ. Κατά τη διάρκεια αυτών των Ολυμπιακών Αγώνων, η Steffi Graf κέρδισε το single γυναικών, την ίδια χρονιά που ήταν η νικήτρια στα τέσσερα μεγάλα τουρνουά. Στο πλαίσιο αυτό αποτέλεσε το μόνο άτομο, άνδρας ή γυναίκα, που πέτυχε ποτέ το "Golden Slam" σε μία μόνο σεζόν (Cooper, 2004 : 36 - 40).

Στη συνέχεια, η συμμετοχή στους Ολυμπιακούς Αγώνες έγινε ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο καριέρας για τους καλύτερους παίκτες του κόσμου. Κάποιοι από τους κορυφαίους αθλητές, όπως ο Nicolas Massu της Χιλής, έφτασαν στο απόγειο της καριέρας τους κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων. Επίσης, άλλοι αθλητές, όπως ο Βρετανός Andy Murray, είδαν μετά από μια Ολυμπιακή νίκη να απογειώνεται η καριέρα τους. Πιο συγκεκριμένα, ήταν χρυσός Ολυμπιονίκης στο Λονδίνο, το 2012, ήταν πέντε χρόνια αργότερα νούμερο ένα στον κόσμο, πέτυχε τρία Grand Slam και, επίσης, μια νίκη στο Davis Cup. Πάνω απ' όλα, όμως, θεωρείται ο μοναδικός αθλητής στα 120 χρόνια της ολυμπιακής ιστορίας που υπερασπίστηκε με επιτυχία τον τίτλο του, το 2016 στο Ρίο. Στη συνέχεια, άλλοι, όπως ο Ρότζερ Φέντερερ, ένας από τους καλύτερους παίκτες όλων των εποχών, έθεσαν τους Αγώνες ως προτεραιότητα τους (Παπαθεοδώρου, 2021 : 25 - 42).

Η κατάκτηση ενός χρυσού Grand Slam, ακόμα κι αν επιτυγχάνεται κατά τη διάρκεια μιας καριέρας και όχι ενός έτους, αποτελεί ένα σημαντικό επίτευγμα για τον Αμερικανό Αντρέ Αγκάσι, ολυμπιονίκης στην Ατλάντα το 1996, τον Ισπανό Ραφαέλ Ναδάλ, χρυσό ολυμπιονίκης στο Πεκίνο το 2008 και την Αμερικανίδα Σερένα Γουίλιαμς, Ολυμπιονίκης του απλού γυναικών στο Λονδίνο το 2012. Η Serena Williams παράλληλα με την αδερφή της Venus, συγκέντρωσε συνολικά τέσσερα χρυσά Ολυμπιακά μετάλλια, ενώ η μεγαλύτερη αδερφή της κέρδισε, εκτός από αυτά, το ασημένιο μετάλλιο στο μικτό διπλό στο Ρίο το 2016, με αποτέλεσμα να αποτελεί την τενίστρια με τα πιο πολλά ολυμπιακά μετάλλια. Σε γενικές γραμμές, το τένις θεωρείται ότι συνεχίζει ακόμη και σήμερα να γράφει μερικές σπουδαίες σελίδες στην ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων.¹

1.2 Η σύγχρονη διάδοση του τένις

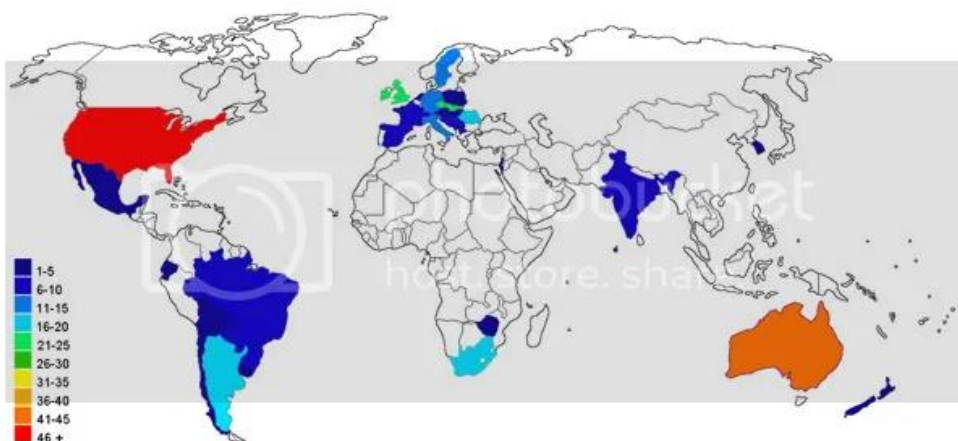
Το τένις αποτελεί ένα διεθνές άθλημα, η ελκυστικότητα του οποίου συνεχίζει να αυξάνεται ενώ, επίσης, επιβεβαιώνεται ότι το τένις έπαψε να αποτελεί ένα ελιτίστικο τεστ.

---

¹ <https://olympics.com/ioc/news/a-brief-history-of-tennis>

Αθλητές όπως ο Rod Laver και η Martina Navratilova άνοιξαν το δρόμο για την επικράτηση των Bjorn Borg της Steffi Graf, οι οποίοι άνοιξαν τον δρόμο για σημαντικούς αθλητές, εστιάζοντας το ενδιαφέρον στους Yevgeny Kafelnikov και Li Na. Τα τελευταία 30 χρόνια το συγκεκριμένο άθλημα κινείται σε νέες αγορές, προσελκύοντας ευρύτερο κοινό και ενθαρρύνοντας νεαρά ταλέντα. Το γεγονός της διάδοσης του τένις σε διεθνές επίπεδο επιβεβαιώνεται από το ότι οι 10 κορυφαίες παίκτριες στο γυναικείο γύρο εκπροσωπούν 10 διαφορετικά κράτη².

Εικόνα 1. 2 – Διάδοση τένις κατά το 1980

Επίσης, τα τελευταία χρόνια οι Ηνωμένες Πολιτείες άρχισαν να χάνουν μέρος της μακροχρόνιας κυριαρχίας τους στο άθλημα, ενώ οι δυτικοευρωπαϊκές χώρες, με πιο σημαντικές την Ισπανία και τη Γαλλία, έχουν αρχίσει να κυριαρχούν στο άθλημα. Επιπλέον, η Ρωσία έχει αρχίσει να κυριαρχεί στο άθλημα του τένις τα τελευταία 20 χρόνια, με αποτέλεσμα να θεωρείται μια πραγματική δύναμη του τένις και ταυτόχρονα υποστηρίζεται ότι η Κίνα ηγείται της ομάδας ανερχόμενων παικτών της Ασίας, που απειλούν να κάνουν ακόμη μεγαλύτερες εισόδους στην ελίτ του αθλήματος.

Σε γενικές γραμμές οι ΗΠΑ αποτελούσαν την κυρίαρχη δύναμη στο άθλημα του τένις κατά τις αρχές της δεκαετίας του 1980, με την Αυστραλία να βρίσκεται στη δεύτερη θέση. Η Μεγάλη Βρετανία και η Τσεχοσλοβακία είχαν αρκετούς σημαντικούς παίκτες, αλλά η υπόλοιπη Ευρώπη στο σύνολό της εμφάνισε σοβαρή έλλειψη ταλέντων σε σύγκριση με τις ΗΠΑ και την Αυστραλία. Στο πλαίσιο αυτό επισημαίνεται ότι στα τέλη της δεκαετίας του 1970 και στις αρχές της δεκαετίας του '80, το άθλημα του τένις κυριαρχούνταν απόλυτα από τους Αμερικανούς, οι οποίοι θεωρούνταν πρωτοπόροι, τόσο σε ανδρικό όσο και σε γυναικείο

² <https://bleacherreport.com/articles/594875-the-global-evolution-of-tennis-is-bringing-the-sport-to-new-markets-an-analysis>

επίπεδο, κατέχοντας το μονοπώλιο της επιτυχίας. Από τις ΗΠΑ προέρχονταν 59 από τις 100 καλύτερες γυναίκες στον κόσμο και επίσης, 42 άνδρες. Αυτό το επίπεδο κυριαρχίας δεν έχει παρατηρηθεί ποτέ στο άθλημα του τένις από τότε και θεωρείται ότι δεν θα ξαναεμφανιστεί σε καμία χώρα, επισημαίνοντας ενδεικτικά ότι οι ΗΠΑ είχαν περισσότερους παίκτες που κατατάσσονταν μεταξύ της θέσης 81 και 100, σε σχέση με οποιαδήποτε άλλη χώρα ³.

Παράλληλα, οι Αμερικανίδες κέρδισαν 23 από τα 27 Grand Slam που διεξήχθησαν την περίοδο μεταξύ 1980 και 1986. Ταυτόχρονα, οι ΗΠΑ κέρδισαν για επτά συνεχόμενα χρόνια από το 1976 έως το 1982 αυτό που τότε ονομαζόταν ακόμα Κύπελλο Ομοσπονδίας, ενώ ταυτόχρονα κέρδισαν σε πέντε χρόνια μεταξύ 1978 και 1982 τέσσερις νίκες στο Davis Cup. Επιπλέον, δεν θεωρούνταν η Σουηδία ή η Αργεντινή ως πιο σημαντικές χώρες μετά τις ΗΠΑ, αλλά αντίθετα η Αυστραλία που είχε τη μεγαλύτερη επιτυχία. Πιο συγκεκριμένα, η Αυστραλία είχε περισσότερους παίκτες (16) στους κορυφαίους 100 από ό,τι οι δύο αυτές χώρες, ενώ παράλληλα στην Αυστραλία αναπτύχθηκαν πολλά ταλέντα μεσαίου επιπέδου. Ο Ροντ Λέιβερ θεωρείται ένας από τους πιο σημαντικούς τενίστες στην Αυστραλία, ενώ οι Ken Rosewall και John Newcombe μετέφεραν στις αρχές και στα μέσα της δεκαετίας του 1970 μέρος αυτής της αυστραλιανής κληρονομιάς στο άθλημα του τένις.

Όμως, δεν υπήρχε κανένας άλλος εκεί για να συνεχίσει την κυριαρχία του αυστραλιανού τένις μέχρι τον Pat Cash και μια δεκαετία αργότερα, τον Pat Rafter. Σε γενικές γραμμές, λίγο αργότερα και πιο συγκεκριμένα κατά τις αρχές του 1990, ενώ το τένις στην Αμερική παρέμεινε εξαιρετικό, υπήρξε πραγματική ανάπτυξη σε ολόκληρη τη δυτική Ευρώπη, ιδιαίτερα στη Γαλλία, την Ισπανία και τη Γερμανία. Η Σουηδία και η Ιταλία, επίσης, άρχισαν να αναδεικνύουν κορυφαίους παίκτες και, για πρώτη φορά, το τένις στη Σοβιετική Ένωση άρχισε να αναπτύσσεται⁴.

---

³ <https://bleacherreport.com/articles/594875-the-global-evolution-of-tennis-is-bringing-the-sport-to-new-markets-an-analysis>

⁴ <https://bleacherreport.com/articles/594875-the-global-evolution-of-tennis-is-bringing-the-sport-to-new-markets-an-analysis>

Εικόνα 1.3 – Διάδοση του τένις κατά το 1990

Ειδικότερα, στους Θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 1988, η Σοβιετική Ένωση έστειλε στη Σεούλ περισσότερους αθλητές από οποιαδήποτε άλλη χώρα, με εξαίρεση τις ΗΠΑ. Βρέθηκε στην κορυφή του πίνακα των μεταλλίων και κυριάρχησαν στον στίβο, τη γυμναστική, την πάλη και την άρση βαρών, αλλά η Σοβιετική Ένωση δεν πήρε μετάλλιο στο τένις, στέλνοντας μόλις τέσσερις συμμετέχοντες. Ο μοναδικός άνδρας, ο Αλεξάντερ Βόλκοφ, έχασε στον πρώτο γύρο, ενώ μόνο δύο αθλήτριες κατάφεραν να περάσουν στο δεύτερο γύρο. Το 1988 ήταν επίσης η πρώτη χρονιά που το τένις αποτέλεσε ένα πλήρες άθλημα στους Ολυμπιακούς Αγώνες μετά από 64 χρόνια, ενώ θεωρούνταν ιδιαίτερα σημαντική για την ανάπτυξη του αθλητισμού στη χώρα της Σοβιετικής Ένωσης⁵.

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει παράλληλα να γίνει στην πτώση του Τείχους του Βερολίνου για την εξάπλωση του τένις, καθώς οι άνθρωποι άρχισαν να προπονούνται και να αγωνίζονται σε μη κυβερνητικά ελεγχόμενα αθλήματα. Ταλαντούχος νεαρή αθλήτρια θεωρείται την περίοδο αυτή η Ζβέρεβα, η οποία αποτέλεσε μια από τις καλύτερες παίκτριες του διπλού γυναικών όλων των εποχών, κατακτώντας 18 Grand Slam. Το 1990 ήταν η τρίτη της χρονιά ως επαγγελματίας, αν και δεν μπόρεσε ποτέ να αξιοποιήσει το σινγκλ που έτρεξε στον τελικό του French Open το '88. Η Γεωργιανή Leila Meskhi ήταν παίκτρια του top-20 στα τέλη του 1990 και έφτασε στο Νο. 12, λιγότερο από οκτώ μήνες αργότερα⁶. Με τον ίδιο τρόπο η Ουκρανή Νατάλια Μεντβέντεβα κατάφερε να κερδίσει τον πρώτο τίτλο της

⁵<https://bleacherreport.com/articles/594875-the-global-evolution-of-tennis-is-bringing-the-sport-to-new-markets-an-analysis>

⁶ <https://bleacherreport.com/articles/594875-the-global-evolution-of-tennis-is-bringing-the-sport-to-new-markets-an-analysis>

περιοδείας της στο Νάσβιλ ως 17χρονη το 1988, και ταυτόχρονα η συμπατριώτισσα της Έλενα Μπριούχοβετς τερμάτισε τη χρονιά στο Νο. 73 μετά τη δεύτερη θέση στη Μόσχα. Στους άνδρες, ο Αντρέι Τσεσνόκοφ έφτασε στους ημιτελικούς του Ρολάν Γκαρός το 1989 και κέρδισε το Monte Carlo Open, μια διοργάνωση Master Series, το 1990 στο δρόμο του προς το Νο. 9 στον κόσμο, και ο Αντρέι Τσερκάσοφ τόνισε την ανάπτυξη της Σοβιετικής Ένωσης κερδίζοντας την πρώτη περιοδεία ATP που έγινε ποτέ στη Μόσχα το 1990⁷.

Η συμμετοχή και η εκπαίδευση πρώην σοβιετικών παικτών στον διεθνή χώρο, σε συνδυασμό με τη συγκρότηση του ATP, ενθάρρυναν τη μεγαλύτερη συμμετοχή τους σε όλον τον ευρωπαϊκό χώρο. Νέα τουρνουά προστέθηκαν στο πρόγραμμα και οι παίκτες παρακινήθηκαν σχεδόν να παίζουν όσο το δυνατόν περισσότερο, με μόνο τα 14 καλύτερα τουρνουά των παικτών να υπολογίζονται στην κατάταξη, ανεξάρτητα από τον αριθμό των τουρνουά, στα οποία συμμετείχαν. Το ITF ανταποκρίθηκε επίσης με περισσότερα τουρνουά και η συμμετοχή αυξήθηκε καθώς όλο και περισσότεροι αθλητές συμμετείχαν σε τουρνουά, για να κερδίσουν βαθμούς κατάταξης. Επιπλέον, η Ρωσία εξακολουθούσε να αποκτά ερείσματα στον αναπτυσσόμενο κόσμο του τένις, ενώ η δυτική Ευρώπη άκμασε στο συγκεκριμένο πλαίσιο νέων τουρνουά και νέων συστημάτων κατάταξης.

Η Γερμανίδα Steffi Graf θεωρείται η καλύτερη παίκτρια στο άθλημα του τένις και τόσα χρόνια αργότερα, εξακολουθεί να θεωρείται μία από τις κορυφαίες όλων των εποχών. Ωστόσο, η μόνη Νο. 1 γυναικεία αθλήτρια του τένις της Γερμανίας, η Graf δημιούργησε τις προϋποθέσεις, για να αναπτυχθεί το τένις στη χώρα της, με το Golden Slam της το 1988 και καταφέροντας να κερδίζει στα μέσα της δεκαετίας του '90 Majors. Εκτός από το Graf στη Γερμανία παράλληλα κυριαρχούσαν έξι ακόμη γυναίκες στο top 60 και επτά άνδρες στο top 100, ενώ η Σουηδία, με επικεφαλής τον παγκόσμιο Νο. 1 Stefan Edberg, είχε πολλούς αθλητές στους 100 καλύτερους. Υποστηρίζεται επίσης, ότι διοχετεύονταν περισσότερα χρήματα στο γυναικείο τένις στην Ευρώπη, με αποτέλεσμα οι τηλεοπτικοί σταθμοί να αρχίζουν να εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στο άθλημα αυτό⁸.

Τα χρηματικά έπαθλα στα Grand Slam δεν ήταν πάντα τα ίδια και σε μία έκθεση, που δημοσίευσε το Reuters, η πρωταθλήτρια γυναικών κέρδισε 207.000 £ (περίπου 334.000 \$) το

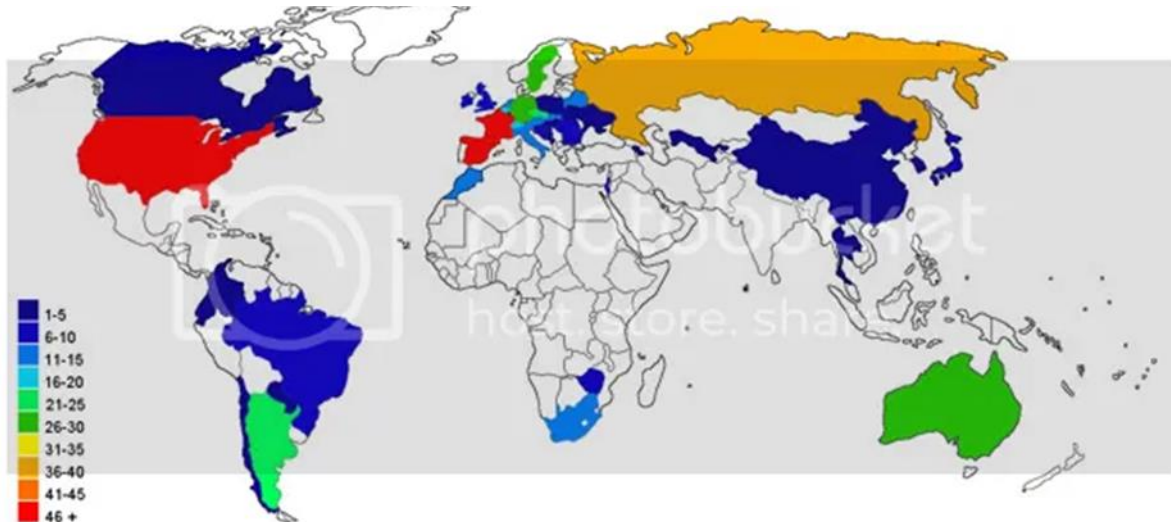
⁷ <https://bleacherreport.com/articles/594875-the-global-evolution-of-tennis-is-bringing-the-sport-to-new-markets-an-analysis>

⁸ <https://bleacherreport.com/articles/594875-the-global-evolution-of-tennis-is-bringing-the-sport-to-new-markets-an-analysis>

1990, περισσότερο από 11 φορές τις 18.000 £ που κέρδιζε μια δεκαετία νωρίτερα και 77 τοις εκατό περισσότερες από τις 117.000 £ από το 1985 ⁹.

Εικόνα 1. 4 – Διάδοση του τένις το 2000

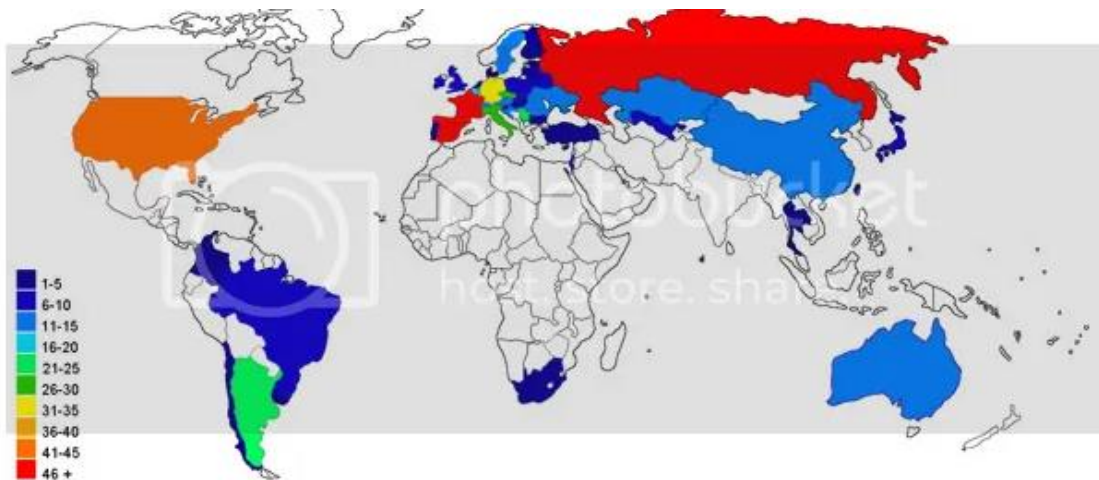
Την περίοδο του 2000 η Αμερική δεν ήταν η μόνη υπερδύναμη του τένις, με τη Γαλλία και την Ισπανία να υπερηφανεύονται για την ύπαρξη σημαντικών ταλέντων. Η Σοβιετική Ένωση μπορεί πλέον να αποτελούνταν από 15 χωριστές χώρες, αλλά αυτό δεν εμπόδισε τη Ρωσία να συνεχίσει να ανεβαίνει στην κατάταξη του τένις και, για πρώτη φορά, ενώ παράλληλα ομάδες όπως η Κίνα, η Ταϊλάνδη και η Νότια Κορέα εκπροσωπούνταν στην ελίτ του παιχνιδιού. Τέσσερις Αμερικανίδες κέρδισαν 13 από τους 15 τελικούς Grand Slam από το US Open του 1998 έως το Australian Open του '03, αλλά στο απόγειο της κυριαρχίας τους το 2000, παρουσιάστηκαν περισσότεροι Ευρωπαίοι (πέντε) από Αμερικανοί (τέσσερις) στο top 10. Προφανώς, αυτοί οι τέσσερις Αμερικανοί ήταν αθλητές παγκόσμιας κλάσης, αλλά οι Conchita Martinez και Mary Pierces κυριαρχούσαν στον χώρο του τένις. Στους άνδρες σημειώθηκαν πολλές αλλαγές, ενώ επτά εθνικότητες εκπροσωπήθηκαν στο top 10 και από τη στιγμή που ο Boris Becker κέρδισε το Australian Open το 1996 και ο Carlos Moya το 1998 σήκωσε το τρόπαιο στο Roland Garros, άνδρες από οκτώ διαφορετικά κράτη είχαν πετύχει 10 Grand Slam.

Στη συνέχεια, σημαντική θεωρείται η παρουσία της Γαλλίας, η οποία βρέθηκε στην κορυφή του αθλήματος λόγω των Cedric Pioline, Arnaud Clement και του Sebastien

⁹ <https://bleacherreport.com/articles/594875-the-global-evolution-of-tennis-is-bringing-the-sport-to-new-markets-an-analysis>

Grosjean. Στη Γαλλία παρουσιάστηκαν περισσότεροι από ένα εκατομμύριο αδειοδοτημένοι παίκτες και νέες εγκαταστάσεις χωμάτων γηπέδων όπως το Palaisomni sport Les Arènes στο Μετς, που διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη του αθλήματος. Το 2000 σηματοδότησε τη διεξαγωγή των δεύτερων Ολυμπιακών Αγώνων και την τέταρτη εμφάνιση της Κινέζας YiJing - Qian, η οποία ανέβηκε στο Νο. 70 της κατάταξης WTA, ενώ επίσης, έγινε η πρώτη Κινέζα παίκτρια που έφτασε ποτέ στον τρίτο γύρο ενός Grand Slam¹⁰.

Εικόνα 1.5 – Διάδοση του τένις το 2010

Η Ρωσία και η Ισπανία αποτέλεσαν τις δύο πιο σημαντικές δυνάμεις στο τένις στα τέλη του 2010, με τις ΗΠΑ να είναι τρίτη δύναμη. Η Γαλλία, η Γερμανία και η Ιταλία κυριαρχούσαν και αυτές στο άθλημα του τένις και μικρότερα έθνη όπως η Τσεχία, η Ελβετία, η Σερβία και το Βέλγιο παρήγαγαν κορυφαίους τενίστες. Η Κίνα επίσης, συνέχισε να βελτιώνεται και κράτη όπως το Καζακστάν, το Ουζμπεκιστάν και η Λετονία αποτέλεσαν σημαντικές δυνάμεις, ενώ 34 έθνη εκπροσωπήθηκαν στην πρώτη 100άδα των γυναικών και 37 χώρες στην κατάταξη των ανδρών. Οι φίλοι του τένις σε όλο τον κόσμο γνωρίζουν ότι το άθλημα σήμερα έχει περισσότερο διεθνή χαρακτήρα, σε σχέση με κάθε άλλη εποχή. Μετά το Αυστραλιανό Όπεν, οι πρώτοι 10 παίκτες προέρχονταν από 10 διαφορετικές χώρες για πρώτη φορά από την έναρξη της κατάταξης του WTA το 1975. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν η εμφάνιση των Ρώσων και η αναμενόμενη κυριαρχία των Ισπανών.

¹⁰ <https://bleacherreport.com/articles/594875-the-global-evolution-of-tennis-is-bringing-the-sport-to-new-markets-an-analysis>

Πίνακας 2.1 – Περίοδοι παγκόσμιας ιστορίας αντισφαίρισης

Περίοδοι	Χρονική διάρκεια	Κύρια χαρακτηριστικά
Πρώτη	1874 – 1890	Διάδοση εντός ορισμένων κρατών, στοιχειώδεις βάσεις τεχνικής – τακτικής, ίδρυση πρώτων ομίλων
Δεύτερη	1891 – 1905	Διάδοση σε διμερές & παγκόσμιο επίπεδο, σχηματισμός τεχνικής – τακτικής, βάσεις αθλητικής προπόνησης, ίδρυση εθνικών διοικητικών μονάδων, συμμετοχή στους Ισούς Σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες
Τρίτη	1906 – 1939	Αύξηση διάδοσης εντός χωρών αλλά και παγκοσμίως, ανάπτυξη διεθνών πρωταθλημάτων, εμφάνιση επαγγελματιών προπονητών και παικτών
Τεταρτη	1946 – 1967	Διάδοση και παγίωση διεθνών εκδηλώσεων, πολύπλευρη βελτίωση αθλητικής προπόνησης, ανάπτυξη οργανωτικής δομής
Πέμπτη	1968 – 1987	Ενοποίηση ερασιτεχνικού και επαγγελματικού τένις (Ορατα ταπεινά), δημιουργία παγκόσμιου τουρ, εκστρατεία επαναφοράς στους Ολυμπιακούς Αγώνες, μεγάλη γεωγραφική ανάπτυξη
Εκτη	1988 – σήμερα	Επιστροφή στους Ολυμπιακούς Αγώνες, ενίσχυση του ρόλου των εθνικών ομοσπονδιών, ανάπτυξη και εμφάνιση αθλητών υψηλού επιπέδου από πολλές και διαφορετικού επιπέδου χώρες, δημιουργία «αλυσιδωτής» δομής παγκόσμιων διοργανώσεων, ενίσχυση επαγγελματικών πρωταθλημάτων.

Η εμφάνιση της Ισπανίας δεν αποτελεί έκπληξη, αλλά έχει επίσης προχωρήσει πολύ τις τελευταίες δεκαετίες. Το 1980, η Ισπανία είχε τέσσερις άντρες στους 100 καλύτερους. Σήμερα, είναι οκτώ άνδρες στους 20 καλύτερους, με τη χώρα να φιλοξενεί δύο αγώνες ATP 500 και ένα τουρνουά ATP 1000 για τους άνδρες και ένα ζευγάρι διεθνών διοργανώσεων και την εξαιρετικά δημοφιλή Premier συνάντηση στη Μαδρίτη για τις γυναίκες αθλήτριες του τένις. Επιπλέον, έμφαση δίνεται στη συνεργασία Swing for the Stars, που προωθεί την ανάπτυξη πρακτικών τένις στην Κίνα, η οποία αποκαλύφθηκε το 2008, παρέχοντας εκπαίδευση σε 250 νεαρούς παίκτες κάτω των 12 ετών, καθώς και σε 100 νεαρούς προπονητές. Αυτός, είναι, λοιπόν, ο τρόπος ανάπτυξης και διάδοσης του τένις στον διεθνή χώρο τις τελευταίες δεκαετίες¹¹.

¹¹ <https://bleacherreport.com/articles/594875-the-global-evolution-of-tennis-is-bringing-the-sport-to-new-markets-an-analysis>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο - Εμφάνιση του τένις στην Ελλάδα

2.1 1η περίοδος εμφάνισης του τένις στην Ελλάδα (1895-1922)

2.1.1 Η ανάπτυξη του τένις στην Ελλάδα (1895 – 1922)

Οι μέχρι την εποχή μας ιστορικές προσεγγίσεις της άθλησης και των αθλημάτων ταλαντεύονται ανάμεσα σε δύο ερμηνευτικές εκδοχές, οι οποίες αφορούν την ιστορική συνέχεια του αθλητισμού από την παραδοσιακή κοινωνία στη σύγχρονη κοινωνία αλλά, επίσης, και την παρουσία του σε σχέση με την ανάπτυξη της βιομηχανικής κοινωνίας. Με βάση την πρώτη εκδοχή υποστηρίζεται η μετάβαση με ομαλό τρόπο από τα παραδοσιακά παιχνίδια στα σύγχρονα αθλήματα. Σύμφωνα με τη δεύτερη εκδοχή υποστηρίζεται ότι τα αθλήματα αποτελούν νεωτερικό φαινόμενο, το οποίο συνδέεται με τη βιομηχανική κοινωνία και την αστικοποίηση (Κουλούρη, 1997). Η δεύτερη εκδοχή αναφέρεται σε ποικίλα σημαντικά χαρακτηριστικά, τα οποία διακρίνουν τα αθλήματα από τα παραδοσιακά παιχνίδια. Επίσης, υποστηρίζεται ότι τα παραδοσιακά παιχνίδια μπορούν να ενταχθούν σε έναν ευρύτερο κύκλο διασκέδασης και εορτασμού, με θρησκευτικό τις περισσότερες φορές χαρακτήρα, ενώ τα αθλήματα διακρίνονται για τον αυτόνομο χαρακτήρα τους. Επίσης, οι αθλητικές συναντήσεις προχώρησαν πολύ γρήγορα στην απόκτηση του δικού τους ημερολογίου, το οποίο είναι ανεξάρτητο από τα διάφορα πολιτικά και θρησκευτικά γεγονότα. Σε αντίθεση με τα παραδοσιακά παιχνίδια, τα αθλήματα υπακούουν σε διαφόρους αυστηρούς κανόνες, που εφαρμόζονται από τους μετέχοντες με ενιαίο και ομοιόμορφο τρόπο σε χώρους κατάλληλους και προσδιορισμένους (Τσούμας, 2016: 150 – 168).

Εξετάζοντας, κατά συνέπεια, την εμφάνιση των αθλημάτων τον 19ο αιώνα στη χώρα μας, είναι απαραίτητο να διερευνηθεί αρχικά το εάν και κατά πόσο μπορούν να θεωρηθούν συνέχεια παιχνιδιών και παράλληλα διαφόρων αναμετρήσεων σωματικής ρώμης, που προϋπήρχαν ουσιαστικά στο πλαίσιο της παραδοσιακής ελληνικής κοινωνίας. Επίσης, προβληματισμό προκαλεί το αν τα σύγχρονα αθλήματα εξοβελίζουν ή ενσωματώνουν αλλά και συνυπάρχουν με τις διάφορες παραδοσιακές μορφές άθλησης. Στην Αθήνα, σημαντική θεωρείται η λειτουργία γυμναστηρίων και η ίδρυση των πρώτων αθλητικών συλλόγων, ενώ

έμφαση δίνεται στη διάκριση της νεωτερικής δραστηριότητας από τον πλανόδιο αθλητισμό, ο οποίος επεδίωκε τον βιοπορισμό των αθλητών, παρέχοντας ψυχαγωγικό θέαμα. Σε γενικές γραμμές, ενώ συνυπήρχαν οι παραδοσιακές μορφές άθλησης κατά τον 19ο αιώνα, είναι δύσκολο να διατυπωθεί η ύπαρξη οποιασδήποτε συνέχειας με τα σύγχρονα αθλήματα. Πέρα από το στοιχείο του θεάματος και την αναπτυσσόμενη σχέση ανάμεσα σε θεατές και δρώντες, ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι ουσιαστικές διαφορές, με βάση τις οποίες δημιουργείται περισσότερο η εικόνα της τομής παρά της εξελικτικής σχέσης (Σκιαδάς, 1996 : 55 - 58).

Κατά συνέπεια, ήδη πριν από την έναρξη της δεκαετίας κατά την οποία έγινε η ανασύσταση των Ολυμπιακών Αγώνων, με βάση τον τριακονταετή θεσμό των Ζάππειων Ολυμπιάδων αναδείχτηκε με στοιχειώδη τρόπο μία αγωνιστική παράδοση, η οποία οδηγήθηκε από την αρχαιολατρική έμπνευση στην ενσωμάτωση διαφόρων στοιχείων, του σύγχρονου αθλητισμού, τα οποία είναι συναρμοσμένα, κυρίως, με τη γερμανική γυμναστική πρακτική. Η αγωνιστική αυτή παράδοση κατάφερε να διοχετευθεί, με τη φροντίδα των ανθρώπων που είχαν αναλάβει πρωτοποριακό λόγο στην αναγνώριση της αξίας της σωματικής άσκησης, αλλά, επίσης και των πρώτων φιλάθλων, στους αγώνες που οργανώθηκαν κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1890 και με κορύφωση τους Διεθνείς Ολυμπιακούς Αγώνες, που διεξήχθησαν το 1896. Παράλληλα, η άθληση κατάφερε να κατακτήσει τον δικό της ιδιαίτερο χώρο μέσα στην πόλη και πιο συγκεκριμένα το στάδιο, το γυμναστήριο και αργότερα το γήπεδο (Κουλούρη, 1997 : 160 - 168).

Στις αρχές του 19ου αιώνα τα σωματεία, τα οποία δημιουργήθηκαν αποτελούσαν κοινωνικές συσσωματώσεις ατόμων, οι οποίες εντάσσονταν, κατά κύριο λόγο, στη μεσαία τάξη, αποτελώντας έναν χώρο έκφρασης και, επίσης, διάδοσης των διαφόρων πολιτικών αξιών, που διέκριναν την ανερχόμενη αστική τάξη. Στην εποχή της νεωτερικότητας, σημαντική θεωρείται η ανάγκη διαχείρισης του ελεύθερου χρόνου. Επιπλέον από την Ολυμπιάδα της Αθήνας, που πραγματοποιήθηκε το 1896 και μετά, τα αθλητικά σωματεία αυξήθηκαν, όχι μόνο σε όλη την ελληνική επικράτεια, αλλά ταυτόχρονα και στα παράλια της Μικράς Ασίας. Η γυμναστική και γενικότερα ο αθλητισμός στον χώρο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, όπου κατοικούσαν συμπαγείς ελληνικοί πληθυσμοί, διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στη διατήρηση και εξάπλωση της ελληνικής εθνικής ιδεολογίας, μεταδίδοντας σε αυτούς τους πληθυσμούς την πίστη στην ιστορική καταγωγή τους από τους αρχαίους Έλληνες και συντελώντας στο να διατηρήσουν το ελληνικό τους φρόνημα υψηλό (Κουλούρη, 1997 : 160 - 168).

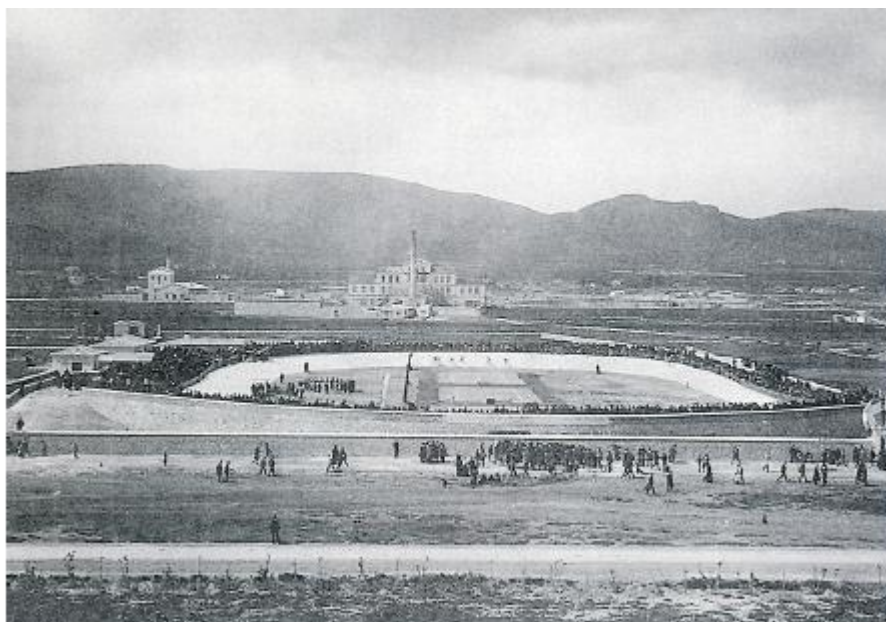
Επίσης, κατά την καμπή του 19ου αιώνα οι ιδεολογικές και πολιτισμικές αλλαγές, οι οποίες σημειώθηκαν στην ευρωπαϊκή κοινωνία προσεγγίζονται ως το απαραίτητο υπόβαθρο, στο οποίο δημιουργήθηκε η αθλητική μυθολογία. Ουσιαστικά πρόκειται για τη συγκεκριμένη έκφραση της ευρύτερης λογικής των αθλημάτων, η οποία βασίζεται στην προβολή της εξαιρετικής επίδοσης και στην ανάδειξη του καλύτερου. Επίσης, έμφαση δίνεται στις σημαντικές αλλαγές, οι οποίες σημειώθηκαν στην κουλτούρα του σώματος. Επιπλέον, από το 1896 εισάγεται στην Ελλάδα η καταγραφή των ρεκόρ, ενώ οι επιδόσεις των αθλητών μετρώνται σε διεθνές και πανελλήνιο επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, η έννοια των ρεκόρ συνδέεται με την ποσοτικοποίηση, η οποία αποτελεί μία από τις όψεις των νεότερων αθλημάτων. (Κουλούρη, 1997 : 160 - 168).

Σε αυτό το πλαίσιο, η εμφάνιση του αθλήματος του τένις στον ελλαδικό χώρο έγινε από μέλη διαφόρων αστικών οικογενειών, τα οποία είχαν αναπτύξει δεσμούς με την Αγγλία. Το πρώτο γήπεδο τένις χρονολογείται το 1885 στην Αθήνα, 11 μόλις χρόνια από τη θεμελίωση του αθλήματος στην Ελλάδα, ενώ στην Κέρκυρα δημιουργήθηκε το 1887. Στην ίδια πόλη για πρώτη φορά εμφανίστηκε το 1888 ένα όχι αμιγώς ελληνικό tennis club το 1888, το οποίο μπορεί να αποδοθεί στην έντονη Βρετανική επιρροή (Ταρασουλέας, 1997 : 55 - 60). Το τένις αποτέλεσε μια αθλητική μόδα στα τέλη του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ού, η οποία ήρθε στην Ελλάδα από την Ευρώπη. Θεωρείται ότι είναι το πρώτο άθλημα, στο οποίο συμμετείχαν από κοινού και τα δύο φύλα και για τον λόγο αυτό ενθουσίαζε τις γυναίκες. Το τένις, όπως ήδη επισημάνθηκε, παιζόταν στην οικία ή στη λέσχη και, κατά συνέπεια, σε χώρους περιχαρακωμένους και ταυτόχρονα κοινωνικά στεγανούς. Το τένις αναπτύχθηκε στη Σμύρνη από την αρχή από τα ανώτερα αστικά στρώματα της πόλης και των περιχώρων της. Στις 10 Ιουνίου 1896, ενδιαφέρον παρουσιάζει η αναδημοσίευση από γαλλική εφημερίδα στην Αμάλθεια, η οποία ήταν πιθανότατα εφημερίδα της Σμύρνης, ότι οι αθλητές του λόουν τένις στη Σμύρνη Ζιρώ και ΛεΜπαϊλλύ μετέβησαν στην Κωνσταντινούπολη, προκαλώντας σε αγώνα στην πρωτεύουσα, ενώ δέκα από τους παίκτες του αθλήματος αποδέχθηκαν τη συγκεκριμένη πρόσκληση. Στη Σμύρνη επιπλέον, υπήρχαν γήπεδα τένις στο Σπόρτινγκ Κλουμπ και, επίσης, στη Λέσχη Σαμπέρ. (Μπαλτάς, 2021:131-132).

Η αντισφαίριση, όπως ήδη επισημάνθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, αποτελεί από τα πιο παλιά και με πλούσια δραστηριότητα αθλήματα στη σύγχρονη ελληνική ιστορία του αθλητισμού. Πρόκειται για ένα από τα εννέα αθλήματα των πρώτων σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, καθώς, επίσης, και το μόνο άθλημα με μπάλα (Σκιαδάς, 1995). Στο

επίσημο αγωνιστικό πρόγραμμα είχαν συμπεριληφθεί ακόμη το κρίκετ, το πόλο και το ποδόσφαιρο. Μόλις 22 χρόνια μετά από την εμφάνιση του τένις, η ένταξη του αθλήματος στο πρόγραμμα των πρώτων σύγχρονων ολυμπιακών αγώνων αποδεικνύει την αναγνώριση του αθλήματος της αντισφαίρισης από την παγκόσμια αθλητική κοινότητα. Στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896 συμμετείχαν 15 αθλητές από 6 κράτη και από αυτούς 9 ήταν Έλληνες και 6 ξένοι, ενώ ορισμένοι από αυτούς συμμετείχαν και σε άλλα αθλήματα (Άννινος, 1896: 55-57). Οι αγώνες αυτοί διεξήχθησαν στο Ποδηλατοδρόμιο του Ν. Φαλήρου, καθώς επίσης και στις εγκαταστάσεις του Ομίλου Αντισφαιρίσεως Αθηνών (ΟΑΑ). Παρά την εμφάνιση ποικίλων δυσκολιών, η διεξαγωγή αυτών των αγώνων είχε μεγάλη επιτυχία, αποτελώντας την πρώτη ουσιαστικά διεθνή, αλλά επίσης και ελληνική διοργάνωση του αθλήματος, συμβάλλοντας με αποφασιστικό τρόπο στην καθιέρωση του αθλήματος της αντισφαίρισης στα αθλήματα των Ολυμπιακών Αγώνων (Σκιαδάς, 1995 : 55 - 60).

Εικόνα 2.1 - Το Ποδηλατοδρόμιο του Ν. Φαλήρου με τα γήπεδα αντισφαίρισης στο εσωτερικό του

Ως πρώτος Όμιλος Αντισφαίρισης άρχισε να λειτουργεί το Lawn Tennis Club Αθηνών, το οποίο από το 1913 ονομάστηκε Όμιλος Αντισφαιρίσεως Αθηνών (ΟΑΑ). Η ίδρυσή του συνδέεται άμεσα με τη διεξαγωγή των πρώτων Σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, ενώ ως

ιδρυτικά μέλη του ΟΑΑ, αλλά και σε διαχρονικό επίπεδο θεωρούνται προσωπικότητες οι οποίες είχαν διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στα κοινωνικά και πολιτικά δρώμενα της Ελλάδας (Κωνσταντάρας, 1988 : 24 - 30). Ο ρόλος του Ο. Α. Αθηνών θεωρείται πολύ σημαντικός για τη γενικότερη ανάπτυξη του αθλήματος του τένις, αλλά επίσης και του ελληνικού αθλητισμού. Το 1897 αποτέλεσε ιδρυτικό μέλος του Συνδέσμου Ελληνικών Αθλητικών και Γυμναστικών Σωματείων (ΣΕΑΓΣ) ο οποίος ιδρύθηκε αμέσως μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896. Το Lawn Tennis Club Αθηνών συμπεριλαμβάνεται το 1899 στα πέντε ενεργά αθλητικά σωματεία της εποχής στον χώρο της αντισφαίρισης, τα οποία καταφέρνουν να διαδώσουν το αθλητικό πνεύμα κάτω από δύσκολες συνθήκες. Επίσης, μέσω της αντισφαίρισης και του Ο.Α.Α. ενδιαφέρον παρουσιάζει η γυναικεία ενεργός συμμετοχή στον αθλητισμό. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι το 1906 παρατηρείται η γυναικεία συμμετοχή σε Πανελλήνιους Αγώνες Αντισφαίρισης, ενώ το 1924 Ελληνίδες αθλήτριες συμμετέχουν στους Ολυμπιακούς Αγώνες, μέσω του αθλήματος του τένις (Σκιαδάς, 1995 : 66 - 80).

Μετά την ίδρυση του ΟΑΑ, η διάδοση του αθλήματος του τένις μπορεί να θεωρηθεί περιορισμένη, εξαιτίας των αυστηρών προϋποθέσεων που είχαν καθοριστεί για την εγγραφή νέων μελών, αλλά και εξαιτίας του υψηλού κόστους αγοράς του εξοπλισμού. Όμως περιορισμένες θεωρούνται οι αναφορές στη δραστηριότητα άλλων ομίλων ή τμημάτων αντισφαίρισης τη συγκεκριμένη περίοδο, σε συλλόγους όπως ο Πανελλήνιος Γυμναστικός Σύλλογος, η Γυμναστική Ένωση Πατρών και ο Ο. Α Κέρκυρας (Ταρασουλέας, 1997:46-49). Όπως επισημαίνεται, οι συγκεκριμένοι όμιλοι καλλιεργούσαν με περιστασιακό τρόπο το άθλημα του τένις στη χώρα μας, ενώ επίσης, τα περισσότερα μέλη τους θεωρούσαν ότι το τένις αποτελούσε μία καθαρά ψυχαγωγική δραστηριότητα. Το 1906, το ελληνικό τένις συμμετείχε στη Μεσολυμπιάδα της Αθήνας.

Το 1906, στο περιοδικό «Παναθήναια» αναφέρεται ότι στον ΣΕΓΑΣ την περίοδο εκείνη εντάχθηκαν οι Σύλλογοι Αντισφαιρίσεως και οι Ποδηλατικά Εταιρείαι (Κωνσταντάρας, 1988 : 24 - 30). Η πρώτη μορφή αυτόνομου διοικητικού οργάνου εμφανίστηκε το 1907 στον χώρο του τένις με την ίδρυση της Κοσμητείας Αντισφαιρίσεως στην Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων (ΕΟΑ). Στη συνέχεια, το 1917 δημιουργήθηκε Τεχνική Επιτροπή Αντισφαιρίσεως στον ΣΕΓΑΣ με πρόεδρο τον Ιωάννη Κετσέα, στην οποία υπάγονταν το τμήμα Αντισφαιρίσεως του Εθνικού Γυμναστικού Συλλόγου Αθηνών, ο Ο. Α Κέρκυρας και ο Ο. Α Αθηνών. Σε αντίθεση με την περιορισμένη αγωνιστική δράση στις αρχές του 20ού αιώνα στην Ελλάδα, στο εξωτερικό διακρίθηκαν αρκετοί παίκτες και

παίκτριες με ελληνική καταγωγή. Οι βασικότερες επιτυχίες ήταν οι εξής (Σκιαδάς, 1995 : 66 - 80)

- Γ.Α. Καρυδιάς: (Γουίμπλετον: 1903, ημιτελικός Μονού, Γουίμπλετον: 1904, τελικός Διπλού, ΟΑ: 1908 αργυρό μετάλλιο στο Διπλό, ΟΑ : 1912 συμμετοχή)
- Μ. Μαυρογορδάτος (Γουίμπλετον: 1909, 1914, 1920, ημιτελικός Μονού, Γουίμπλετον: 1911 κατάκτηση Μεικτού Διπλού, ΟΑ: 1912 συμμετοχή)
- Α. Ζερλέντης (Γουίμπλετον: 1920, γύρος των 8)

Αυτά, ήταν τα κύρια χαρακτηριστικά της πρώτης φάσης διάδοσης του αθλήματος του τένις στον ελλαδικό χώρο, τα οποία αποδεικνύουν την απουσία μίας συντονισμένης προσπάθειας οργάνωσης και θεσμικής συγκρότησης του αθλήματος του τένις.

2.2 2η περίοδος εμφάνισης του τένις στην Ελλάδα (1922 και έπειτα)

Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή ο ενταφιασμός της Μεγάλης Ιδέας και η ολοκλήρωση των διαφόρων πολεμικών επιχειρήσεων της χώρας μας για την ενσωμάτωση νέων εδαφών στην επικράτειά της οδήγησαν στον τερματισμό της κατάστασης ενός πολεμικού συναγερμού, τον οποίο βίωνε για δέκα περίπου χρόνια η ελληνική κοινωνία. Κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου τα αθλήματα επηρεάστηκαν από τις ευρύτερες οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις. Τα αθλητικά σωματεία λειτουργούσαν ως κύτταρα της κοινωνικής ζωής, αλλά ταυτόχρονα και ως στοιχεία της διεκδίκησης μίας ισότιμης συμμετοχής στη δημόσια σφαίρα. Η εισαγωγή από τη Δύση νέων τάσεων και προτύπων, η προσπάθεια αστικού εκσυγχρονισμού της κοινωνίας, αλλά παράλληλα και η εισαγωγή ενός νέου φιλελεύθερου μοντέλου κοινωνικής οργάνωσης επηρέασαν και τον χώρο του αθλητισμού. Οι εφημερίδες με τη μορφή των αναγνωσμάτων, αλλά παράλληλα και οι αγωνιστικοί χώροι ως τόποι φυσικής παρουσίας των φιλάθλων άρχισαν να ενδιαφέρουν τις διάφορες επιχειρήσεις, έτσι ώστε να προβάλλουν τα προϊόντα τους και να καταφέρουν να εκμεταλλευτούν την καθημερινή ανάγνωση των αθλητικών εφημερίδων, καθώς επίσης, και τη μαζική παρουσία των φιλάθλων στον χώρο των γηπέδων (Μπαλτάς, 2021:57-60).

Σημαντική θεωρείται το 1932 η ψήφιση του νόμου 5620, με βάση τον οποίο τέθηκαν αυστηρά κριτήρια για την αναγνώριση από το υπουργείο Παιδείας των αθλητικών σωματείων. Ειδικότερα, σύμφωνα με αυτόν τον νόμο ένα σωματείο θα έπρεπε να διαθέτει 50 μέλη, για να αναγνωριστεί εκ των οποίων τα 30 να γυμνάζονται. Επίσης, ο νόμος διέκρινε τα σωματεία σε ανεξάρτητα και σε συνεργαζόμενα. Στη συνέχεια, το δικτατορικό καθεστώς το

οποίο επιβλήθηκε από τον Ι. Μεταξά στις 4 Αυγούστου 1936 άσκησε ασφυκτικό έλεγχο στον χώρο του αθλητισμού, με αποτέλεσμα όλες οι ομοσπονδίες και τα αθλητικά σωματεία να τεθούν υπό την επιτήρηση της Εθνικής Οργανώσεως Νεολαίας (Μπαλτάς, 2021: 57-60).

Στον γυμναστικό χώρο ήταν εμφανής η παρουσία δύο ομάδων γυμναστών, οι οποίες προσέγγιζαν με διαφορετικό τρόπο τον χώρο της γυμναστικής και του αθλητισμού. Στο πλαίσιο αυτό, η πλευρά του Βενιζελισμού επιδίωκε τη διάδοση των αθλημάτων σε όλα τα στρώματα της ελληνικής κοινωνίας, εκφράζοντας, επίσης, μια εξωστρέφεια, ενώ αυτοί που εκπροσωπούσαν την πολιτική συντήρηση επηρεάζονταν από τον εθνοκεντρισμό τους και εξέφραζαν με απερίφραστο τρόπο την αποστροφή της προς τα σύγχρονα, παγκόσμια αθλητικά μοντέλα (Μπαλτάς, 2021:204-207).

Απέναντι σε αυτούς που υποστήριζαν τις γυμναστικές και τις αθλητικές παραδόσεις της αρχαίας Ελλάδας, οι οποίοι αποτελούσαν κατά κύριο λόγο εκπροσώπους του κλάδου των γυμναστών, εντοπίζονται ουσιαστικά οι παράγοντες των αθλητικών σωματείων και, κατά κύριο λόγο, όλοι όσοι ήταν εκπρόσωποι του νέου μαζικού αθλήματος του ποδοσφαίρου, αλλά και όλοι αυτοί, οι οποίοι αποτελούσαν φορείς των νέων αθλητικών τάσεων των δυτικών κρατών. Τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο προωθήθηκε η ίδρυση εκατοντάδων αθλητικών σωματείων, από τους ντόπιους αλλά και από τους πρόσφυγες. Επιπλέον, η μαζική εμφάνιση των διαφόρων αθλητικών σωματείων, αλλά παράλληλα και η ανάγκη συντονισμού της δράσης τους, σε συνδυασμό με την υποχρέωση εκπροσώπησης του αθλητισμού της χώρας μας σε διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις οδήγησαν στην ίδρυση των πρώτων αθλητικών ομοσπονδιών, ανάμεσα στις οποίες είναι η Ελληνική Φύλαθλος Ομοσπονδία Αντισφαίρισης (1938) (Μπαλτάς, 2021:131-132).

Κατά τη δεύτερη περίοδο της εμφάνισης και της διάδοσης του τένις στην Ελλάδα, σημαντικές επιτυχίες μπορούν να θεωρηθούν οι επιτυχίες των G. Von Metaxas (Γουίμπλετον: 1938, συμμετοχή στον ημιτελικό Διπλού), Ιουλίας (Didi) Βλαστού-Σερπιέρι (Γουίμπλετον: 1920, συμμετοχή στον γύρο των 8, Ρολάν Γκαρός: 1924 κατάκτηση Μονού, 1923, 1925, 1926, κατάκτηση Διπλού, 1925 συμμετοχή στον τελικό Μεικτού Διπλού και ΟΑ: 1924 κατάκτηση αργυρού μεταλλίου στο Μονό) και Δ. Α. Μεταξά (Γουίμπλετον: 1932 συμμετοχή στον τελικό Διπλού, 1931 συμμετοχή στον ημιτελικό Διπλού) (Barrett, 1986 : 55 - 60). Την ίδια περίοδο, η τενίστρια Ελένη Βαλαωρίτου αποτέλεσε, την πρώτη μεγάλη

βεληνεκούς με κύρος, Ελληνίδα αθλήτρια η οποία συμμετείχε επίσημα σε Ολυμπιακούς Αγώνες (Παρίσι, 1924). (Σκιαδάς, 1995 : 34 - 40).¹²

Το 1925 στον Ο. Α. Αθηνών άρχισε να υλοποιείται η διοργάνωση του Διεθνούς Πρωταθλήματος Ανατολικής Μεσογείου, το οποίο πραγματοποιήθηκε έως το 1961, αποτελώντας μία από τις πιο σημαντικές διεθνείς αθλητικές εκδηλώσεις, στο πλαίσιο λειτουργίας του ελληνικού αθλητισμού. Το 1925 παράλληλα η χώρα μας αποτέλεσε πλήρες μέλος της ITF. Το 1927 θεωρείται επίσημο έτος έναρξης του Πανελληνίου Πρωταθλήματος Αντισφαίρισης, καθώς από το συγκεκριμένο έτος διοργανώνεται με ανελλιπή τρόπο αυτό το πρωτάθλημα, όπου πραγματοποιήθηκαν μόνο αγώνες Μονού. Οι αθλητές-παίκτες οι οποίοι συμμετείχαν στη διοργάνωση αυτή ανήκαν στους: ΕΟΑ Θεσσαλονίκης, Ο.Α. Πειραιώς, Πανελλήνιο Γυμναστικό Σύλλογο, Αττικό Όμιλο Αντισφαιρίσεως και Ο. Α. Αθηνών. Στη συνέχεια, το 1929 προστέθηκαν η Γαλλική Αποστολή Θεσσαλονίκης και ο Ο. Α. Κερκύρας. Το 1927 σημειώθηκε η πρώτη συμμετοχή της Ελλάδας στο Κύπελλο Νταϊήβις (ήττα στην Τσεχοσλοβακία με 1-4 και το 1929 πρώτη νίκη επί της Γιουγκοσλαβίας στην Αθήνα με 4-1) και συνεχίστηκε με ανελλιπή τρόπο έως το 1938. Το 1930 διοργανώθηκαν στον Ο. Α. Αθηνών οι πρώτοι Βαλκανικοί Αγώνες αντισφαίρισης, στους οποίους η χώρα μας κατέλαβε την πρώτη θέση, ενώ ο συγκεκριμένος θεσμός συνέχισε να λειτουργεί έως το 1932 (Κωνσταντάρας, 1988 : 25 - 34).

Παράλληλα, το 1927 αποφασίστηκε η ίδρυση αμιγούς Ελληνικού Συλλόγου αντισφαίρισης στη Θεσσαλονίκη (Ελληνικός Όμιλος Αντισφαίρισης Θεσσαλονίκης), όπου ήδη το άθλημα της αντισφαίρισης καλλιεργείτο στη Γαλλική Λαϊκή Αποστολή. Η δράση του συλλόγου και η συνεισφορά του στην ανάπτυξη του αθλήματος της αντισφαίρισης είναι σε διαχρονικό επίπεδο ιδιαίτερα σημαντική, ενώ από το 1935 άρχισε να διοργανώνεται το Διεθνές Πρωτάθλημα Θεσσαλονίκης, το οποίο αποτελεί τη μακροβιότερη παγκόσμια διοργάνωση του αθλήματος της αντισφαίρισης. Στη συνέχεια αποφασίστηκε στη Θεσσαλονίκη η ίδρυση και άλλων συλλόγων αντισφαίρισης. Η αύξηση του αριθμού των ομίλων συνέβαλε στην απόφαση του Ι. Κετσέα να προχωρήσει στην αθλοθέτηση Κυπέλλου και τη δημιουργία, επίσης Ομαδικού Εθνικού Πρωταθλήματος. Το Διασυλλογικό Πρωτάθλημα «Ι. Κετσέας» άρχισε να διοργανώνεται το 1929, έχοντας ως πρότυπο το

---

¹² Η Ε. Βαλαωριτου-Σκαρμαγκά κατάφερε να παρουσιάσει παράλληλα μεγάλη διοικητική δραστηριότητα, διατελώντας μέλος και επίσης γραμματέας του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΦΟΑ κατά την περίοδο από το 1939 έως το 1967.

Κύπελλο Νταίβις και τον χωρισμό της Ελλάδας σε δύο ζώνες - Βορείου και Νοτίου Ελλάδας, ενώ πρωταθλητής αναδείχτηκε ο Ο.Α. Αθήνας. Παρά την αρχική επιτυχία του θεσμού, όμως, στη συνέχεια ατόνησε το ενδιαφέρον και η τελευταία διοργάνωση πραγματοποιήθηκε το 1933. Πιο σημαντικός αθλητής αυτής της περιόδου, αλλά και μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο υπήρξε ο Λάζαρος Στάλιος (Ο.Α. Θεσσαλονίκης), ο οποίος για 17 φορές είχε κερδίσει το Πρωτάθλημα Ελλάδας (1934-1940 και 1947- 1956). Ο Στάλιος ανεδείχθη παράλληλα 3 φορές πρωταθλητής Ανατολικής Μεσογείου και 9 φορές πρωταθλητής Βαλκανίων, κατακτώντας συνολικά 213 τίτλους σε Μονά, Διπλά και Μεικτά αγωνίσματα (Σκιαδάς, 1995 : 25 - 32).

Στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου ασχολήθηκαν με το άθλημα της αντισφαίρισης και μέλη των ανώτερων τάξεων του προσφυγικού κόσμου. Χαρακτηριστική ήταν η περίπτωση του Ομίλου Αντισφαιρίσεως Νέας Σμύρνης (ΑΟΝΣ). Ο αστικός χαρακτήρας προέλευσης των κατοίκων του οικισμού αποτυπώνεται ουσιαστικά και σε αυτό το σωματείο. Και τα δύο φύλα είχαν τη δυνατότητα να εγγραφούν στον τοπικό όμιλο τένις και πιο συγκεκριμένα ανάμεσα στα δεκαεπτά ιδρυτικά του μέλη αναφέρονται τουλάχιστον επτά γυναίκες. Τον Ιανουάριο του 1940, είχαν εγγραφεί στον όμιλο είκοσι τακτικά μέλη, που πλήρωναν κάθε μήνα συνδρομή 30 δραχμών, ένα τακτικό μέλος, το οποίοι ήταν υποχρεωμένο να πληρώνει μηνιαία συνδρομή 25 δραχμών και πέντε φοιτητές και μαθητές, οι οποίοι πλήρωναν μικρότερη συνδρομή. Στον όμιλο αυτό είχαν, επίσης, εγγραφεί και δέκα εν ενεργεία αθλητές (Μπαλάς, 2021:131-132).¹³

---

¹³ Σε γενικές γραμμές ο συνοικισμός της Νέας Σμύρνης μπορεί να θεωρηθεί ένας μεγαλοαστικός οικισμός για την εποχή του Μεσοπολέμου, ο οποίος το 1928 αριθμούσε μόλις 210 κατοίκους. Σ' αυτόν τον οικισμό, εκτός από τους πρόσφυγες της Μ. Ασίας εγκαταστάθηκαν και όσοι είχαν την οικονομική δυνατότητα να κατασκευάσουν κατοικία, μετά την αγορά οικοπέδων από πρόσφυγες, οι οποίοι δεν είχαν τη δυνατότητα να κατασκευάσουν τις δικές τους κατοικίες. Κατά συνέπεια, η δημιουργία της Νέας Σμύρνης μπορεί να θεωρηθεί μία επιλογή, η οποία κάνει δεκτή την παρουσία των ισχυρών, παραμερίζοντας, όμως, τους ισχυρούς αδυνάτους, ενώ δεν στηρίζεται τόσο στην κοινή καταγωγή όσο στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη συγγένειας ανάμεσα στις ομάδες (Μπαλάς, 2021:131-132).

Κεφάλαιο 3^ο - Ίδρυση της ΕΦΟΑ

Με την πάροδο των χρόνων, το άθλημα της αντισφαίρισης προσέλκυσε το ενδιαφέρον αρκετών Ελλήνων. Επίσης, διοργανώθηκαν αγώνες και ιδρύθηκαν και άλλα αθλητικά σωματεία, έχοντας ως αντικείμενο την αντισφαίριση, όρος ο οποίος άρχισε σταδιακά να επικρατεί έναντι του όρου «τένις», όσον αφορά τον τρόπο ονομασίας των σωματείων. Η ανάπτυξη του αθλήματος της αντισφαίρισης οδήγησε ουσιαστικά στην ίδρυση της Ελληνικής Φύλαθλης Ομοσπονδίας Αντισφαίρισης (Ε.Φ.Ο.Α.) το 1938, από δέκα αθλητικά σωματεία. Η απόφαση αυτή ελήφθη εντός του πλαισίου της πολιτικής και κοινωνικής κατάστασης που επικρατούσε στην Ελλάδα τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο και με βάση την προτεραιότητα που είχε δώσει η δικτατορία Μεταξά στην ανάπτυξη των σπορ, ως μέσων προβολής του καθεστώτος.

Εικόνα 3.1 – Αυτόγραφο της τενίστριας Σουζάνας Λαγκάνη (28 Απριλίου 1926)

Η δραστηριοποίηση της ΕΦΟΑ θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική αυτά τα χρόνια, καθώς συνέβαλε στη διάδοση του αθλήματος του τένις στη χώρα μας και στην επιτυχή παρουσία των Ελλήνων αθλητών και αθλητριών στον διεθνή χώρο, όπως αποδεικνύεται από τις βασικές αρχές του καταστατικού της αλλά και τις δράσεις της. Πρέπει να επισημανθεί ότι ο τύπος, το ραδιόφωνο και η τηλεόραση διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στη διάδοση του τένις στη χώρα μας, αλλά και ότι αν δεν δραστηριοποιούνταν αυτοί οι παράγοντες, τότε το άθλημα της αντισφαίρισης θα παρέμενε σε εμβρυακή κατάσταση (Κωνσταντάρας, 1988 : 25-34) .

3.1 Ιδρυτικά μέλη

Η ανάπτυξη του αθλήματος του τένις, αλλά και η διάθεση ανεξαρτητοποίησης από τον ΣΕΓΑΣ, οδήγησαν στην απόφαση της ίδρυσης της Ελληνικής Φίλαθλης Ομοσπονδίας Αντισφαίρισης (ΕΦΟΑ) το 1938, από 10 ιδρυτικά σωματεία. Η Ομοσπονδία, ως προς την νομική της φύση, ήταν σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και έφερε τον τίτλο «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΑΘΛΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΗΣ» (Ε.Φ.Ο.Α.) (FEDERATION HELLENIQUE DE LAWN TENNIS), η δε έδρα της ήταν στην Αθήνα. Τα ιδρυτικά μέλη και οι αντιπρόσωποί τους είχαν ως εξής (Ταρασουλέας, 1997).

Τα σωματεία τα οποία έχουν το προνόμιο να είναι από τα πρώτα ιδρυτικά μέλη είναι ο Ο.Α.Α. (Κετσέας, Αφεντούλης, Γιαννουλόπουλος), Πανελλήνιος Γυμναστικός Σύλλογος (Χασιώτης, Αντωνόπουλος), Όμιλος Αντισφαίρισης Νέας Σμύρνης (Στεφόπουλος), Αττικός Όμιλος Αντισφαίρισης (Ζώτος), Sporting club (Γράβας), Ελληνικός Όμιλος Αντισφαίρισης Θεσσαλονίκης (Νικολόπουλος, Κανάκης), Λέσχη Τένις Θεσσαλονίκης (Δεκαβάλλας), Χαν. Θεσσαλονίκης (Κωνσταντίνου, Στεργιάδης), Αθλητικός Σύλλογος “Αστήρ” Θεσσαλονίκης (Καστρίτσης), Ένωσις Γυμναστικών Οργανώσεων Ηρακλείου (Βοΐλας), Ο.Α. Χανίων (Μητσοτάκης), Ο.Α. Πατρών (Γεωργιάδης), Tennis Club Κερκύρας (Βαλαωρίτου). Άλλα ενεργά σωματεία αυτής της συγκεκριμένης περιόδου ήταν ο Ο. Α. Βόλου, ο Ο. Α. Κερκύρας, το Σπόρτινγκ Κλαμπ Πατησίων και ο Αττικός Όμιλος Αντισφαιρίσεως. Παρατηρώντας την τοπική προέλευση των ανωτέρω σωματείων, διαπιστώνουμε μια διασπορά του τένις και σε αστικά κέντρα εκτός Αθηνών, όπως η Θεσσαλονίκη, η Πάτρα, το Ηράκλειο και τα Χανιά.

Πρώτος πρόεδρος της ΕΦΟΑ ήταν ο Ιωάννης Κετσέας, ο οποίος στο παρελθόν υπήρξε αθλητής του τένις και του στίβου, έχοντας πολλές διακρίσεις και μεγάλη προσφορά στο άθλημα της αντισφαίρισης, αλλά και γενικότερα στον αθλητισμό και στο Ολυμπιακό Κίνημα, θεωρείται δε ο «πατέρας της ελληνικής αντισφαίρισης (Σκιαδάς, 1995: 55-58)

Ο Ι. Κετσέας γεννήθηκε από οικογένεια βασιλοφρόνων στρατηγών της Νότιας Πελοποννήσου. Αθλητής με ιδιαίτερες περγαμηνές εξελέγη το 1927 μέλος της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής έχοντας την ευκαιρία να συνεργαστεί με τον Γ. Αβέρωφ, τον Α. Μεταξά αλλά και με τον Βαρόνο Πιερ ντε Κουμπερτέν. Η εμπιστοσύνη που του επέδειξαν στα αθλητικά δρώμενα ήταν απaráμιλλη. Λάτρης της αντισφαίρισης και στρατιωτικός ως ήταν πέτυχε μέσα από την εμπιστοσύνη του μεταξικού καθεστώτος να ιδρύσει την ελληνική φίλαθλη ομοσπονδία αντισφαίρισης. Εκτός όλων των άλλων, διετέλεσε πρόεδρος του Ο. Α. Αθηνών, πρόεδρος του ΣΕΓΑΣ, πρόεδρος και γ. γραμματέας της ΕΟΑ και παράλληλα μέλος της ΔΟΕ (1946-1965) (Grivas, 2000 :76 - 80)¹⁴. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο η επαναδραστηριοποίηση του αθλήματος άρχισε το 1946, μέσα από την απόφαση να διοργανωθούν τα τέσσερα παρακάτω πρωταθλήματα: Εαρινό, Ελλάδος. Αθηνών και Θεσσαλονίκης. Επίσης κατά τα πρώιμα χρόνια της προεδρίας του Ι. Κετσέα, εκλέχτηκε Γενική Γραμματέας η Ε. Βαλαωρίτου – Σκαραμαγκά (Grivas, 2000: 46-48).

3.2 Ιδρυτική συνέλευση και καταστατικό-1938

3.2.1 Ιδρυτική συνέλευση

Στην ιδρυτική συνέλευση της Ε.Φ.Ο.Α συμμετείχαν οι εξής, οι οποίοι προχώρησαν στην απόφαση ίδρυσής: 1) Ά Στεφανίδου, 2) Γ. Κάμφωνας, 3) Ν. Παραπαντάκη, 4) Χ. Στεφόπουλος, 5) Γ. Παραπαντάκης, 6) Κ. Παπαχατζής, 7) Χ. Βοβολίδου, 8) Π. Μαράνος 9) Κ. Κωνσταντινίδης, 10) Σ. Βομβολίδου 11) Κ. Βομβολίδου, 12) Ι. Αρτεμιάδου, 13) Σ. Στυλιανού, 14) Γ. Κεχαγιόγλου, 15) Φ. Στεφοπούλου, 16) Β. Κιρλαγκίτσης, 17) Δ. Κ. Λουίζος (Κωνσταντάρας, 1988 : 24-28).

---

¹⁴ Ο Κετσέας υπήρξε παράλληλα, μαζί με τον Γερμανό C. Diem, συνιδρυτής της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας, η οποία θεωρείται το Διεθνές εκπαιδευτικό και πνευματικό Κέντρο, έχοντας ως έδρα την Αρχαία Ολυμπία και επιδιώκοντας ουσιαστικά τη διατήρηση και διάδοση του Ολυμπισμού.

3.2.2 Ιδρυτικό καταστατικό ΕΦΟΑ

α) Καταστατικό ΕΦΟΑ (1938)

Στο πρώτο καταστατικό της ΕΦΟΑ ορίζεται ότι η τακτική γενική συνέλευση πραγματοποιείται κάθε Απρίλιο, ενώ η πρόσκληση για την πραγματοποίηση της πρέπει να γίνει δέκα μέρες πριν από την ορισθείσα ημερομηνία. Μέσα από τις αρχαιρεσίες της ΕΦΟΑ εκλέγονται εννέα μέλη του Δ.Σ, πέντε μέλη της Δικαστικής Επιτροπής και τρία μέλη της Εξελεγκτικής Επιτροπής. Επίσης, ορίζεται ότι δικαίωμα ψήφου έχουν μόνο όσοι είναι μέλη της Ε.Φ.Ο.Α. Επιπλέον, ως καθήκοντα των συνελεύσεων ορίζονται η εκλογή του Δ. Σ., η εκλογή της Δικαστικής επιτροπής, η τροποποίηση του καταστατικού, η φροντίδα για θέματα, που αφορούν την αντισφαίριση, η ψήφιση του προϋπολογισμού, έγκριση προϋπολογισμού, η χορήγηση έκτακτων πιστώσεων και η εκλογή εξελεγκτικής επιτροπής. Επιπλέον, τα σωματεία, τα οποία επιθυμούν τη συμμετοχή τους στην ΕΦΟΑ, πρέπει να υποβάλουν καταστατικό και εσωτερικό κανονισμό, έγγραφη δήλωση ότι λειτουργούν με βάση τις διατάξεις αυτού του καταστατικού και του κανονισμού της Ομοσπονδίας, ονομαστικό κατάλογο, ονομαστικό κατάλογο αυτών που ασκούν το άθλημα, ονομαστικό κατάλογο αυτών που αποτελούν το Δ.Σ και περίληψη της δικαστικής απόφασης για ίδρυση της ΕΦΟΑ (Άρθρο 2 καταστατικού Ε.Φ.Ο.Α., 1938)

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά σε κάποια από τα πιο ουσιώδη άρθρα, τα οποία διευκολύνουν την κατανόηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της. Στο άρθρο 2 παρουσιάζονται τα στοιχεία εκείνα, τα οποία αφορούν τον τρόπο συγκρότησης της ΕΦΟΑ, προκειμένου να κατανοηθεί ποια σωματεία και υπό ποιες συνθήκες μπορούν να αποτελέσουν την ΕΦΟΑ. Εκτός από τα ελληνικά σωματεία αντισφαίρισης και τα σωματεία στα οποία λειτουργούν τμήματα αντισφαίρισης, στην ΕΦΟΑ μπορούν να συμμετέχουν το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων, η Ακαδημία Γυμναστικής, τα Ελληνικά Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και άλλοι παρεμφερείς οργανισμοί, που πληρούν τις βασικές αρχές του συγκεκριμένου Καταστατικού. (Άρθρο 7 καταστατικού Ε.Φ.Ο.Α., 1938)

Στη συνέχεια, στο άρθρο 7 περιλαμβάνονται οι βασικές προϋποθέσεις, για να απολέσει την ιδιότητα του μέλους της ΕΦΟΑ κάποιο από τα μέλη της. Ειδικότερα, μπορούν να απολέσουν την ιδιότητα αυτή τα μέλη που επιλέγουν να παραιτηθούν ή δεν πληρώνουν την ετήσια συνδρομή τους. Επίσης, παύουν να αποτελούν μέλη της ΕΦΟΑ μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, σε περίπτωση που παραβούν τις βασικές αρχές αυτού του Καταστατικού ή αν αποδειχθεί ότι δεν θεωρούνται άξια μέλη, για να συμμετέχουν στις

διεργασίες της ΕΦΟΑ. Με βάση το άρθρο 13, δηλώνεται ότι η Γενική Συνέλευση, η οποία πραγματοποιείται σε συγκεκριμένο χρόνο βρίσκεται σε απαρτία, όταν συμμετέχει το 51% των μελών της ομοσπονδίας. Σε περίπτωση μη απαρτίας γίνεται επανάληψή της μέσα σε 8 ημέρες, με αποτέλεσμα να θεωρείται ότι υπάρχει απαρτία οποιοσδήποτε και αν είναι ο αριθμός των ψήφων των ατόμων, που είναι παρόντες. (Άρθρο 13 καταστατικού Ε.Φ.Ο.Α., 1938)

Στο άρθρο 14 επισημαίνεται ότι τα μέλη του Δ.Σ είναι 9, ενώ στο άρθρο που παρουσιάζεται στη συνέχεια επισημαίνεται ο τρόπος, με τον οποίο μπορεί να πραγματοποιηθεί τροποποίηση αυτού του καταστατικού. Επίσης παρουσιάζονται στοιχεία του καταστατικού της ΕΦΟΑ, με βάση τα οποία παρουσιάζεται το ποιοι έχουν δικαίωμα ψήφου στην ΕΦΟΑ, αλλά και ποιοι έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν στις συνελεύσεις. Στο άρθρο 15 περιλαμβάνονται οι αρμοδιότητες του Δ.Σ της ΕΦΟΑ, οι οποίες αφορούν γενικότερα στη διοίκησή της. Η ΕΦΟΑ αναλαμβάνει, πέρα από τη διοίκηση της ομοσπονδίας, να οργανώνει και να πραγματοποιεί πανελλήνιους ή και διεθνείς αγώνες, αλλά παράλληλα και να συμμετέχει σε διεθνείς ενώσεις ή ομοσπονδίες. Επίσης, αρμοδιότητα της ΕΦΟΑ αποτελεί η υπόδειξη των αθλητών, που πρόκειται να συμμετέχουν σε διεθνείς αγώνες, αλλά ταυτόχρονα και η μελέτη όλων των μέτρων για την προαγωγή του αθλήματος της αντισφαίρισης, σε συνδυασμό με την επιβολή των διαφόρων κυρώσεων. Παράλληλα στα άρθρα 17-20 περιλαμβάνονται όλα εκείνα τα στοιχεία, τα οποία αφορούν στις αρμοδιότητες της ΕΦΟΑ, έτσι ώστε να κατανοηθεί η λειτουργικότητα της αλλά και τα καθήκοντα των μελών του Δ.Σ. (Άρθρο 15 καταστατικού Ε.Φ.Ο.Α., 1938)

Στο άρθρο 18, αναφέρεται πως όταν απουσιάζει ο πρόεδρος, τον αναπληρώνει ο αντιπρόεδρος, ενώ παράλληλα σημαντικές θεωρούνται οι αρμοδιότητες του γραμματέα και του ταμιά. Στο άρθρο 24 περιλαμβάνονται οι αρμοδιότητες της Δικαστικής Επιτροπής, η οποία εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση της ΕΦΟΑ. Τα μέλη της δικαστικής Επιτροπής είναι πέντε και προέρχονται είτε από μέλη της ΕΦΟΑ είτε από άλλα μέλη και αρμοδιότητα της αποτελεί η εκδίκαση των διαφόρων παραπτώματων. (Άρθρο 18 καταστατικού Ε.Φ.Ο.Α., 1938)

Επίσης, στο άρθρο 27 αναφέρονται οι αρμοδιότητες αλλά και τα στοιχεία εκείνα, τα οποία αφορούν στον τρόπο λειτουργίας της Ανώτατης Δικαστικής Επιτροπής, ενώ επίσης επισημαίνεται ότι στις αποφάσεις της μπορεί να ασκηθεί έφεση μέσα σε διάστημα τριάντα ημερών. Η τροποποίηση του καταστατικού μπορεί να γίνει μετά από ένσταση του Δ.Σ ή

μετά από έγγραφη αίτηση του 1/20 των ψήφων των συμμετεχόντων. Το τελευταίο άρθρο του Καταστατικού της ΕΦΟΑ είναι το 37ο άρθρο, στο οποίο αναφέρεται ότι για κάθε ζήτημα που δεν προβλέπεται στο συγκεκριμένο καταστατικό, μπορεί να συζητηθεί αυτεπάγγελτα από το Δ.Σ με βάση την πλειοψηφία των μελών του. Όμως, η συγκεκριμένη απόφαση εγκρίνεται από την αμέσως επόμενη Γενική Συνέλευση. (Άρθρο 27 καταστατικού Ε.Φ.Ο.Α., 1938)

Το Καταστατικό της ΕΦΟΑ υπογράφηκε στην Αθήνα, στις 25 Ιουλίου 1938 και το υπογράφουν ο Πρόεδρος Ι. Κετσέας και ο Γραμματέας Κ. Καστρίτσης. Σε γενικές γραμμές πρόκειται για ένα καταστατικό, στο οποίο βασίστηκαν στη συνέχεια τα καταστατικά όλων των αθλητικών σωματείων της αντισφαίρισης και το οποίο σχεδιάστηκε προκειμένου να διευκολύνει την προστασία των μελών της ΕΦΟΑ και την προαγωγή του αθλήματος

3. 3 Η δραστηριότητα της Ε.Φ.Ο.Α από το 1938 έως και το 2004

3.3.1 Περίοδος 1938-1967

3.3.1.1 Ίδρυση σωματείων – Αγώνες – Αθλητές

Μετά την ψήφιση του καταστατικού της Ε.Φ.Ο.Α το 1938, υπήρξε μία παύση των δραστηριοτήτων της, εξαιτίας του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Στο πλαίσιο αυτό, η επαναδραστηριοποίηση του αθλήματος μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο άρχισε ουσιαστικά το 1946 με τη διοργάνωση, όπως ήδη έχει επισημανθεί των 4 πρωταθλημάτων: Εαρινό, Ελλάδος, Θεσσαλονίκης και Αθηνών. Κατά τη διάρκεια των Πανελλήνιων Αγώνων Αντισφαίρισης συμμετείχαν τα σωματεία : Όμιλος Αντισφαίρισης Αθηνών, Πανελλήνιος Γυμναστικός Σύλλογος, Αθλητικός Όμιλος Κηφισιάς, Αττικός Όμιλος Αντισφαιρίσεως Φιλοθέης, Λέσχη Τένις Θεσσαλονίκης, Οργάνωσις Αντισφαιρίσεως Ηρακλείου Κρήτης. Οι Βαλκανικοί Αγώνες Αντισφαίρισης άρχισαν να διοργανώνονται ξανά το 1960 μέχρι το 1987, έτος στο οποίο αποφασίστηκε η διακοπή της διεξαγωγής τους. Η συγκεκριμένη διοργάνωση αποτέλεσε σε γενικές γραμμές χώρο σχετικής διάκρισης για τις εθνικές ομάδες, κυρίως των ανδρών (Κωνσταντάρας, 1988).

Μέσα από την ανάγνωση των πρακτικών της συνέλευσης της 13^{ης} Μαΐου 1946, φαίνεται ότι το ενδιαφέρον για την αντισφαίριση είχε μειωθεί κατά την περίοδο 1940-1946,

εξαιτίας του πολέμου. Επίσης, επισημάνθηκε η ανάγκη μετά τον πόλεμο να αρχίσουν ξανά οι αθλητικές δραστηριότητες «προς όφελος της ελληνικής νεολαίας». Παράλληλα αναδείχτηκε ο ρόλος των αθλητικών σωματείων αντισφαίρισης και των διοικήσεών τους, όσον αφορά στην προσπάθειά τους να ξεκινήσουν και πάλι οι δράσεις των σωματείων αντισφαίρισης στην Ελλάδα.

3.3.1.2 Διοικητική Οργάνωση

Στη συγκεκριμένη υποενότητα παρουσιάζονται βασικά στοιχεία από τα πρακτικά των συνελεύσεων της ΕΦΟΑ, διευκολύνοντας την κατανόηση του τρόπου προσέγγισης του αθλήματος του τένις από τα μέλη της ΕΦΟΑ. Στη μεταπολεμική γενική συνέλευση της 6^{ης} Μαΐου 1946 δεν υπήρξε απαρτία, καθώς είχαν παραβρεθεί μόνο δύο μέλη της ΕΦΟΑ, με αποτέλεσμα να μετατεθεί η διεξαγωγή της συνέλευσης στις 13 Μαΐου 1946. (Πρακτικό Γ. Συνέλευσης ΕΦΟΑ, 6 Μαΐου 1946).

Από το 1940, η εμπόλεμη κατάσταση και η κατοχή επέδρασαν σε όλη την αθλητική κίνηση και εύλογα μειώθηκε η κίνηση στην αντισφαίριση. Μετά το πόλεμο, μία πρώτη προσπάθεια τέλεσης αγώνων σημειώθηκε από τη Λέσχη Θεσσαλονίκης, τον Οκτώβριο του 1945, επί τη ευκαιρία της απελευθέρωσης της Πόλης (συμμετείχαν και όμιλοι της Αθήνας) και σημείωσαν μεγάλη επιτυχία. (Πρακτικό Γ. Συνέλευσης ΕΦΟΑ, 13 Μαΐου 1946).

Ο Πανελλήνιος Γυμναστικός Σύλλογος το 1946 οργάνωσε το εαρινό πρωτάθλημα. Στο εαρινό πρωτάθλημα του Πανελληνίου Γυμναστικού Συλλόγου συμμετείχαν οι πρωταθλητές Στάλας και Αργυρίου, οι οποίοι μετείχαν και σε αγώνες στο Κάιρο και στην Αλεξάνδρεια. Ο Στάλιος μετείχε και στην Παλαιστίνη, σε τοπικό τουρνουά, βγαίνοντας μάλιστα και νικητής. Η εν γένει εμφάνιση και αγωνιστικότητα και εκτός της χώρας χαρακτηρίζονταν ως άξιοι επαίνου. Μάλιστα, η συνδρομή της Ελληνικής Βασιλικής Αεροπορίας ήταν σημαντική για την επιτυχή αποστολή του πρωταθλήματος (από τη Θεσσαλονίκη στην Αίγυπτο). Στο οικονομικό επίπεδο, ο ταμίας της Ε.Φ.Ο.Α. κ. Καστρίτης ανέφερε πως λόγω της ανωμάλου περιόδου από το 1946 ως τότε, ουδεμία ταμειακή έκθεση μπορεί να παρουσιαστεί. Επίσης, αποφασίστηκε να γίνει έγγραφο διαμαρτυρίας στη Διεθνή Ομοσπονδία Αντισφαίρισης, γιατί δεν κλήθηκε η Ελλάδα στο κύπελλο Ράνις το 1946. Αποφασίστηκε επίσης να διοργανωθεί αθλητική εορτή για την οικονομική ενίσχυση της

ομοσπονδίας, όπως επίσης κάθε σωματείο της Ε.Φ.Ο.Α. να καταβάλει 2.600 δραχμές ετησίως. (Πρακτικό Γ. Συνέλευσης ΕΦΟΑ, 13 Μαΐου 1946).

Στη συνέλευση της 21ης Απριλίου 1948 παρουσιάστηκε ο απολογισμός της χρονικής περιόδου 1947-1948, καθώς επίσης ορίστηκαν και τα μέλη του Δ.Σ της ΕΦΟΑ (Πρακτικό Γεν. Συνέλευσης ΕΦΟΑ, 21 Απριλίου 1948). Δύο χρόνια αργότερα, στη συνέλευση της 20^{ης} Μαΐου 1950, αναφέρθηκε πως με οικονομικούς όρους η αθλητική κίνηση των συλλόγων στην πρωτεύουσα και στην επαρχία είναι περιορισμένη λόγω της υπερβολικής τιμής των αθλητικών ειδών και της απαγόρευσης εισαγωγής του από το εξωτερικό. Οι αθλητές ως επακόλουθο δεν προμηθεύονται τα αθλητικό υλικό και δεν προπονούνται συστηματικά.

Στον αγωνιστικό τομέα στις 20 Μαΐου 1950¹⁵ είχαμε το Φθινοπωρινό πρωτάθλημα Αθηνών (Συμμετοχή: 24 αθλητές συνολικά με 12 αθλητές και 3 αθλήτριες από τον Π.Γ.Σ. όπως και 4 αθλητές με 1 αθλήτρια από τον Α.Ο. Κηφισιάς. Επίσης πραγματοποιήθηκε το Εαρινό πρωτάθλημα από τον Π.Γ.Σ. και το Πρωτάθλημα Ελλάδος στα ασκητήρια του Ο.Α.Α. 43 αθλητές - 14 αθλήτριες (Α.Ο.Κ.) (18 αθλητές-7 αθλήτριες. Επίσης έχουμε τον Ο.Α. Ρόδου και το Ψυχικό να εγγράφονται ως δόκιμα μέλη και ταυτόχρονα την αποχώρηση του αντιπροέδρου Μαυρογορδάτου με την παραίτηση κ. Θ. Φουστάνου. Ο Όμιλος Νέας Σμύρνης κατά την περίοδο της κατοχής αδράνησε έτσι με την οικονομική βοήθεια της ομοσπονδίας των 3.000.000 δραχμών τίθεται αρωγός επανασύστασης του. (Πρακτικά Γ. Συνέλευσης ΕΦΟΑ, 20 Μαΐου 1950)

Ο ταμίας αναγινώσκει στις 20 Μαΐου 1952¹⁶ τον ταμειακό απολογισμό και το πρακτικό εξελέγξεως. Ο Πρόεδρος εκθέτει πώς έγιναν πολλές προσπάθειες προς το Υπουργείο Παιδείας να παραχωρούνται από κάθε σχολείο τρεις έως τέσσερις μαθητές ως προς την εκμάθηση και την εκγύμνασή τους στο άθλημα της αντισφαίρισης. Παρόλες τις κρούσεις και αιτήσεις δεν υπήρξε καμία απήχηση.

¹⁵ Μέλη σωματεία στη Γενική συνέλευση ήταν τα εξής : Ο.Α.Α. (Ι. Κετσέας, Π. Φεμικάκης), Π.Γ.Σ. Νικ. Μπαλτατζής - Μαυροκορδάτος και Ευγ. Αλεπουδέλης, Α.Ο.Κ. Αχ. Γεωργαντάς, Λέσχη Τένις Θεσσαλονίκης (Παπαδόπουλος), Αστήρ Θεσσαλονίκης (Π. Σταθάτος) και Ηρακλείου Κρήτης (Αλεξ. Συρμόπουλος)

¹⁶ Μέλη σωματεία: (Ο.Α.Α. - Ι. Κετσέας, Π. Φεμικάκης), (ΑΟΚ Αχ. Γεωργαντάς) (Λέσχη Τένις Θεσσαλονίκης, Παπαδόπουλος), Αθλητικός Όμιλος Αστήρ Θεσσαλονίκης, Π.Γ.Σ. (Μπαλτατζής, Αλεπουδέλης) (Κυβερνητικός επίτροπος Ζυρίνης, Κωνσταντούλης).

Προϋπολογισμός:

4.000.000	Αμοιβή γραμματέως (συν δώρο Πάσχα, Χριστουγέννων)
10.000.000	Ενίσχυση ομίλων που έχουν ανάγκη
5.000.000	Μετακινήσεις αθλητών
1000.000	Διάφορα έξοδα

Διαβιβάζεται στη Γενική Συνέλευση της 9^{ης} Απριλίου του 1954 και αναφέρεται η γενομένη σύμπραξη με την Τουρκία και Γιουγκοσλαβία για τους εφηβικούς Αγώνες. Επίσης ο Ροδιακός όμιλος διαμαρτύρεται γιατί οι Πανδωδεκανησιακοί αγώνες δεν συμπεριλαμβάνονται στο πρόγραμμα της Ε.Φ.Ο.Α.. Ομοίως, ο Αττικός Όμιλος Αντισφαίρισης χάνει το γήπεδο του και τις εγκαταστάσεις γιατί το οικόπεδο αγοράστηκε από την Αγγλική πρεσβεία.

Με οικονομικούς όρους όλα τα σωματεία επίσης υποχρεούνται να καταβάλουν τη συνδρομή προς την Ε.Φ.Ο.Α.. Ο Α.Ο.Κ. όμως δεν απέστειλε την έκθεση πεπραγμένων του προηγούμενου έτους. (Πρακτικά Γενικής Συνέλευσης 9 Απριλίου 1954)

Στη συνέλευση της 7^{ης} Απριλίου του 1955 ο πρόεδρος συνεχάρη τον όμιλο Νέας Σμύρνης ο οποίος με τα πενιχρά μέσα τα οποία διαθέτει κατόρθωσε να κατασκευάσει ένα γήπεδο για την προπόνηση των αθλητών. (Πρακτικά Γενικής Συνέλευσης 7 Απριλίου 1955)

Στη συνέλευση της 22ας Μαΐου του 1956 στην έκθεση πεπραγμένων το βασικό πρόβλημα παρέμενε η έλλειψη χρόνου για την άσκηση από την σπουδάζουσα νεολαία, όπως και η φυγή των φοιτητών προς το εξωτερικό για τις σπουδές τους. Το ερώτημα παρέμενε με το δίλημμα ποια οδό θα ακολουθήσει η Ε.Φ.Ο.Α.. Την οδό της ιδεολογίας κατά την οποία η αγωνιστικότητα έχει σκοπό την ηθική και σωματική διάπλαση χωρίς την παραμέληση των σπουδών τους ή της εργασίας αυτών διά της εντατικής ασκήσεως οι οποίοι θα ζητάνε τα προς το ζην από εκείνους που θα τους παρακινήσουν στην εσφαλμένη αυτή οδό. Η ομοσπονδία πάραυτα διευκολύνει τη νεολαία για την άσκηση και εκμάθηση της αντισφαίρισης μέσω των νομίμων ηθικών και υλικών διευκολύνσεων. (Πρακτικά Γενικής Συνέλευσης 22 Μαΐου 1956)

Στη γενική συνέλευση της 4^{ης} Μαΐου του 1957 αναφέρθηκε πως η κίνηση από αγωνιστικής απόψεως υπήρξε ικανοποιητική. Ο Πανελλήνιος γυμναστικός σύλλογος

οργάνωσε το έτος 1956 το εαρινό πρωτάθλημα Αθηνών με τη συμμετοχή 40 αθλητών και 9 αθλητριών του Συλλόγου Αθηνών.

Νικητές πρωταθλήματος:

1. Απλού Ανδρών - κ. Γ. Ρεϊζάκης (Π.Γ.Σ.)
2. Απλού Κυριών - Μις Έλζα Βασιλικού (Ο.Α.Α.)
3. Διπλό Ανδρών - κ. Καλύβας - Παναγόπουλος
4. Διπλό Μικτός - κ. Παναγόπουλος - Δις Βούλγαρη

Η Ε.Φ.Ο.Α. ανέθεσε στην Ο.Α.Α. την τέλεση του φθινοπωρινού πρωταθλήματος Αθηνών στον οποίον έλαβαν συμμετοχή 20 αθλητές και 7 αθλήτριες.

Νικητές αναδείχθηκαν:

1. Απλό ανδρών - κ. Ν. Καλύβας
2. Απλό κυριών - δις Έλσα Βασιλικού
3. Διπλό ανδρών - κ. Παναγόπουλος - Καλύβας

Συνεχίζεται μέσα σε ένα κλίμα ιδιαίτερα προσοδοφόρο να αναφέρονται νέοι αθλητές οι οποίοι αν εξακολουθήσουν να προπονούνται με τον ίδιο ζήλο υπάρχει ελπίδα προόδου και μελλοντικών αναμετρήσεων εναντίον ξένων αθλητών. Η αισιοδοξία αυξάνει σε ένα βραχυπρόθεσμο διάστημα, εφόσον καταστεί εφικτή και η πρόσληψη ενός ικανού ξένου προπονητή παραμένοντας πάραυτα για χρόνια στην Ελλάδα. Έτσι, θα είναι δυνατόν νέοι παίκτες να αποτελέσουν τον ελληνικό πυρήνα, κρατώντας τα μελλοντικά σκήπτρα του Ελληνικού τένις.

Στη συνέλευση της 4^{ης} Μαΐου του 1957 ανακοινώθηκε πως το Υπουργείο Παιδείας διέθεσε επιχορήγηση ποσού 25.000 δραχμών προς τον Ο.Α.Α., ύστερα από απόφαση της γενικής συνελεύσεως. Όπως αναφέρθηκε, από τον ίδιο τον σύλλογο το ποσό διατέθηκε για έξοδα τελέσεως των Διεθνών αγώνων Ανατολικής Μεσογείου. Η ταμειακή διάθεση των ποσών της χρονιάς υπήρξε θετική. Η Ρουμανική ομοσπονδία ζήτησε να σταλούν παίκτες στις αρχές Ιουνίου. Λόγω πενιχρών ταμειακών εσόδων, η πρόταση απορρίφθηκε, επειδή η ΕΦΟΑ θα έπρεπε να ανταποδώσει. Διακρίνουμε ύστερα και από τα παραπάνω πως ακόμα και μετά τις ανιδιοτελείς προσπάθειες διοργάνωσης πρωταθλημάτων και εισροής εσόδων η ομοσπονδία δυσκολεύεται ακόμα να υπεισέρθει δυναμικά στο διεθνές προσκήνιο.

Πρακτικά Εξελέγξεως. 31.12.1957

Σύμφωνα με την ταμειακή διαχείριση από τον κ. Ανδριτσάκη και τον κ. Γιαννουλόπουλο για το έτος 1957 οι εισπράξεις ανήλθαν στις 49.252 δραχμές οι δε

πληρωμές στις 38.545 δραχμές. Απομείνανε ως υπόλοιπο 10.707 δραχμές. (Πρακτικά Γενικής Συνέλευσης 4 Μαΐου 1957)

Στη γενική Συνέλευση της 31^{ης} Απριλίου του 1958 τα οικονομικά στοιχεία έδειχναν βελτίωση λόγω και του διορισμού του κ. Βήχου ως Γενικού Γραμματέα Εξωσχολικού Αθλητισμού. Η Γενική Γραμματεία επιχορήγησε την ομοσπονδία με 150.000 δραχμές. Το αθλητικό υλικό θα διανεμόταν δωρεάν στα σωματεία. Επίσης θα είχαν δωρεάν μπαλάκια, ενώ ρακέτες θα δίδονταν στους παίκτες της επαρχίας και εκείνους που ανήκαν στην Α' κατηγορία. Λόγω της συγκεκριμένης εποχής, θα μετέβαινε στις επαρχίες ο προπονητής Α. Βλαχώνας με μηνιαίο μισθό 5.000 δραχμές και όχι προπονητής από το εξωτερικό. Θα μετέβαινε πρώτα στα Χανιά και στο Ηράκλειο και ύστερα στην Ρόδο.

Ο προϋπολογισμός για το έτος 1959 καταρτίστηκε ως εξής:

Έξοδα αγώνων:	80.000	
Αθλητικό υλικό:	60.000	
Έξοδα προπονητή:	30.000	
Συνδρομή στη Διεθνή Ομοσπονδία:	1.407	
Οδοιπορικά:	7.000	
Ταχυδρομείο - τηλεγραφήματα κλπ:	1.500	= 179.907 (Πρακτικά Γενικής Συνέλευσης 31 Απριλίου, 1958)

Οι εισπράξεις υπολογίζονται στο ίδιο ποσό. Βλέπουμε σύμφωνα με τις προβλέψεις, πως η ομοσπονδία ξεκινούσε με εξωστρέφεια και η παραγωγικότητα με οικονομικούς όρους αυξανόταν θετικά.

Στη συνέλευση της 29^{ης} Μαΐου του 1958 καταγράφηκαν οι αγώνες της περιόδου όπως οι Πανελλήνιοι Αγώνες Αντισφαίρισης. Συγκροτήθηκαν 6 όμιλοι :1. Ο.Α.Α., 2. Π.Γ.Σ., 3. Α.Ο. Κηφισιάς, 4. Αττικός όμιλος Αντισφαιρίσεως Φιλοθέης, 5. Λέσχη Τένις Θεσσαλονίκης, 6. Οργάνωση Αντισφαιρίσεως Ηρακλείου Κρήτης.

Οι νικητές ήταν: Απλό Ανδρών – Νικ. Καλύβου, Απλό Κύριον- κ. Καραβία, Διπλό Ανδρών- Στέλιος Κυμπουρόπουλος, Διπλό Μικτό –Σταλιός κ. Συναδινού.

Επίσης διοργανώθηκε συνάντηση με τον Γερμανικό Ολυμπιακό Σύνδεσμο με νικήτρια την ομάδα του Ο.Α.Α. με σκορ 9 έναντι 0 νίκες. Όπως συνάμα τον Μάρτιο του 1958 διεξήχθησαν με ελληνικές αθλητές στο εξωτερικό διεθνείς αγώνες στο Κάιρο και στην

Αλεξάνδρεια και τον Ιούνιο του 1958 οι διεθνείς αγώνες Βουκουρεστίου. Η εξωστρέφεια της ομοσπονδίας και των αθλητών συνεχίζεται. (Πρακτικά Γενικής Συνέλευσης 29 Μαΐου 1958 – 5 Ιουνίου 1958)

Στο Πρακτικό Εξελέγξεως στη συνέλευση της 31^{ης} Δεκεμβρίου του 1958 οι Ανδριτσάκης και Γιαννόπουλος αναφέρθηκαν στην εξέλιξη της ταμειακής διαχείρισης κατά το έτος 1958.

Είσπραξεις: 172.077

Πληρωμές: 165.449

Υπόλοιπο ταμείου: 6.637 δραχμές (Πρακτικό Εξελέγξεως 31 Δεκεμβρίου 1958)

Κατά το έτος 1959 η αθλητική κίνηση αντισφαίρισης διέυρνε τους ορίζοντες της ακόμα περισσότερο αναπτύσσοντας επαφές με το εξωτερικό. Διεξήχθη φιλική συνάντηση Ελβετίας και Ελλάδας, με νικήτρια την Ελβετία, με 9 νίκες έναντι 3 στις 16-18.04.59. Επίσης, στις 8-9/8/59 οι αθλητές Ν. Καλύβας, Γ. Ρεζάκης, Παναγόπουλος και Κανελλόπουλος μετέβησαν στην Βηρυτό, όπου και διεξήχθησαν πέντε συναντήσεις μεταξύ Λιβανού και Ελλάδας, με νικητή το Λίβανο με 3 νίκες και 2 ήττες. Στη συνέχεια, στα τέλη Αυγούστου του 1959, οι Έλληνες τενίστες μετέβησαν στην Κωνσταντινούπολη, όπου διοργανώθηκαν διεθνείς αγώνες. Στις 24-30.08.59 διεξήχθη το πρωτάθλημα Ανατολικής Μεσογείου, υπό την εποπτεία του Ο.Α.Α.. Επίσης, προσκλήθηκαν ξένοι αντισφαιριστές όπως Άγγλοι, Αμερικανοί, Γερμανοί, Ιταλοί, Σουηδοί κ. λ. π.

Τη χρονιά που πέρασε, παρατηρήθηκε αυξημένη αθλητική κίνηση μεταξύ των νέων παικτών τόσο από την επαρχία όσο και από το κέντρο. Για πρώτη φορά θεσπίστηκε Πανελλήνιο Εφηβικό Πρωτάθλημα, στο οποίο συμμετείχαν περίπου 30 έφηβοι αθλητές. Η αισιοδοξία ότι θα διαδεχθούν τους παλιούς καλούς παίκτες του ελληνικού τένις παρέμενε. Η Εθνική ομάδα, η οποία αποτελούνταν από τον Καλύβα, τον Κανελλόπουλο και τον Ρεζάκη σημείωσε αδιαμφισβήτητη πρόοδο. Τονιζόταν όμως η ανάγκη για εντατική προπόνηση, ώστε να φτάσει να αντιπροσωπεύει επάξια την Ελλάδα στο εξωτερικό. Πάραυτα, ούτε το 1959 επετεύχθη η πρόσληψη ενός ξένου προπονητή για αποκλειστική χρήση της Ε.Φ.Ο.Α..

Στα οικονομικά πεπραγμένα η Γενική Γραμματεία υπό τον Βήχο επέδειξε περισσότερο ενδιαφέρον κατά το έτος 1959 και η επιχορήγηση της προς την Ε.Φ.Ο.Α. ήταν της τάξεως των 270.000 δραχμών. Το έτος 1960 έκανε επιχορήγηση 250.000 ευρώ, αντί των 400 χιλιάδων που είχαν ζητηθεί δια του σχετικού προϋπολογισμού. Διαβλέποντας τους

διαφορετικούς παράγοντες επιχορήγησης και την μικρή ενδυνάμωση οικονομικά, στο μέλλον αναμενόταν σημαντικότερη ενίσχυση, τόσο στα επιχορηγούμενα πόσα όσο και στην ίδρυση νέων εγκαταστάσεων για την περαιτέρω ανάπτυξη του αθλήματος.

Στο επίπεδο της διοικητικής οργάνωσης ο πρόεδρος παρακάλεσε ώστε η Γενική Γραμματεία να φροντίσει να παραχωρηθεί χώρος στο σύλλογο της Πάτρας, ώστε να ανεγερθεί το νέο στάδιο Πατρών. Επίσης και ο αντιπρόσωπος της Οργανώσεως Αντισφαιρίσεως Ηρακλείου ανέφερε πως οι χώροι που στεγάζονταν τότε ήταν χαρακτηρισμένοι ως αρχαιολογικοί χώροι και η οργάνωση απειλούνταν με έξωση. Ο όμιλος αντισφαίρισης Χίου ζήτησε την εγγραφή του στην δύναμή της ΕΦΟΑ. Το Δ.Σ. αποδέχθηκε την πρόταση και ενέγραψε τον όμιλο ως δόκιμο μέλος της. Επίσης, έγινε εισήγηση η Ε.Φ.Ο.Α. να διατυπώσει τα παράπονά της προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, διότι ο Γυμνασιάρχης Κέρκυρας απαγόρευε στους μαθητές να προπονούνται στον όμιλο αντισφαίρισης Κέρκυρας. Τα κοινωνικά ζητήματα συνέχιζαν να υποβόσκουν, μέσα στη περιρρέουσα ατμόσφαιρα την εποχή εκείνη, επηρεάζοντας την αθλητική δραστηριότητα των παιδιών στο τένις και γενικότερα θέτοντας έτσι συνεχώς εμπόδια στην αγωνιστική τους πρόοδο.

Οι οικονομικές διαδικασίες επισπεύστηκαν και οι εισπράξεις εκ του υπολοίπου της προηγούμενης χρονιάς του 1959 ήταν 48.862. Μαζί με τις συνδρομές των σωματείων, της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού, τις εισπράξεις από τις διαφημίσεις στους αγώνες και τις εισπράξεις επί αυτών, ανέρχονταν στις 392.272 δραχμές το 1960. Οι πληρωμές για τον προπονητή, την αγορά αθλητικού υλικού, τα ταχυδρομικά και τα οδοιπορικά έξοδα έφταναν τις 141.988. Επίσης, τα έξοδα αγώνων όπως των Πανελλήνιων Αγώνων, των εφηβικών αγώνων και των επαρχιακών ανέρχονταν στις 287.295 δραχμές. Το υπόλοιπο βρισκόταν στο ποσό των 104.976. Όπως διακρίνουμε παρόλες τις δυσκολίες που υπήρχαν στην ανάπτυξη της αντισφαίρισης τα έσοδα αυξάνονταν και άρχιζαν να εκμηδενίζουν τις ποσοστιαίες μονάδες των εξόδων, καθώς υπήρχε αυξανόμενη ζήτηση της ενασχόλησης με την αντισφαίριση νέων αθλητών, με την απαιτούμενη βοήθεια της ομοσπονδίας.

Οι αγώνες αυξάνονταν και δημιουργούνταν νέες εστίες διαμόρφωσης συναντήσεων και διεθνών αγώνων. Το 1960 διεξήχθησαν οι Βαλκανικοί Αγώνες Αντισφαίρισης, με νικήτρια την ομάδα της Γιουγκοσλαβίας, 2η εκείνη της Ρουμανίας, 3η της Ελλάδας, 4η της Βουλγαρίας και 5η της Τουρκίας. Οι όμιλοι της επαρχίας διεξήγαγαν αγώνες είτε επίσημους είτε φιλικούς, όπως στον Όμιλο Κέρκυρας, των μελών του ομίλου εναντίον των ναυτών του αγγλικού στόλου που βρίσκονταν στο λιμάνι της πόλης, την εποχή εκείνη. Νικητές

αναδείχθηκαν οι παίκτες του Ομίλου Κέρκυρας. Επίσης, διοργανώθηκαν Παγκρήτιοι αγώνες, όπως επίσης και οι αγώνες του κυπέλλου Βοΐλα με τη συμμετοχή αρκετών αθλητών στους αγώνες Ν. Αιγαίου. (Πρακτικά Γενικής Συνέλευσης 11 Απριλίου 1960)

Στη συνέλευση της 27^{ης} Απριλίου το 1961¹⁷ παρουσιάστηκε από τον πρόεδρο ο Alfred Chave, μέλος της Αυστραλιανής Ομοσπονδίας, ο οποίος παρευρισκόταν στην Ελλάδα ως αρχηγός της αυστραλιανής ομάδας, δίνοντας φιλικούς αγώνες με τους Έλληνες αθλητές. Ευχαρίστησε τον πρόεδρο και τα λοιπά μέλη για την φιλοξενία, κατά την παραμονή της ομάδας στην Ελλάδα. Η αθλητική κίνηση το 1960 παρέμεινε όμοια με αυτή του 1959, με συντελεστή αγώνων τον αριθμό 19, οι οποίοι πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα και στην επαρχία όπως και στα νησιά των τοπικών σωματείων. Επιπλέον τελέστηκαν οι Α΄ Βαλκανικοί αγώνες της μεταπολεμικής περιόδου, με την συμμετοχή της Ελλάδας, Ρουμανίας, Γιουγκοσλαβίας, Βουλγαρίας, Τουρκίας, στον όμιλο αντισφαίρισης Αθηνών, με μεγάλη επιτυχία. Η Ελλάδα κατετάγη τρίτη, νικώντας την Τουρκία και τη Βουλγαρία. Το επίπεδο της ελληνικής φιλοξενίας ήταν υψηλό. Συμμεριζόμενοι αυτή την ιδέα, οι ξένες αποστολές συνεχάρησαν την ομοσπονδία για την οργάνωση και τη φιλοξενία, κατά την παραμονή τους στην Ελλάδα.

Υπερθεματίζοντας το γεγονός της επιτυχημένης διοργάνωσης από την κυβέρνηση, έλαβε απόφαση ο Όμιλος Αντισφαίρισης Αθηνών να μεταφερθεί στα προάστια της Αθήνας. Μετά από παρέμβαση του προέδρου με κυβερνητικά στελέχη, έγινε προσπάθεια να βρεθεί μία δίοδος συμφωνίας. Άλλωστε, όπως επισημαινόταν, δεν μπορεί ο όμιλος να συντηρηθεί μόνο με τις εισφορές των παιχτών. Εξετάζοντας όλα τα παραπάνω, συμπεριλαμβανομένων των εμποδίων που προέκυπταν, διαφαινόταν μια εξωστρέφεια της ομοσπονδίας, η δε αγωνιστική κίνηση στο εξωτερικό και στην Ελλάδα, με ομάδες του εξωτερικού οδηγούσε προς την αγωνιστική άνοδο των σωματείων και την πρόοδο των αθλητών.

Το 1962, στην έκθεση πεπραγμένων της Ε.Φ.Ο.Α., εγγράφονταν μεγάλες διεθνείς επιτυχίες, όπως το βαλκανικό κύπελλο και η δεύτερη θέση. Ο Καλογερόπουλος επίσης διακρίθηκε με την πρώτη θέση στο διεθνές πρωτάθλημα της Σόφιας, κερδίζοντας τον

---

¹⁷ Διοικητική οργάνωση στη Γενική συνέλευση: Οι παρόντες αντιπρόσωποι των ομίλων βρίσκονται σε απαρτία και είναι οι εξής : Ο.Α.Α. (Κετσέας και Ψιμικάκης), Π.Γ.Σ. (Αλεπουδέλης, Τυρίνης), Α.Ο. Κηφισίας, (Αποστολίδης), Αττικός Όμιλος Αντισφαίρισης Φιλοθέης (Μεταξά), Αθλητικός Όμιλος Νέας Σμύρνης "Ο Μίλων" (Γερανοπούλου), Αθλητικός Όμιλος "Αστήρ" Θεσσαλονίκης (Μπενβέντισε), Όμιλος Αντισφαιρίσεως Ηρακλείου (Μηλιδάκης) Κυβερνητικός εκπρόσωπος (Πέππας)

Ρουμάνο πρωταθλητή Τσίριακ. Στην πλειοψηφία των τουρνουά που διεξήχθησαν, τα αποτελέσματα ήταν ικανοποιητικά. Ομολογουμένως, μέσα από την ταυτόχρονη βοήθεια της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού, οι αθλητές είχαν την δυνατότητα να προπονούνται συνεχώς. Συνέπεια όλης αυτής της προόδου, υποκινήθηκε το ενδιαφέρον του κοινού όπως και του τύπου, ο οποίος δημοσίευε περιγραφή των αγώνων και ενθάρρυνε το κοινό να παραστεί στους αγώνες με θέρμη προς και τους αθλητές. (Πρακτικά Γενικής Συνέλευσης 29 Απριλίου 1961)

Τη συγκεκριμένη περίοδο απεβίωσε ο πρόεδρος Ιωάννης Κετσέας, του οποίου η θητεία έληξε πριν το θάνατό του. Στη μεγάλη αίθουσα της Γ. Γ. Α. ορίστηκε γενική συνέλευση στις 27 Μαΐου του 1965 με απαρτία. Εξελέγη νέος πρόεδρος ο Ευάγγελος Αλεπουδέλης με Γενικό Γραμματέα τον Σπυρίδων Γάγγα. Μετά το 1939 και την εκλογή του Κετσέα ως πρώτου προέδρου της Ελληνικής Φύλαθλης Ομοσπονδίας Αντισφαίρισης, ξεκίνησε μία νέα περίοδος με την εκλογή ενός νέου προέδρου. Το έργο του θεωρούνταν μεγάλο και δυσαναπλήρωτο, όμως αναπόφευκτα έπρεπε να επέλθει εκσυγχρονισμός σε νέες ιδέες και νέους τρόπους διοίκησης, με γνώμονα την ανάπτυξη της αντισφαίρισης και τις καλύτερες συνθήκες προπόνησης των αθλητών. (Πρακτικά Γενικής Συνέλευσης 27 Μαΐου 1965)

Πειθαρχικά δικαστήρια της ΕΦΟΑ

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει επίσης να γίνει στα πειθαρχικά δικαστήρια που συγκαλούνταν στα γραφεία της ΕΦΟΑ, για την αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτωμάτων, τα οποία σε αρκετές περιπτώσεις παραβίαζαν το καταστατικό της ΕΦΟΑ. Πιο συγκεκριμένα, στο Πειθαρχικό Συμβούλιο της 13^{ης} Ιουλίου 1939, αποφασίστηκε ο τρίμηνος αποκλεισμός από αθλητικούς αγώνες του αθλητή Λ. Στάλιου. Το συμβάν έλαβε μέρος στις 14 Μαΐου 1939 στον Πανελλήνιο Γυμναστικό Σύλλογο με αφορμή την αντιαθλητική του συμπεριφορά. Η ποινή ήταν βαρύνουσα σύμφωνα με το άρθρο 25 των πειθαρχικών ποινών, η εξάμηνη διαγραφή από τα μητρώα της ΕΦΟΑ, μία απόφαση η οποία ίσχυσε αναδρομικά από τις 26 Μαΐου 1939. (Πειθαρχικό δικαστήριο 13 Ιουλίου 1939). Επίσης, στις 8 Οκτωβρίου 1953 συγκλήθηκε το πειθαρχικό δικαστήριο με αφορμή επεισόδια που προκλήθηκαν εξαιτίας ανάρμοστης συμπεριφοράς αθλητών τα οποία συνεχίστηκαν και εκτός αγωνιστικού χώρου.

(Πειθαρχικό δικαστήριο 8 Οκτωβρίου 1953). Με τον τρόπο αυτό φαίνεται και ο πειθαρχικός χαρακτήρας των λειτουργιών της ΕΦΟΑ, με στόχο την προστασία των βασικών της αρχών.

3.3.2 Περίοδος 1967-1974

3.3.2.1 Διοικητική Οργάνωση

Περίοδος 1967 - 1974

Κατά τη συνέλευση της 16^{ης} Ιουνίου 1967¹⁸ αποφασίστηκε όπως το άθλημα του squash να χαρακτηριστεί συγγενές άθλημα (τοιχοσφαίριση) και εγκρίθηκε η υπαγωγή του αθλήματος στην Ε.Φ.Ο.Α. άνευ δικαιώματος ψήφου ή αυξήσεως του ορισμού όσων δικαιούνται να ψηφίζουν. Στην ίδια συνέλευση, η έκθεση της Εξελεγκτικής Επιτροπής ως προς τον οικονομικό απολογισμό εμφάνιζε μετά εισπράξεων και δαπανών ένα υπόλοιπο 9.749. Το μικρό αυτό ταμειακό υπόλοιπο οφειλόταν στην καθυστέρηση καταβολής 135.000 δραχμών από την ΔΕΗ, η οποία προερχόταν από την επιχορήγηση της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού. Αφαιρέθηκε επίσης κονδύλι ενίσχυσης στον Ο.Α.Α., για τη μετάβασή της εφηβικής ομάδας στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Επίσης, αυξήθηκαν οι μετακινήσεις στο εξωτερικό, λόγω της συμμετοχής του πρωταθλητή Καλογερόπουλου σε πολλές οργανώσεις. Διαμορφώθηκε έτσι ένα θετικό πρόσημο ως προς το μέλλον αθλητών και σωματείων, μέσα από την ενίσχυση των οικονομικών.

Σε αγωνιστικό επίπεδο, μέσα από τον προϋπολογισμό ο Β. Αθανασιάδης, πρότεινε ο αλλοδαπός προπονητής να ασχοληθεί με την τεχνική τελειοποίηση παλαιών παικτών, οι οποίοι επιθυμούσαν να γίνουν προπονητές, μέσα από συμβαλλόμενα μαθήματα. Η περαιτέρω εκπαίδευση των υφιστάμενων προπονητών με άδεια εξασκήσεως επαγγέλματος, θα έφερνε τεχνικές δυσχέρειες, λόγω της πειθαρχήσεώς τους, εκτός εάν ήταν ξένος προπονητής εκ των πρώτων θέσεων παγκοσμίως, κάτι όμως που υπερέβαινε τις οικονομικές δυνατότητες της

---

¹⁸ Αίθουσα Γ.Γ.Α.. (Πανεπιστημίου 25). Α.Ο. Κηφισιάς (Αποστολίδης, Κουλαμπίδης), Αττικός Όμιλος Αντισφαίρισεως Φιλοθέης (Αθανασιάδης), Ο.Α.Α. (Βαρβαρέσσος, Οράτης), Ο.Α. Κέρκυρας (Βαλαωρίτου, Γάγγας,), Ο.Α. Χανίων (Ψιμικάκης), Ροδιακός Όμιλος Αντισφαίρισεως (Καναβαριώτης), ΟΑ Χίου (Διαμαντόπουλος), Αθλητικός Όμιλος Νέας Σμύρνης “ο Μίλων” (Καζάσογλου)

Ε.Φ.Ο.Α.. Ομοίως, το αθλητικό υλικό που παρεχόταν προς τους μικρότερους ομίλους είναι ήταν ανεπαρκές. Ο πρόεδρος τόνισε ότι η Γενική Γραμματεία έδινε το κονδύλιο του αθλητικού υλικού μόνο για τις ανάγκες των εθνικών ομάδων και διεξαγωγής αγώνων αυτών. Έτσι, το ποσό που παρέμενε ήταν μικρό για να φτάσει για την ενίσχυση των ομίλων.

Ο Π. Αποστολίδης αναφέρθηκε και στην κατασκευή γηπέδων ευρωπαϊκών προδιαγραφών (EN TOUTI CAS), διότι διευκολυνόταν η διεξαγωγή των αγώνων, με καλύτερες καιρικές συνθήκες, μεταβάλλοντας τον ρυθμό του αγώνα και την αναπήδηση του μπαλακίου, δίνοντας καλύτερα αποτελέσματα στο εξωτερικό. Μετά από διαβούλευση προκρίθηκε ως μία τέτοια πιθανότητα μόνο η κατασκευή γηπέδου στον Ο.Α.Α., ο οποίος διέθετε και τις κατάλληλες εγκαταστάσεις διεξαγωγής αγώνων. Το πρόβλημα που έπρεπε να αντιμετωπιστεί ήταν όμως η ασύμφορη κατασκευή τους, καθώς και ότι η αγωνιστική δραστηριότητα από μαλακό σε σκληρό γήπεδο (QUICK) για τους ίδιους τους αθλητές θα ήταν μη επιτρεπτή. Η βελτίωση των συνθηκών προπόνησης και αγώνων ξεκίνησε πλέον να παίζει σημαντικό ρόλο, έναντι των παλαιότερων χρόνων. Διακρίνουμε έτσι μία αυξητική τάση ως προς την προσομοίωση των καλύτερων συνθηκών όπως στο εξωτερικό και την αφομοίωσή τους στον ελληνικό τενιστικό χώρο.

Όσον αφορά τις εθνικές ομάδες, δαπανήθηκε το ποσό των 55.000 δραχμών περίπου για την προπαρασκευή τους, ώστε να εξασφαλιστεί η προπόνηση του Π. Γαβριηλίδη, από τον διάσημο Αυστραλό αρχηγό της εθνικής ομάδας Horman για ένα τρίμηνο. Το πλεονέκτημα για την παραμονή επί ενός επταμήνου ετησίως αντί της δαπάνης των 110.000 δραχμών, προσυπογράφηκε από τον γνωστό Foldina εξασφαλίζοντας την συνεχή σταθερότητα προς τη σωστή κατεύθυνση. Η εθνική ομάδα συμμετείχε στο κύπελλο Davis στη Βουδαπέστη με τους Καλογερόπουλο, Καλύβα και Γαβριηλίδη, χάνοντας 4-1, με αρχηγό τον Α. Οράτη, με ικανοποιητικές εμφανίσεις και ευπρεπή συμπεριφορά. Η γυναικεία ομάδα συμμετείχε στους Βαλκανικούς αγώνες, με την Βασιλειάδου και την Αστερή, καταλαμβάνοντας την τρίτη θέση, με νίκη επί της Βουλγαρικής ομάδας. Επίσης η Εθνική ομάδα μετείχε και στο τριεθνές τουρνουά καταλαμβάνοντας τη δεύτερη θέση, έχοντας νικήσει το Λίβανο 3-0 και χάνοντας από την Αίγυπτο με 2-1. Ο Καλογερόπουλος επέτυχε την πιο σημαντική νίκη επί του Αιγύπτιου πρωταθλητή.

Η ικανοποιητική προσέλευση των παιδιών προς το άθλημα της αντισφαίρισης ήταν μία από τις κυριότερες επιδιώξεις της ομοσπονδίας, καθώς και εύρεσης προσέλκυσης έμπυχου υλικού, από το οποίο μπορούσαν να εξελιχθούν πρωταθλητές. Παρότι τα προβλήματα παρέμεναν, λόγω μικρής προσέλευσης, εξαιτίας και της ταυτόχρονης σχολικής

δραστηριότητας, διαπιστωνόταν δυνατότητα περαιτέρω άντλησης αθλητών του τένις. Επικεντρωνόταν λοιπόν η ομοσπονδία στην διεύρυνση της και στην προσπάθεια να τελεσφορήσει το προαναφερθέν έργο της Ε.Φ.Ο.Α.. (Πρακτικά Γενικής Συνέλευσης 16 Ιουνίου 1967)

Στην Αθήνα, στις 9 Φεβρουαρίου του 1970, επί της οδού Ομήρου 8 στα νέα γραφεία της Ε.Φ.Ο.Α. συνήλθε η Γενική συνέλευση των Σωματείων μελών της Ομοσπονδίας¹⁹. Στη συνέλευση της 9^{ης} Φεβρουαρίου 1970 ο πρόεδρος παρέθεσε τα γεγονότα βάσει των οποίων δεν έγιναν τα τελευταία χρόνια οι γενικές συνελεύσεις, ήτοι από το 1967. Η δυσχέρεια που δημιουργήθηκε με το νόμο Α.Ν. 127/1969 οφειλόταν στο ότι δεν μπορούσε να πραγματοποιηθεί γενική συνέλευση, διότι έπρεπε προηγουμένως να τροποποιηθεί το καταστατικό των ομίλων, για να εκλέγονται αντιπρόσωποι από τις γενικές συνελεύσεις και όχι από τα διοικητικά συμβούλια. Μετά την αποχώρηση του Οράτη και τον θάνατο της Βαλαωρίτου, δόθηκε παράταση ενός έτους ακόμα, διορίζοντας δύο νέους συμβούλους, τους Κ. Μιχαηλίδη και Κουλαμπίδη. Το παρόν συμβούλιο έπαιρνε έτσι παράταση μέχρι την επόμενη γενική συνέλευση.

Αγωνιστικά, την περίοδο του 1967, ήρθε για προπονητικό σκοπό στην Αθήνα η πολωνική ομάδα. Έπειτα με τον Φολντίνα, τον προπονητή της Εθνικής, εστάλη η ομάδα μέσω Ολλανδίας στη Γενεύη για το πρώτο γύρο του κυπέλλου Davis. Πέρασε νικηφόρα στο δεύτερο γύρο, ο οποίος πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα εναντίον της Χιλής. Η νίκη παραλίγο να επιτευχθεί, αλλά στο κρίσιμο παιχνίδι του Γαβριηλίδη επήλθε ανατροπή και ήττα. Να τονίσουμε ότι και η Θεσσαλονίκη εξακολούθησε να οργανώνει τέτοια παιχνίδια διεθνούς βεληνεκούς, όταν οι άλλοι όμιλοι τα απέφευγαν.

Το 1968 μπορούμε να αναφέρουμε ότι ήταν μία δύσκολη χρονιά. Η Ελλάδα απέστειλε ομάδα γυναικών για το Fed Cup στο Παρίσι, ανάλογο του κυπέλλου Davis των ανδρών, υπό τον αρχηγό Αλεπουδέλη. Δυστυχώς τα γεγονότα του Παρισιού, με τις κινητοποιήσεις των μαθητών στην αρχή, του εργατικού κινήματος αργότερα και την υφιστάμενη πολιτική και κοινωνική κρίση που υπεισήρθε και όλη η αλληλεπίδραση που επέβαλαν, δεν έδωσαν ικανοποιητικό αποτέλεσμα στην ομάδα της Ελλάδας. Προηγήθηκε

---

¹⁹ Παρόντα είναι τα μέλη:

1.	Ο.Α.Π.	με 32 ψήφους (Ζυρίνης)
2.	Ο.Α. Θεσσαλονίκης	με 34 ψήφους (Μιχαηλίδης)
3.	Π.Γ.Σ.	με 12 ψήφους (Αλεπουδέλης)
4.	Αθλητικός Όμιλος Κηφισιάς	με 60 ψήφους (Αποστολίδης, Παπαδόπουλος)

όμως ο αγώνας με τη Ρωσία, από την οποία η Ελλάδα έχασε, ωστόσο δημιουργήθηκαν σχέσεις για μία μελλοντική συνεργασία.

Την περίοδο εκείνη, λάμβανε χώρα κατασκευή γηπέδων στον Όμιλο Αντισφαίρισης Αθηνών από ιταλική εταιρεία, με όλη την υλικοτεχνική υποστήριξη να έρχεται από το εξωτερικό. Διοργανώθηκε διεθνές τουρνουά, αφήνοντας εξαιρετικές και εντυπώσεις στις ξένες αποστολές με την προβολή στις χώρες αυτών να είναι θετική. Ξένος τύπος και ανταποκριτές προσήλθαν στους αγώνες και διαπίστωσαν την οργάνωση, εκφράζοντας την ικανοποίησή τους. Η χώρα προσέφερε ότι χρειάστηκε και από πλευράς αγώνων αλλά και μέσω ξεναγήσεων κλπ.. Όλοι οι συμμετέχοντες και η διεθνής ομοσπονδία εξέφρασαν με κολακευτικά λόγια την ικανοποίησή τους, για την εκπλήρωση των όσων ανέμεναν από την ομοσπονδία και την χώρα. Το 1969, ως επακόλουθο της κατασκευής των γηπέδων, της εμπειρίας από τους αγώνες και της σύμπραξη της καλύτερης ελληνικής ομάδας και αθλητών, η Ελλάδα κατέκτησε τους Βαλκανικούς αγώνες. Ήταν από μόνο του κάτι πρωτόγνωρο, διότι ήταν το μοναδικό άθλημα που το κατορθώνει μετά το 1945. Συμπεριλαμβανομένων των παραπάνω γεγονότων της τριετίας, μέσα στην οποία δεν διενεργήθηκε καμία γενική συνέλευση, μπορούμε να θεωρήσουμε σταθερή την πορεία της ομοσπονδίας σε διοικητικό επίπεδο. Η αγωνιστική παρουσία στις μεγάλες διοργανώσεις σε Ελλάδα και εξωτερικό έφεραν δυσκολίες, κατέταξαν όμως την Ελλάδα σε ένα ανώτερο σκαλοπάτι από τους παρελθόντες χρόνους και ανέδειξαν τη χώρα μέσω του ξένου τύπου, διαφημίζοντας τη διεθνώς. (Πρακτικά Γενικής Συνέλευσης 9 Φεβρουαρίου 1970)

Στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, εξαιτίας της δικτατορίας οι συνελεύσεις ήταν περιορισμένες. Ο θάνατος του Ι. Κετσέα το 1965 σηματοδότησε την «αλλαγή φρουράς» στην ΕΦΟΑ, η οποία ολοκληρώθηκε το 1968, με την ανάληψη της προεδρίας της από τον δικαστικό Σπυρίδωνα Γάγγα. Με τη συγκεκριμένη επιλογή αναδεικνύεται η επίδραση των εγχώριων πολιτικών εξελίξεων στα διοικητικά ζητήματα της ΕΦΟΑ, καθώς πλέον σαφής είναι η διείσδυση της πολιτικής στον χώρο του αθλητισμού (Κωνσταντάρας, 1988 : 55- 58).

3.3.2.2 Ίδρυση σωματείων – Αγώνες - Αθλητές

Στο πλαίσιο της δραστηριοποίησης της Ε.Φ.Ο.Α τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, το 1968 σημειώθηκε η πρώτη συμμετοχή των γυναικών στο Federation Cup. Έκτοτε, η συμμετοχή στα παγκόσμια ομαδικά πρωταθλήματα συνεχίστηκε με ανελλιπή τρόπο, χωρίς όμως να υπάρχουν ιδιαίτερες διακρίσεις. Το 1969, η διοργάνωση του Federation Cup στην

Αθήνα αποτέλεσε ένα από τα σημαντικότερα ιστορικά γεγονότα της αντισφαίρισης στην Ελλάδα. Στη διοργάνωση, η οποία τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο πραγματοποιούνταν αποκλειστικά σε μία εβδομάδα, με τη μορφή πρωταθλήματος, συμμετείχαν 20 κράτη και οι ΗΠΑ αναδείχτηκαν νικήτριες, μετά την επικράτηση τους στον τελικό έναντι της Αυστραλίας με 3-0 (Σκιαδάς, 1995 : 63 -66).

Την περίοδο αυτή, ο Νικόλαος Καλογερόπουλος θεωρούνταν ως ο πιο σημαντικός Έλληνας τενίστας του δεύτερου μισού του 20ου αιώνα, ο οποίος ήταν αθλητής του Ο. Α. Αθηνών. Ο Καλογερόπουλος γεννήθηκε το 1945 στην Κόστα Ρίκα και στη συνέχεια το 1962 ήρθε στην Ελλάδα, ενώ διακρίθηκε στον χώρο της αντισφαίρισης έως το 1980, κατακτώντας το πρωτάθλημα Ελλάδας 16 φορές και παράλληλα σημειώνοντας μεγάλες διεθνείς επιτυχίες. Το 1963, ο Καλογερόπουλος κατέκτησε τα πρωταθλήματα μονού εφήβων στο γαλλικό πρωτάθλημα και στο Γουίμπλετον, ενώ το 1964 έφθασε στον γύρο των 16 στο μονό ανδρών του Γουίμπλετον (Κωνσταντάρας, 1988).

Στην έκθεση των πεπραγμένων της ΕΦΟΑ (1962) φαίνονται οι δράσεις της ΕΦΟΑ και οι επιτυχίες των Ελλήνων αθλητών και αθλητριών στον διεθνή χώρο. Ιδιαίτερη αναφορά μάλιστα γίνεται στην αύξηση του αριθμού των συμμετεχόντων, αλλά και στη βελτίωση της τεχνικής τους απόδοσης. Επίσης, σαφής είναι η υποστήριξη προς την ΕΦΟΑ από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, η οποία διευκόλυνε τις προσπάθειες προπόνησης των αθλητών και αθλητριών (Κωνσταντάρας, 1988 : 55-57). Η συμμετοχή στο Κύπελλο Νταϊήβις επαναλήφθηκε το έτος 1963, ενώ η πρώτη συμμετοχή των Γυναικών στο Federation Cup έγινε το 1968 (Κωνσταντάρας, 1988). Από το έτος αυτό, η συμμετοχή στα συγκεκριμένα παγκόσμια ομαδικά πρωταθλήματα συνεχίστηκε με ανελλιπή τρόπο, χωρίς όμως, την ύπαρξη ιδιαίτερων διακρίσεων. Ωστόσο, παρά τις προσπάθειες οργάνωσης και ανάπτυξης του αθλήματος της αντισφαίρισης στην Ελλάδα, ο αριθμός των σωματείων παρέμεινε μικρός, καθώς το 1977 δραστηριοποιούνταν μόλις 12 σωματεία. Ουσιαστικά, επρόκειτο ακόμα για τα ιδρυτικά μέλη της ΕΦΟΑ, το 1938. Ως πιο σημαντικοί λόγοι αυτής της υστέρησης μπορούν να θεωρηθούν η έλλειψη γηπέδων, η έλλειψη προπονητών και η βούληση των περισσότερων διοικούντων για τη διατήρηση του κλειστού χαρακτήρα της αντισφαίρισης (Σκιαδάς, 1995 : 66 - 68).

Στη γενική συνέλευση της 9^{ης} Φεβρουαρίου 1974 έγινε συζήτηση για τη μεταβατική περίοδο που ακολούθησε μέχρι την υλοποίηση των αρχαιρεσιών και επεξηγήθηκαν οι διαδικασίες. Επίσης έγινε αναφορά στην εγκατάσταση της ΕΦΟΑ στην οδό Ομήρου.

Αναφορά έγινε στην επιτυχή υλοποίηση στη χώρα μας του τουρνουά Galea και στην προσπάθεια να βελτιωθούν οι συνθήκες προπόνησης και να ανακατασκευασθούν τα γήπεδα (Πρακτικό Γεν. Συνέλευσης ΕΦΟΑ, 9 Φεβρουαρίου 1974).

3.3.3 Περίοδος 1974-2004.

3.3.3.1 Διοικητική Οργάνωση

Ουσιαστική μαζικοποίηση του αθλήματος του τένις, καθώς, επίσης, και εξάπλωση σε όλη την Ελλάδα και ανάπτυξη του αγωνιστικού επιπέδου του αθλήματος άρχισαν να παρουσιάζονται ουσιαστικά τα επόμενα χρόνια. Οι παράγοντες οι οποίοι συνέβαλαν καθοριστικά σε αυτό είναι η δημιουργία γηπέδων από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και τους δήμους και η ένταξη του τένις ως μάθημα επιλογής και ειδικότητας στα ΤΕΦΑΑ στα τέλη της δεκαετίας του 1977, με αποτέλεσμα να αποφοιτήσουν πολλοί προπονητές. Επίσης σημαντικοί παράγοντες θεωρούνται η μεγαλύτερη προβολή του αθλήματος από τα ΜΜΕ και η πολιτική της ΕΦΟΑ. Το 1977 πρόεδρος εξελέγη ο Μ. Στεφανίδης, πρώην διεθνής αθλητής και παράλληλα προπονητής του μπάσκετ (Μάντης κ.ά., 1998 : 44-48). Οι διοικήσεις Στεφανίδη άλλαξαν τον ελιτίστικο χαρακτήρα της λειτουργίας του τένις, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για τη διάδοσή του και επιτυγχάνοντας να το κάνουν πιο αγαπητό στο λαό, προχωρώντας, επίσης, και στον πολλαπλασιασμό των γηπέδων (Κωνσταντάρας, 1988 : 66 - 68)

Το 1995 σημειώθηκε αλλαγή στη διοίκηση της ΕΦΟΑ, καθώς ο Σ. Ζανιάς εξελέγη πρόεδρός της. Οι προσπάθειες για εκσυγχρονισμό και παράλληλα ανάπτυξη της ομοσπονδίας, αλλά και του αθλήματος της αντισφαίρισης σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, θεωρούνται επιτυχείς, καθώς επιχειρήθηκε η υιοθέτηση του τρόπου λειτουργίας των διεθνών ομοσπονδιών αλλά και φιλοξενίας διεθνών τουρνουά στη χώρα μας. Το ενδιαφέρον του Δ.Σ της Ε.Ο.Φ.Α σε όλη την πορεία της λειτουργίας της επικεντρώθηκε στην ενίσχυση των ανθρώπων και των υποδομών του αθλήματος, στην αναβάθμιση του αγωνιστικού αθλητισμού, στην ενίσχυση της οικονομικής αυτοτέλειας και παράλληλα στον εκσυγχρονισμό του τρόπου λειτουργίας της ομοσπονδίας, στην ενίσχυση των αθλημάτων της τσιχτοσφαίρισης (Σκουός), υαλοσφαίρισης (Paddle), beachtennis, στην προβολή του

αθλήματος, προκειμένου να γίνει πιο δημοφιλές και στη στήριξη των αθλητών και των σωματείων (Κωνσταντάρας, 1988 : 45-49).

Στη συνέλευση της 9^{ης} Φεβρουαρίου 1977²⁰ διακρίνουμε σταθερή αύξηση αγωνιστικών δραστηριοτήτων, όπως του νεοσύστατου Κυπέλλου Ελλάδας, το οποίο διοργάνωσε ο Όμιλος Κηφισιάς με τεράστια επιτυχία. Ο Ροδιακός Όμιλος ανέλαβε και διοργάνωσε το πρώτο Πανελλήνιο Πρωτάθλημα και συνάμα οι αυξανόμενες υποψήφιες συμμετοχές στο επερχόμενο Πανελλήνιο Πρωτάθλημα έφεραν τον διαχωρισμό για πρώτη φορά των διαγωνιζομένων σε πρώτη και δεύτερη κατηγορία και όλη η οργάνωση των αγώνων θα διαμορφωνόταν σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα.

Στους Βαλκανικούς αγώνες είχαμε ένα χαρακτηριστικό γεγονός, με τη συμμετοχή της 12χρονης Διονυσίας Παναγοπούλου πραγματοποιώντας ένα ρεκόρ στον ευρωπαϊκό χώρο. Στους Πανελλήνιους αγώνες έχασε από την Αστερή στο κρίσιμο τελευταίο σετ στον τελικό υποδεικνύοντας βάζοντας υποθήκες για ένα ελπιδοφόρο μέλλον. Επίσης, το Υπουργείο Παιδείας αποφάσισε να εισαγάγει τον αθλητισμό στα σχολεία, με πρωτεργάτη την ομοσπονδία. Ανακοινώθηκε ότι θα αποδοθεί υλικό μέσω του Υπουργείου Παιδείας και επιχορήγηση ποσού 500.000 δραχμών για την ενίσχυση του μαθητικού αθλητισμού. Το υλικό που αγοράστηκε διατέθηκε στους μαθητές των ομίλων όπως ρακέτες κλπ. Όπως διαπίστωσε ο Βρέντζος, η εξεύρεση νέων αθλητών έπρεπε να επιτευχθεί τάχιστα.-Διακρίνουμε έτσι μία προσπάθεια της βοήθειας από το υπουργείο και της ευκαιρίας για ανάπτυξη της αντισφαίρισης.

---

²⁰ Διοικητική οργάνωση : Γενική συνέλευση επί της Ομήρου 8 με παρόντες τους κάτωθι

1. Όμιλος Αντισφαίρισεως Ηρακλείου (Ε. Βρέντζος)
2. Όμιλος Αντισφαίρισεως Αθηνών (Γ. Ελληνικός)
3. Όμιλος Αντισφαίρισεως Χανίων (Κ. Χειλαδάκης)
4. Όμιλος Αντισφαίρισεως Θεσσαλονίκης (Γ. Μιχαηλίδης)
5. Αττικός Όμιλος Αντισφαίρισης Φιλοθέης (Β. Παπαχριστοφόρου)
6. Αθλητικός Όμιλος Αντισφαίρισης Πατρών (Σ. Ιγγλέσης)
7. Πανελλήνιος Γυμναστικός Σύλλογος (Δ. Στεφανίδης)
8. Αθλητικός Όμιλος Νέας Σμύρνης “ο Μίλων” (Α. Παναγόπουλος)
9. Αθλητικός Όμιλος Γλυφάδας (Μ. Λιούγκας)
10. Αθλητικός Όμιλος Κηφισιάς (Κ. Αποστολίδης)
11. Όμιλος Αντισφαίρισεως Κέρκυρας (Δ.Γάγγας)
12. Ροδιακός Όμιλος Αντισφαίρισεως (Φ. Πολυχρονιάδης)

Κατά τη συνεδρίαση της 3^{ης} Νοεμβρίου 1980²¹, πρόεδρος της εξελέγη ο νυν πρόεδρος της Ε.Φ.Ο.Α. Στεφανίδης και γραμματέας συνελεύσεως ο Γάγγας. Τα επίκαιρα θέματα της εποχής διακρίνονταν σε οικονομικής φύσεως ζητήματα των νέων ομίλων, η αύξηση του αθλητικού υλικού, η ενίσχυση των διαφόρων ομίλων με προπονητές, η αύξηση των τουρνουά τους καλοκαιρινούς μήνες με ηλικιακό διαχωρισμό.

Παρατηρούμε ευλόγως στη διάρκεια των χρόνων πώς αυξάνεται η εγγραφή των νέων ομίλων-σωματείων στην Ε.Φ.Ο.Α. από την Αθήνα αλλά και τον ευρύτερο χώρο της περιφέρειας της Ελλάδος. Η διακύμανση είναι πάντα με θετικό πρόσημο, μεγαλώνοντας και βαθαίνοντας την διείσδυση της αντισφαίρισης σε νέα εδάφη, τα οποία για να κατακτήσει κατέβαλε μεγάλες προσπάθειες με τη βοήθεια πάντα της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού και του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, όσον αφορά τα σχολεία και τους μαθητές αυτών. Τροποποιήθηκε επίσης το άρθρο 12. παρ. Β1 του καταστατικού, κάνοντας δεκτή την εξίσωση της συνδρομής μεταξύ όλων των συλλόγων-μελών.

Το 1980, το θέμα με την προπονητική σχολή απασχολούσε ανελλιπώς την ομοσπονδία και πώς θα βοηθούσε τους αθλητές στην καλύτερη προπόνηση τους. Αποφάσισε λοιπόν, μετά από χρόνια συζητήσεων, να λειτουργήσει την επόμενη χρονιά ειδική σχολή προπονητών κατά τα ξένα και διεθνή πρότυπα. Θα γινόταν επίσης διαμεσολάβηση, ώστε να προσκληθούν προπονητές από χώρες που δεν πρόβαλλαν μεγάλες απαιτήσεις, όπως η Αίγυπτος. Η αύξηση των θερινών τουρνουά, που τέθηκε προς συζήτηση, αντιμετώπισε πολλές δυσκολίες, λόγω του θέρους και της εσωτερικής κατάταξης των παικτών (τουρνουά Open). Οι επαρχιακοί όμιλοι θα χρειαζόταν να αναλάβουν περαιτέρω πρωτοβουλίες και να αναλάβουν την ανάπτυξη των μεταξύ τους συναντήσεων. (Πρακτικά Γενικής Συνέλευσης 3 Νοεμβρίου, 1980).

---

²¹ Διοικητική οργάνωση : Μετά τον επανακαθορισμό των γραφείων της Ε.Φ.Ο.Α. συνήλθε Γενική συνέλευση επί της οδού Πατησίων 89 επί των παρόντων εκπροσώπων των Ομίλων - μελών της Ομοσπονδίας Ο.Α.Α. (Τσιτσόπουλος), Π.Γ.Σ. (Στεφανίδης), Αθλητικός Όμιλος Νέας Σμύρνης “ο Μίλων” (Παπαγαπητός), Αθλητικός Όμιλος Κηφισίας (Παπαδέας), Ν.Α.Ο. Γλυφάδας (Γρηγορίου), Αττικός Όμιλος Αντισφαίρισης, Φιλοθέης (Ζητρίδης), Ν.Ο. Καλαμακίου (Κορνέζος), Ο.Α. Βούλας (Παπακωνσταντόπουλος), Ο.Α. Θεσσαλονίκης (Γιαννουλόπουλος), Ο.Α. Κέρκυρας (Γεραντικός), Ο.Α. Χανίων (Χειλαδάκης), Ο.Α. και Α. “Ηράκλειον”, (Παπαδάκης) Α.Ο.Α. Πατρών (Ιγγλέσης), Ροδιακός Ο.Α. (Κώττης - Πολυχρονιάδης), Ο.Α. Ιωαννίνων (Χαλούνης), Ο.Α. Χαλκίδος (Παπαϊακώβου), Ο.Α. Αλεξανδρουπόλεως (Χριστοδούλου)

Στις 22 Νοεμβρίου 1981, συνήλθε στην αίθουσα των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων στο Μαρούσι, υπό την προεδρία του Μ. Στεφανίδη, η ετήσια γενική συνέλευση της ΕΦΟΑ. Παρατηρήθηκε η συνέχιση εγγραφής νέων μελών-σωματείων, όπως του Α.Γ.Σ. Φιλιππιάδος, του Α.Κ. Ζωγράφου και του Α.Ο.Α. Παπάγου. Μετά τη συνέλευση και προ της ημερησίας διατάξεως, ο Β. Παπαγεωργίου, πρόεδρος του Ροδιακού Ομίλου, ζήτησε από το προεδρείο να στέλνονται τα πρακτικά της Γ.Σ. προ της επόμενης τακτικής για μελέτη από τους συμμετέχοντες. Ο Μ. Στεφανίδης πρότεινε να αποστέλλεται ενημερωτικό σημείωμα με τις βασικές θέσεις της Γ.Σ. και ότι αυτά αναφέρουν. Κοινοποιήθηκε έτσι ένα σχέδιο πρακτικών για την ενημέρωση όλων των διοικητικών συμβουλίων όλων των ομίλων, τους οποίους διατηρεί η ομοσπονδία στη δύναμή της. Κοιτώντας προς το μέλλον, οι αντιδράσεις κρίνονται εύλογες, διότι με τη συνεχώς αυξανόμενη ίδρυση και εγγραφή επαρχιακών και μη σωματείων δημιουργούνταν προβλήματα έγκαιρης ενημέρωσης και λήψης αποφάσεων στις γενικές συνελεύσεις του εκάστοτε έτους.

Η συγκρότηση της νέας Εθνικής Σχολής Προπονητών, η οποία λειτούργησε για πρώτη φορά στη χώρα μας, επευφημήθηκε για τα θαυμάσια αποτελέσματα προς στους φοιτήσαντες. Όπως είχε φανεί ήδη και η ανοδική πορεία του επαρχιακού εφηβικού αθλητισμού από τους Πανελλήνιους Αγώνες εφήβων του 1981. Επίσης, η διοργάνωση του θεσμού του κυπέλλου Ακρόπολης, εντάχθηκε στη διεθνή κατάταξη εθνικών αγώνων και σημείωσε τεράστια επιτυχία, όπως και οι Πανευρωπαϊκοί Αγώνες στην Καλογρέζα, με την ελπίδα να παραχωρηθεί η εγκατάσταση στην Ε.Φ.Ο.Α. για τις ανάγκες προπονήσεις των Εθνικών ομάδων. Οι επιτυχίες των παικτών μικρών ηλικιών και η διοργάνωση διεθνών τουρνουά οδήγησε την ομοσπονδία προς την διεθνοποίηση της ελληνικής αντισφαίρισης.

Την περίοδο του 1981 άρχισε να λειτουργεί ειδικό ποινολόγιο για τους αθλητές στη δύναμη της Ε.Φ.Ο.Α.. Έπειτα από τον θάνατο του Θ. Λαναρά, ο οποίος βρισκόταν στην πειθαρχική επιτροπή, ζητήθηκε να συμπληρωθεί η κενή θέση από τον Παπαγαπητό. Παρότι ήταν εν ενεργεία αθλητής η πρόταση έγινε δεκτή. Κατά την διάρκεια των Πανελληνίων αγώνων εφήβων ήλθαν σε αντιπαράθεση ο αθλητής Τζιβανίδης και ο πατέρας του αθλητή Καμπάρογλου. Δόθηκαν διευκρινίσεις στον Κοσκορό, πρόεδρο του Ομίλου Κέρκυρας από τον διαιτητή Χαλούνη ζητώντας να θεωρηθεί το συμβάν λήξαν. Όπως στα ζητήματα των πειθαρχικών παραπτωμάτων, ζητήθηκε να κοινοποιούνται οι τιμωρίες αθλητών σε όλους τους ομίλους από την Ε.Φ.Ο.Α. και από τον ίδιο τον όμιλο με τον οποίο αγωνίζονται. Να τονίσουμε πως η πειθαρχική επιτροπή δεν συμπεριλαμβάνει στην δικαιοδοσία της τους προπονητές και τους παράγοντες. Στο πέρασμα των χρόνων, η πειθαρχική επιτροπή

ενεργοποιήθηκε πιο έντονα, λόγω και της εμφάνισης νεαρότερων αθλητών, οι οποίοι θεωρούνταν και πιο ευέξαπτοι.

Η χρονιά του 1983 ήταν σταθμός για την ελληνική αντισφαίριση. Το διοικητικό συμβούλιο στις 6 Νοεμβρίου του 1983 ασχολήθηκε με την αποκέντρωση των εξουσιών και την δυνατότητα να εκμεταλλευτούν οποιαδήποτε δυνατότητα από πλευράς Ε.Φ.Ο.Α. ξεφεύγοντας από την αποκλειστική εξουσία του κέντρου και την συγκέντρωση σε αυτό. Καταρτίστηκε έτσι ένα πενταετές πλάνο, εγκεκριμένο ολόκληρο από την Γ.Γ.Α.. με κύριο στόχο να ανατεθούν αρμοδιότητες σε εκλεγόμενο περιφερειακό συμβούλιο, να αυξηθούν οι αγώνες στις περιφερειακές ενότητες, να χωριστούν τα επαρχιακά σωματεία σε γεωγραφικές ομάδες και να προσληφθούν προπονητές με αποκλειστικότητά τους την ενδυνάμωση των αθλητών της επαρχίας.

Ακολουθώντας τα ξένα πρότυπα, σε συνδυασμό πάντα με την ελληνική πραγματικότητα, ρυθμίστηκαν οι διοικητικές αρμοδιότητες και δημιουργήθηκαν κανόνες, σύμφωνα και με την ανάλογη κατάρτιση του εσωτερικού κανονισμού της Ε.Φ.Ο.Α., ξεπερνώντας τις οποιεσδήποτε δυσκολίες διαγιγνώσκονταν. Δινόταν έτσι η ευκαιρία μιας ουσιαστικής ανάπτυξης του δυναμικού της επαρχίας, το οποίο ήταν ακόμα ανεκμετάλλευτο με γνώμονα πάντα την πρόοδο των νεαρών αθλητών και την αύξηση του ποιοτικού τους επιπέδου.

Οι επιτυχίες κατά τη χρονική περίοδο του 1983 προήλθαν κυρίως από την άνοδο του νεαρού Μπαβέλα και την σταθερότητα του Γ. Καλοβελώνη. Όμως και οι γυναίκες όπως η Κανελλοπούλου και η Τσαρμοπούλου πέτυχαν σημαντικές νίκες στο «Ακρόπολις» και τους Μεσογειακούς αγώνες. Στους Βαλκανικούς αγώνες, η ανδρική ελληνική ομάδα κατέκτησε τη δεύτερη θέση με τον Βαζαίο και τον Εφραίμογλου να πραγματοποιούν εξαιρετικές εμφανίσεις. Στις μικρότερες ηλικιακές κατηγορίες έγινε ρεκόρ συμμετεχόντων με 307 νεαρούς αθλητές. Το πρώτο Πανεπαρχιακό πρωτάθλημα έγινε στη Λάρισα, δείχνοντας το πλούσιο υλικό που υπήρχε για σωστή ανάπτυξη της περιφέρειας. Η ομοσπονδία προέβλεπε πως οι βάσεις που ξεκίνησαν να τίθενται στο ικρίωμα του ελληνικού τένις, θα ήταν επωφελείς σε όλο το οικοδόμημα της ομοσπονδίας. Συμπεραίνουμε έτσι ότι οι προσπάθειες της Ε.Φ.Ο.Α. κινούνταν προς μία ολιστική αποκέντρωση, με σύστημα και πρόγραμμα, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι για τα επόμενα χρόνια. (Πρακτικά συνέλευσης 6 Νοεμβρίου 1983).

Το 1984 αγωνιστικά ήταν μία από τις καλύτερες χρονιές στην ιστορία της ελληνικής αντισφαίρισης. Πέρα από την εξελικτική μορφή της εσωτερικής δομής αέρας αισιοδοξίας

έπνεε με τις επιτυχίες. Το πενταετές πρόγραμμα βρισκόταν εν εξελίξει με ακόμα περισσότερα προσοδοφόρα αποτελέσματα. Οι Βαλκανικοί αγώνες νέων-νεανίδων ανατέθηκαν για πρώτη φορά σε μία επαρχιακή πόλη, την Φιλιπιάδα. Το περιφερειακό συμβούλιο λειτουργούσε όλο και καλύτερα, με γνώμονα πως οι όμιλοι της επαρχίας απευθύνονται μόνο σε αυτό και όχι στην κεντρική διοίκηση της Ε.Φ.Ο.Α.. Αναλόγως και οι αθλητές της επαρχίας συνέλεξαν ήδη βαθμούς, αφού οι περιφερειακές ομάδες ήταν ικανές να καλύψουν και αυτό το πρόβλημα. Θέμα προέκυψε με τους περιφερειακούς προπονητές, διότι πολλοί προπονητές δεν ήθελαν να δεσμευτούν στην επαρχία. Τα επόμενα χρόνια υπήρξαν όμως νέοι πτυχιούχοι τενίστες από τη Γυμναστική Ακαδημία και με συνεννόηση βρέθηκε λύση. Σε αγωνιστικό επίπεδο η ελληνική ομάδα κατέκτησε την πρώτη θέση στους Βαλκανικούς νεανίδων στην Φιλιπιάδα και τη δεύτερη στους Νέους. Ο Μπαβέλας στους Πανευρωπαϊκούς Νέων στην ηλικία των 16 ετών πήρε το ασημένιο μετάλλιο. Να αναφέρουμε πως η σημαντικότερη αγωνιστική επιτυχία το 1984 ήταν η συμμετοχή της Ελλάδας στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Συμμετείχαν οι Κανελλοπούλου και ο Μπαβέλας με την Ελληνίδα πρωταθλήτρια να κερδίζει την Αμερικάνα Leand στο τρίτο γύρο και να μπαίνει στο γύρο των 8, βάζοντας υποθήκη για ακόμα μεγαλύτερες επιτυχίες της ελληνικής αντισφαίρισης. (Πρακτικά Γενικής Συνέλευσης 10 Νοεμβρίου 1984). Από τα παραπάνω, μπορούμε να δούμε αμφότερες τις επιλογές του διπλού προγραμματισμού της ομοσπονδίας, δηλαδή την ανάπτυξη του αριθμού συμμετεχόντων από τη βάση και τη διατήρηση των πρωταθλημάτων σε υψηλά επίπεδα.

Αναφερόμενοι πιο αναλυτικά στη Γενική Συνέλευση στις 10 Νοεμβρίου 1984, κεντρικά θέματα αποτέλεσαν ο απολογισμός του 1980, η απαλλαγή Δ.Σ, ο προϋπολογισμός 1981 αλλά και η τροποποίηση του καταστατικού ως προς την εισφορά των μελών. Επίσης κατά τη διάρκεια της προτάθηκε να ζητήσει η ΕΦΟΑ ακρόαση από τον ΓΓΑ, να γίνει πρόταση προς την ΕΦΟΑ για διαμαρτυρία του περιφερειακού συμβουλίου προς τον ΓΓΑ και να σταλεί τηλεγράφημα από τον Πρόεδρο του Περιφερειακού συμβουλίου και ο ΓΓΑ να δεχτεί εκπροσώπους Περιφερειακού Συμβουλίου και να συζητηθεί το θέμα επιχορηγήσεων.

Στην αρχή της γενικής συνέλευσης της 22^{ης} Φεβρουαρίου 1986, ο πρόεδρος Στεφανίδης ενημέρωσε στα μέλη των ομίλων πως το καταστατικό της ομοσπονδίας θα τροποποιούνταν. Η διεθνής ονομασία της ομοσπονδίας από «Greek Tennis Federation» θα εμφανιζόταν διεθνώς με την επωνυμία «Hellenic Tennis Federation». Σύμφωνα με το παλιό άρθρο 2, σκοπός της Ε.Φ.Ο.Α. είναι η οργάνωση και η εξύψωση των αθλημάτων της

Αντισφαίρισης, Τοιχοσφαίρισης και Γκολφ σε όλη την χώρα. Σε νέο άρθρο το Γκολφ παραγράφεται από τα άρθρα της Ομοσπονδίας. (Άρθρο 2 Καταστατικό ΕΦΟΑ). Σύμφωνα με παλιό άρθρο 11 απώλεια ιδιότητας του Σωματίου - Μέλους της ομοσπονδίας επέρχεται εφόσον αποδεδειγμένα επί μία διετία χωρίς κάποιο λόγο δεν επέδειξε καμία δραστηριότητα αγωνιστική. Με το νέο άρθρο μειώνεται στον ένα χρόνο η αγωνιστική αδράνεια. (Άρθρο 11 Καταστατικού ΕΦΟΑ)

Με το παλαιότερο άρθρο 12 το ποσό των 3.000 δραχμών είναι εφάπαξ για δικαίωμα εγγραφής μέλους. Πόροι βρίσκονται από κληροδοτήματα, ενισχύσεις όπως και από την ακίνητη κινητή περιουσία. Με νέο άρθρο προστίθεται οι πόροι της Ε.Φ.Ο.Α. η κάθε χρόνο επιχορήγηση της Ε.Ο.Α. όπως και της Γ.Γ.Α. αλλά και από τις διεθνείς ομοσπονδίες. Το δικαίωμα εγγραφής καθορίζεται στις 5.000 δραχμές με ορίζοντα δικαιώματος κάθε τρία χρόνια. (Άρθρο 12 Καταστατικού ΕΦΟΑ). Επίσης με το νεότερο άρθρο 20 ο πρόεδρος εκπροσωπεί την Ε.Φ.Ο.Α. σε κάθε δικαστική, πολιτική, φορολογική, διοικητική, δημόσια αρχή και σε όλες τις δικαιοπραξίες και εκδηλώσεις της. Όπως και σύμφωνα με το άρθρο 22 δικαιοδοσίες δίνονται και στον Γενικό Γραμματέα. (Άρθρα 20 και 22 Καταστατικού ΕΦΟΑ).

Στο παλαιότερο άρθρο 25 ο έφορος έχει υπό την εποπτεία του τη διαχείριση της υλικής περιουσίας της Ε.Φ.Ο.Α. Σύμφωνα με το νεότερο άρθρο προστίθεται όπως και είναι υπεύθυνος και για την προκήρυξη των αγώνων και την οργάνωσή τους, για την πανελλήνια κατάταξη και τη βαθμολογία των παικτών. Εισηγείται στο Διοικητικό Συμβούλιο κάθε θέμα που έχει σχέση με την αγωνιστική δραστηριότητα της Ε.Φ.Ο.Α. Η ανανέωση του καταστατικού της Ε.Φ.Ο.Α. ολοκληρώθηκε και με τα 36 κάθε αυτά άρθρα με αλλαγές πιο επίκαιρες και σύγχρονες για την εποχή που συντάχθηκαν ευελπιστώντας πάντα να δημιουργήσει αυτό το δυναμικό πνεύμα μιας Ομοσπονδίας η οποία τάχιστα επενδύει στο άψυχο και έμπυχο υλικό με ορίζοντα να πετύχει τους στόχους της.

3.3.3.2 Ίδρυση σωματείων – Αγώνες - Αθλητές

Οι όμιλοι της ΕΦΟΑ ξεπέρασαν τους 40 και τα στελέχη της ομοσπονδίας κατέβαλαν με κάθε δυνατή προσπάθεια να διαδώσουν το άθλημα, δίνοντας έμφαση στον σχολικό αθλητισμό, στην προβολή του από τα ΜΜΕ και στη συμμετοχή των Ελλήνων αθλητών και αθλητριών σε διεθνείς αγώνες. Παράλληλα, την περίοδο αυτή το τουρνουά Ακρόπολις έγινε διεθνής θεσμός (Κωνσταντάρας, 1988: 63 – 66). Στη συνέλευση της 13ης Φεβρουαρίου

1975, έγινε αναφορά στην επιτυχή παρουσία της εθνικής ομάδας ανδρών στους Βαλκανικούς Αγώνες (1975), ενώ σημαντικές ήταν οι επιτυχίες και κατά τη συνάντηση Ελλάδας και Ολλανδίας στην Ολλανδία, στο πλαίσιο της οποίας εδόθη στους αθλητές το απαιτούμενο κονδύλιο για την κατάλληλη προετοιμασία τους (Πρακτικό γεν. συνέλευσης ΕΦΟΑ, 13 Φεβρουαρίου 1975). Διαβάζοντας το πρακτικό της Γεν. Συνέλευσης της 6ης Φεβρουαρίου 1978, διαπιστώνουμε το ενδιαφέρον της ΕΦΟΑ να προωθήσει νέους αθλητές, με αποτέλεσμα να αποκλειστούν από την εθνική ομάδα παλιότεροι αθλητές και να αντικατασταθούν από νέους. Επίσης η ΕΦΟΑ προχώρησε στην πρόσληψη του Δ. Βλαχώνη για μία πρότυπη σχολή της Ομοσπονδίας (Πρακτικό γεν. συνέλευσης ΕΦΟΑ, 6 Φεβρουαρίου 1978).

Στην κατάταξη του 1976 ανερχόμενος στον χώρο της αντισφαίρισης εμφανίζεται ο Γ. Καλοβελώνης, μαζί με τον Αχιλλέα Παπαλουκά. Το 1976 εμφανίζεται στις γυναίκες η Ν. Παναγοπούλου, η οποία θα γίνει πρωταθλήτρια Ελλάδας μετά από δύο χρόνια. Τον επόμενο χρόνο αναδείχτηκε πρωταθλήτρια Ελλάδος η Α. Κανελλοπούλου σε ηλικία μόλις 14 ετών. Στο πλαίσιο αυτό και ως αποτέλεσμα όλων των παραπάνω, ο αριθμός των ομίλων μελών της ΕΦΟΑ αυξήθηκε το 1991 σε 81. Επίσης, άρχισε η ανάληψη και διοργάνωση μεγάλων διοργανώσεων στην Αθήνα, με πιο σημαντικά το «Κύπελλο Ακρόπολης» για εφήβους και νεανίδες, καθώς και το 1986, η διοργάνωση του επαγγελματικού πρωταθλήματος ανδρών και γυναικών. Το 1987 η Αγγελική Κανελλοπούλου (αθλήτρια του Ο.Α. Αθηνών), βρέθηκε στο Νο 47 της Παγκόσμιας κατάταξης Γυναικών και στη συνέχεια το 1980 και το 1985 βραβεύτηκε ως η καλύτερη αθλήτρια στην Ελλάδα. Αρκετοί αθλητές και αθλήτριες σημείωσαν σημαντικές διακρίσεις αυτή την εποχή και τα επόμενα χρόνια στα διάφορα διεθνή πρωταθλήματα και κατά κύριο λόγο στις κατηγορίες εφήβων-νεανίδων.

Η Χριστίνα Παπαδάκη το 1993 κατατάσσεται στο Νο 93 της Παγκόσμιας κατάταξης γυναικών, ενώ το 1994 διακόπτεται η διοργάνωση του Πρωταθλήματος ΑΤΡ, εξαιτίας οικονομικών λόγων. Η πιο σημαντική αθλήτρια στην ιστορία της ελληνικής αντισφαίρισης θεωρείται εκείνη την περίοδο η Ελένη Δανιηλίδου (Ο. Α. Θεσσαλονίκης), η οποία κατατάχτηκε το 2003 στο Νο 14 του μονού και το 2007 στο Νο 21 του διπλού²². Από πλευράς ανδρών την περίοδο 1980 – 2015 σημαντική θέση κατέχουν στο άθλημα της αντισφαίρισης οι Γ. Καλοβελώνης (ΑΟΑ Φιλοθέης) και Κ. Οικονομίδης (Ο.Α. Θεσσαλονίκης).

---

²² Στην Παγκόσμια κατάταξη γυναικών, κατακτώντας στο πλαίσιο του WTA Tour 5 πρωταθλήματα Μονού και 3 Διπλού. Οι καλύτερες επιδόσεις της Δανιηλίδου σε επίπεδο Γκραν Σλάμ ήταν η συμμετοχή στον τελικό του Μεικτού Διπλού που έγινε το 2003 στην Αυστραλία και στη συνέχεια οι προκρίσεις της το 2002 στον γύρο των 16 του Μονού στο Γουίμπλετον και το 2004 στο Αμερικανικό Πρωτάθλημα.

Τα χρόνια μετά το 2000 σημαντική θεωρείται η συνέχιση της προσπάθειας για ανάπτυξη του αθλήματος σε μαζικό αλλά, επίσης, και σε ψυχαγωγικό επίπεδο. Παρόλο που εξακολούθησε με σταθερό τρόπο η ίδρυση νέων σωματείων (350 όμιλοι, εκ των οποίων δικαίωμα ψήφου για το 2016 είχαν οι 129 και 10 ενώσεις το 2015) και η διοίκηση Ζαννιά θεωρείται επιτυχής, ο αριθμός των αθλητών θεωρείται ότι ήταν αρκετά μικρός, ενώ επίσης, και το αγωνιστικό επίπεδο θεωρείται χαμηλό εξαιτίας του απαιτητικού εκπαιδευτικού συστήματος, του αυξημένου οικονομικού κόστους και της ελλιπούς οργανωμένης οικονομικής υποστήριξης από κρατικούς φορείς αλλά και από άλλους αρμόδιους φορείς. Η αγωνιστική δραστηριότητα τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό δεν θεωρούνται ισάξιες του επιπέδου των υπολοίπων Ευρωπαϊκών κρατών αλλά και των πραγματικών δυνατοτήτων της Ελλάδας (Παπαθεοδώρου, 2021 : 20-24).

Ταυτόχρονα, αυξάνεται με σταθερούς ρυθμούς ο αριθμός των ομίλων και σωματείων αντισφαίρισης, καθώς, όπως ήδη αναφέρθηκε, το 1977 ήταν 12 σωματεία, το 1981 81 σωματεία και το 1990 350 σωματεία. Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι σήμερα το ενδιαφέρον στον χώρο του αθλήματος της αντισφαίρισης έχει ενισχυθεί, εξαιτίας της παρουσίας κορυφαίων αθλητών, όπως ο Στέφανος Τσιτσιπάς και η Μαρία Σάκκαρη. Σύμφωνα με τον Κωνσταντάρα, αν στα τέλη της δεκαετίας του 1980 δεν είχαν ενεργοποιηθεί τόσο έντονα οι ερασιτέχνες παράγοντες της ΕΦΟΑ, το τένις δεν θα είχε πετύχει την αύξηση της δημοτικότητας του (Κωνσταντάρας, 1988 : 66 -68).

Σημαντικά θεωρούνται παράλληλα και τα θέματα που συζητήθηκαν στο πλαίσιο της Γενικής Συνέλευσης του 1984. Ειδικότερα κεντρικά θέματα αυτής της Συνέλευσης ήταν η προσπάθεια να ενισχυθούν οικονομικά οι επαρχιακοί σύλλογοι αλλά και να αυξηθεί το αποστελλόμενο αθλητικό υλικό. Με τον τρόπο αυτό θεωρούσαν τα ηγετικά στελέχη της ΕΦΟΑ ότι μπορούσε να δοθεί ώθηση στην ανάπτυξη του αθλήματος της αντισφαίρισης και στην ενίσχυση του μαζικού του χαρακτήρα, καθώς πλέον δεν θα ασχολούνταν με αυτό μόνο στα μεγάλα αστικά κέντρα. Επίσης, με τον τρόπο αυτό δινόταν η δυνατότητα να διευκολυνθεί το έργο των επαρχιακών συλλόγων. Σημαντικά θέματα στο πλαίσιο αυτής της Γενικής Συνέλευσης μπορούν παράλληλα να θεωρηθούν η ενίσχυση με προπονητή των διαφόρων αθλητικών σωματείων, η αύξηση των τουρνουά που διεξάγονται κατά τους θερινούς μήνες και η ενίσχυση των πανεπαρχιακών πρωταθλημάτων (Πρακτικά Γενικής Συνέλευσης, 1984).

Σημαντικές θεωρούνται και οι συνελεύσεις για τον τρόπο λειτουργίας των πρωταθλημάτων με ενδεικτική την αναφορά στα πρακτικά της ΕΦΟΑ, με βάση τα οποία αποφασίζεται η μετονομασία του Πανεπαρχιακού Πρωταθλήματος σε Περιφερειακό Πρωτάθλημα Ελλάδος, το οποίο διεξάγεται σε τρεις φάσεις. Ειδικότερα κατά τη διάρκεια του Περιφερειακού Συμβουλίου στις 9 Σεπτεμβρίου 1984, παρόντες ήταν όλοι οι εκπρόσωποι των περιφερειακών ομάδων. Αναφορά έγινε αρχικά σε απόφαση της ΓΓΑ να μην επιχορηγηθούν όμιλοι των αθλημάτων τένις, γκολφ και μπριτζ κατά το 1984. Οι πιο σημαντικές προτάσεις που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου αφορούσαν αίτηση της ΕΦΟΑ για ακρόαση από τη ΓΓΑ, καθώς, επίσης και πρόταση στην ΕΦΟΑ για υποβολή διαμαρτυρίας του Περιφερειακού Συμβουλίου στη ΓΓΑ και παράλληλα αποστολή τηλεγραφήματος από τον Πρόεδρο του Περιφερειακού Συμβουλίου. Τέλος, προτάθηκε να συζητηθεί το θέμα των επιχορηγήσεων μεταξύ εκπροσώπων του Περιφερειακού συμβουλίου και του ΓΓΑ. (Πρακτικά Περιφερειακού Συμβουλίου 9 Σεπτεμβρίου 1984). Με βάση αυτά τα στοιχεία μπορεί να κατανοηθεί ο πολυδιάστατος ρόλος της ΕΦΟΑ, ο οποίος δεν περιοριζόταν μόνο στον καθορισμό και στον έλεγχο του τρόπου λειτουργίας των αθλητικών σωματείων, αλλά παράλληλα και στη διάδοση του αθλήματος της αντισφαίρισης στην Ελλάδα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από την εργασία αυτή επιχειρήθηκε η διερεύνηση της θεσμικής συγκρότησης του ελληνικού τένις και ο ρόλος της Ελληνικής Φιλάθλου Ομοσπονδίας Αντισφαίρισης. Η Ε.Φ.Ο.Α. ανέλαβε διαχρονικά σημαντικές πρωτοβουλίες από τη στιγμή της ίδρυσης της, για την οργάνωση και πρόοδο των σωματείων της, ωστόσο ήρθε αντιμέτωπη και με σημαντικές δυσκολίες, τις οποίες κλήθηκε να διαχειριστεί, εξαιτίας των πολιτικών και κοινωνικών εξελίξεων, που δημιουργήθηκαν τόσο μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο όσο και μετά τον Εμφύλιο πόλεμο και την περίοδο της Δικτατορίας. Μελετώντας το καταστατικό της Ε.Ο.Φ.Α του 1938 αλλά και το τροποποιημένο καταστατικό της, μπορεί να κατανοηθεί ότι οι βασικές αρχές του ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της κάθε εποχής και στην οργάνωση του αθλητισμού σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, αλλά και στον τρόπο, με τον οποίο έχει εξελιχθεί το άθλημα της αντισφαίρισης στον διεθνή χώρο αλλά και στον τρόπο οργάνωσης των διεθνών Ομοσπονδιών. Παράλληλα δίνεται η δυνατότητα να κατανοηθεί ότι το άθλημα του τένις μαζικοποιήθηκε με την πάροδο του χρόνου, γεγονός που δημιουργεί ερωτηματικά για τον τρόπο δράσης της ΕΦΟΑ.

Επίσης, αξιολογώντας τη δράση της ΕΦΟΑ δίνονται απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα, που αφορούν τον τρόπο προσέγγισης του τένις στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο στη χώρα μας αλλά και τον τρόπο λειτουργίας της ΕΦΟΑ, αναδεικνύοντας τον ρόλο της στη διάδοση του τένις και στη λειτουργία των αθλητικών σωματείων της αντισφαίρισης στην Ελλάδα. Είναι σαφές ότι η ίδρυση της βασίστηκε στην ανάγκη να διαδοθεί το άθλημα του τένις στη χώρα μας και να δοθεί η δυνατότητα ελέγχου των αθλητικών σωματείων, που δραστηριοποιούνταν στη χώρα μας, όπως άλλωστε αποδεικνύεται από τη λειτουργία και τις αποφάσεις των πειθαρχικών και περιφερειακών συμβουλίων. Ο ρόλος του κράτους ανά περίοδο ήταν σημαντικότατος, με τις επιχορηγήσεις της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού,

όπως και με τη συνύπαρξη του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, συγχρονίζοντας μεθοδικά την εξέλιξη των μαθητών σε ώριμους αθλητές. Με τη δράση της ΕΦΟΑ δόθηκε η δυνατότητα να δημιουργηθούν γήπεδα αντισφαίρισης, να ιδρυθούν νέα αθλητικά σωματεία και παράλληλα να επιχειρηθεί η διοργάνωση σημαντικών αθλητικών αγώνων με τη συμμετοχή Ελλήνων αθλητών και Ελληνίδων αθλητριών. Επιπλέον, υιοθετήθηκαν πρακτικές από τον διεθνή χώρο τόσο ως προς τον τρόπο λειτουργίας της ΕΦΟΑ και των αθλητικών σωματείων, αλλά και ως προς τον τρόπο τέλεσης των αθλητικών αγώνων. Οι περισσότερες αλλαγές στον χώρο της αντισφαίρισης σημειώθηκαν μετά το 1980, όταν πλέον αυξήθηκαν οι αθλητικοί όμιλοι και διερευνήθηκε ο αριθμός των Ελλήνων αθλητών και αθλητριών, που συμμετείχαν σε διεθνείς διοργανώσεις.

Μελετώντας τη διαχρονική παρουσία της ΕΦΟΑ διαπιστώνονται παράλληλα και οι δυσκολίες που παρουσιάστηκαν για τη διάδοση του αθλήματος κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου πολέμου, καθώς την περίοδο αυτή ήταν περιορισμένοι οι αθλητικοί αγώνες. Σημαντικές δυσκολίες παρουσιάστηκαν και κατά την εποχή της δικτατορίας, κατά τη διάρκεια της οποίας εμφανής ήταν η προσπάθεια καθορισμού του τρόπου λειτουργίας της ΕΦΟΑ και των αποφάσεων της από την πολιτική ηγεσία. Επίσης, γίνεται αντιληπτό το ενδιαφέρον της ομοσπονδίας στην προώθηση του σχολικού αθλητισμού, όπως αποδεικνύεται με την προσπάθεια να δημιουργηθούν γήπεδα αντισφαίρισης κοντά σε σχολικές μονάδες. Όμως, παρόλες τις προσπάθειες της ΕΦΟΑ, η ελληνική κοινωνία άργησε να αποδεχτεί το τένις, γεγονός που ερμηνεύει το γιατί για πολλούς θεωρούνταν για μεγάλο χρονικό διάστημα ελιτίστικο άθλημα. Όμως με το πέρασμα των χρόνων, το άθλημα του τένις απώλεσε τον αρχικό ελιτίστικο χαρακτήρα του και με την ενασχόληση ολοένα και περισσότερων αθλητών με αυτό ενισχύθηκε ο μαζικός του χαρακτήρας. Το συγκεκριμένο γεγονός επιβεβαιώνεται από τον πολλαπλασιασμό των γηπέδων, την εισαγωγή του μαθήματος της αντισφαίρισης στα ΤΕΦΑΑ, αλλά παράλληλα και από την ίδρυση περισσότερων επαρχιακών συλλόγων και την οργάνωση επαρχιακών πρωταθλημάτων. Σημαντικός παράλληλα θεωρείται και ο ρόλος των ΜΜΕ, καθώς η προβολή του αθλήματος του τένις θεωρείται σημαντική για τη ριζική αλλαγή του αθλήματος.

Η διοίκηση της ΕΦΟΑ ήταν διαρκής και συνεπής κατά τη διάρκεια των χρόνων. Προσωπικότητες από πολυποίκιλους χώρους έφεραν την εξέλιξη που επιθυμούσαν σε παλαιότερους καιρούς, διαμορφώνοντας μία φυσιογνωμία της ομοσπονδίας που επιβεβαιώνεται μέσα από τη μελέτη των πρακτικών γενικών συνελεύσεων, τους ισολογισμούς και προϋπολογισμούς κάθε χρονιάς, την αγωνιστική δράση και την επιμέλεια

αυτών με προγραμματισμό και μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Επιπλέον, μέσα από τη μελέτη του καταστατικού της ΕΦΟΑ επιβεβαιώνεται το πόσο σημαντικός ήταν ο ρόλος του θεσμικού πλαισίου στην οργάνωση του αθλήματος. Για τον τρόπο σχεδιασμού του παράλληλα σημαντική θεωρείται η επιρροή από τον τρόπο λειτουργίας των αθλητικών σωματείων και των Ομοσπονδιών σε διεθνές επίπεδο. Για τον λόγο αυτό η ηγεσία της ΕΦΟΑ έδωσε έμφαση στα Πειθαρχικά Δικαστήρια, τα οποία επιχειρήθηκε να αξιοποιηθούν, προκειμένου να προστατευθεί το άθλημα της αντισφαίρισης και να διασφαλιστεί η όσο το δυνατόν πιο επιτυχής λειτουργία των αθλητικών σωματείων. Με τον τρόπο αυτό όμως επιβεβαιώνεται και η προσπάθεια να ασκήσει έλεγχο στον τρόπο λειτουργίας των αθλητικών σωματείων, ενώ σημαντική ήταν και η άσκηση πίεσης προς την πολιτεία για την αύξηση των επιδοτήσεων προς την ίδια την ΕΦΟΑ και προς τα αθλητικά σωματεία. Εν κατακλείδι και σύμφωνα με τα δεδομένα αυτής της εργασίας επιβεβαιώνεται ο σημαντικός ρόλος της ΕΦΟΑ στη διάδοση του αθλήματος της αντισφαίρισης στην Ελλάδα και στην ουσιαστική εκπροσώπηση του ελληνικού τένις στο διεθνές χώρο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αρχείο

Ε.Φ.Ο.Α.

Ο.Α.Α.

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Αποστολάκης Σταμ. Α, (1988), Αθλητισμός και αγωνίσματα στην Κρήτη στα χρόνια της Τουρ- κοκρατίας (Με σύντομη αναφορά και στα χρόνια της Κρητικής Πολιτείας, ανάπτυπο από την Κρητική Εστία (περ. Δ'-τ. 2), Χανιά 1988

Γιαννάκης Θ. Β, (1994), Η ιστορία του Εθνικού Γυμναστικού Συλλόγου 1893-1993. αιώνας προσφοράς του Ε.Γ.Σ. στον αθλητισμό και την κοινωνία, Γυμναστικός Σύλλογος, 1994

Δημητρακόπουλος, Γ. (1985). Τέννις το βιβλίο. Αθήνα.

Κουλούρη, Χ. (1997), Αθλητισμός και όψεις της αστικής κοινωνικότητας. Γυμναστικά και αθλητικά σωματεία (1870 – 1922), Αθήνα, ΙΑΕΝ

Κωνσταντάρας, Δ. (Επ.) (1988). 50 χρόνια ΕΦΟΑ. Αθήνα: ΕΦΟΑ

Μάντης, Κ., Γρίβας, Ν., Καμπάς, Α., Ζαχοπούλου, Ε. (1998). Σημειώσεις αντισφαίρισης Ι. Κομοτηνή: ΤΕΦΑΑ ΔΠΘ

Μπαλτάς, Α., (2021), Προσφυγικά αθλητικά σωματεία στον Μεσοπόλεμο, Αθήνα, εκδόσεις Μπαλτά

- Παπαθεοδώρου, Α., (2021), Η αντισφαίριση στην Πάτρα και ο αθλητικός όμιλος αντισφαίρισης Πατρών (1964 – 2001)
- Πολίτης Ν. Ε , (1994), Ο πατραϊκός αθλητισμός, τ. Α '. Η πρώτη δεκαετία: 1891-1900, Πάτρα, Αχαϊκές Εκδόσεις, 1994.
- Σκιαδάς, Ε. (1995). 100 χρόνια Όμιλος Αντισφαιρίσεως Αθηνών. Αθήνα: Μικρός Ρωμηός.
- Σκιαδάς Ελ., (1996), 100 χρόνια νεώτερη ελληνική ολυμπιακή ιστορία. Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων 1896-1996, Αθήνα
- Ταρασουλέας, Θ. (1997). Ολυμπιακά δρώμενα Αθήνα 1895-1896. Αθήνα
- Τσούμας, Θ. (2016). Η γυμναστική στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Από τις σωμασκήες στη σωματική αγωγή (1834-1936). Πάτρα: Opportuna

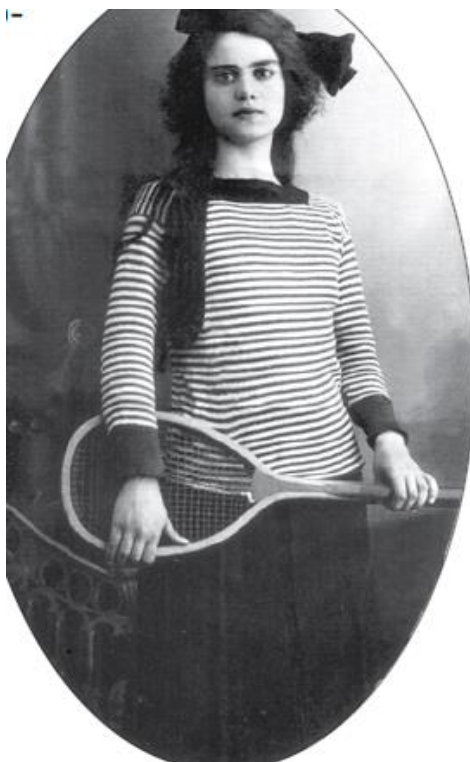
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Barrett, J. (1986). 100 Wimbledon championships. London: Collins Willow
- Gillmeister, H. (1993). Olympisches Tennis, Die geschichte Der Olympischen Tennis Tourniere (1896 – 1992). Germany: Academia Verlag
- Grivas, N. (2000). The first Olympic tennis event: organization, conduct, essence. Bridging Three Centuries: Intellectual Crossroads and the Modern Olympic Movement, Proceedings of the 5th International Symposium for Olympic Research, The University of Western Ontario, 241-247.
- Pearson, J. (1989). Tennis in the Olympics. In The Games of the XXIV Olympiad, Seoul, Korea. London: ITF.
- Robertson, M. (Ed.) (1974). The encyclopedia of tennis. London: George Allen & Unwin.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Φωτογραφικό υλικό

Εικόνα 1 - Η Σμυρναία Κλοτίλδη Μακαρονίδου, το γένος Βουλγαρίδου

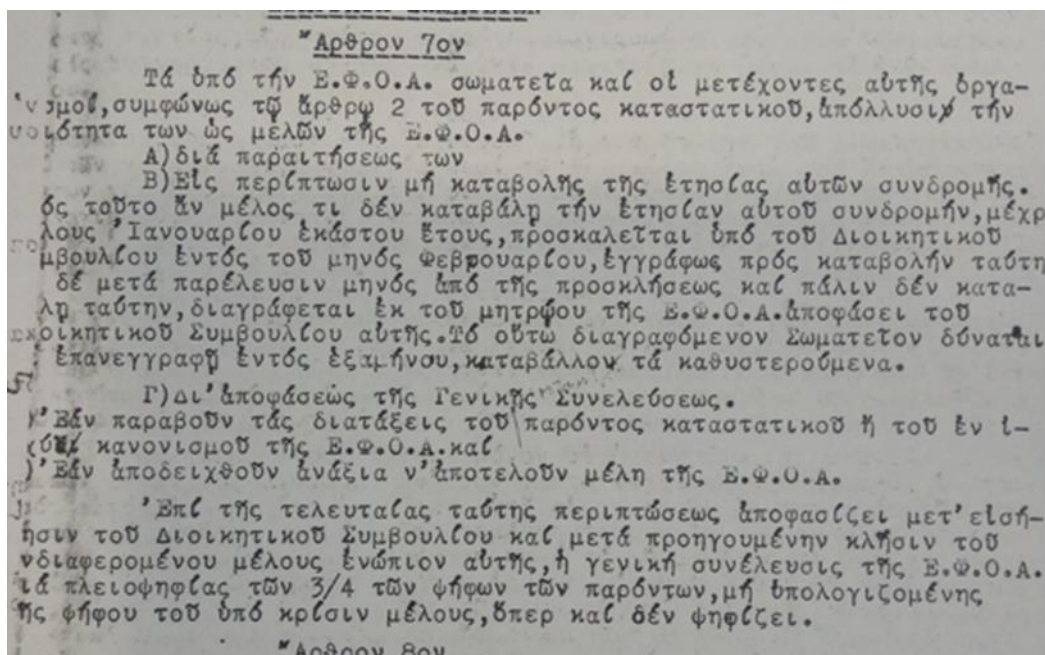
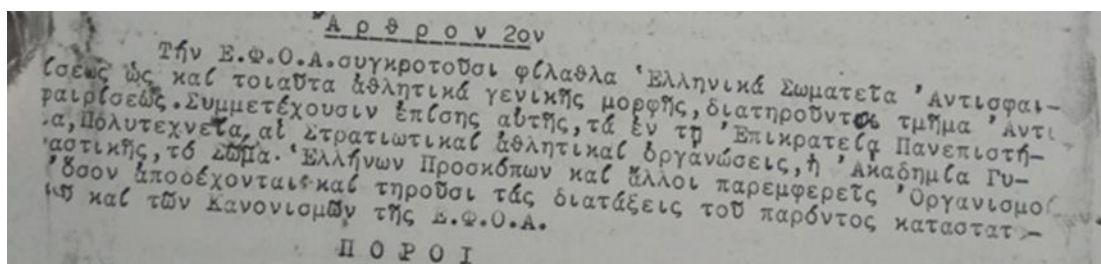

Εικόνα 2 - 1932. Γήπεδα Αγ. Αλεξίου (Ενημερωτικό έντυπο ΑΟΑ Πατρών, ADRIATICA CUP 2000)

2. Καταστατικό ΕΦΟΑ 1938

Άρθρο 15

Καθήκοντα του Διοικητικού Συμβουλίου είναι ή εν γένει διοικήσεις της Ε.Φ.Ο.Α. επί τη βάσει του Καταστατικού και των κανονισμών αυτής, ή οργανώσεις και τέλειαι των Πανελληνίων και Διεθνών Αγώνων ή και άλλων τοιούτων, αι αποφάσεις συμμετοχής της Ε.Φ.Ο.Α. εις διεθνείς αγώνας ενώσεις ή Ομοσπονδίας, ή υπόδειξις αθλητών προς συμμετοχήν εις διεθνείς αγώνας και γενικώς ή μελέτη πάντων των μέτρων διά την προαγωγήν της αντισφαίρισεως ως και ή επιβολή κυρώσεων συμφώνως προς τό άρθρον 25ον του παρόντος καταστατικού.

Άρθρον 17ον

Ο Πρόεδρος διευθύνει τάς συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και πών γενικών συνελεύσεων και εκπροσωπεί την Ε.Φ.Ο.Α. καθ' άπασας τάς σχέσεις αυτής.
Κατά τάς συνεδριάσεις του Διοικητικού δίδει και αφαιρεί τον λόγον, ανακαλεί εις την τάξιν πάντα παρεκτρεπόμενον, διακόπτει και εναλλάει τάς συνεδριάσεις.

Μονογράφει μετά του Ταμείου τά οικεία βιβλία και προσυπογράφει πᾶσαν έντολήν πληρωμής μετά του Γενικού Γραμματέως.

Άρθρον 18ον

Τό πρόεδρον, άπόντά ή κωλυόμενον άναπληροῦ δ' Αντιπρόεδρος ή ποτέροῦς δέ τοῦτους κωλυομένους ή άπουσιάζοντας άναπληροῦ δ' πρεσβύτεροῦ των παρόντων συμβούλων.

Άρθρον 19ον

Ο Γεν. Γραμματεὺς διεξάγει την άλληλογραφίαν της Ομοσπονδίας, υπογράφων μετά του Προέδρου ή άναπληρωτοῦ αὐτοῦ τά σχετικὰ έγγραφα και πρακτικά καθὼς και τά έντάλματα και έχει την έν γένει επίβλεψιν και εποπτείαν των γραφείων και του έμμέσθου προσωπικοῦ.

Άρθρον 20ον

Ο ταμίας εκτελεῖ πᾶσαν εἴσπραξιν εκδίδων τό οικείον διελότυπον· εἰσπράξεως, και πᾶσαν πληρωμήν δυνάμει έντάλματος υπογράφουμένου υπό του Προέδρου και του Γεν. Γραμματέως, τηρεῖ βιβλίον ταμείου και πᾶν άλλο βοηθητικόν τοῦτοῦτο. Ο Ταμίας εὐθύνεται προσωπικῶς διά τά έμπεπιστευμένα αὐτῷ χρήματα· και δύναται νά διορίσῃ εἰσπράκτορα υπό ἴδραν αὐτοῦ εὐθύνην επί τη παρά του Διοικητικοῦ Συμβουλίου κεικανονισμένην αντιμισθίαν.

Τόν ταμίαν κωλυόμενον ήναπληροῦ εἰς των συμβούλων, δριζόμενος υπό του Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Τά έν τῷ ταμείῳ εὐρισκόμενα χρήματα, όταν υπερβαίνουναι ἄς 1.000 δραχμάς, κατατίθεντα παρά τη Εθνικῇ Τραπέζῃ της Ελ-λάδος.

Άρθρον 21ον

Πειθαρχικό δικαστήριο ΕΦΟΑ (8/10/1953)

Τήν 8ην Ὀκτωβρίου 1953 ὥραν 20.00 συνήλθον ἐν Ἀθήναις καί εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Φιλάθλου Ὀμοσπονδίας Ἀντισφαίρισης καί Ἀ. Ὀλγας 2 ἡ Δικαστική Ἐπιτροπή τῆς Ε.Φ.Ο.Α. ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κ.κ. Ἰωάννου Κυριακοῦ Προέδρου, Σπ. Φωκά Γραμματέως, καί τῶν συμβούλων Γ. Γεωργιάδη, Ἡλ. Μήλα καί τοῦ κ. Ἀλ. Συρμοπούλου (ἀνευ ψήφου) ὡς ἐκπροσώπων τῆς Ε.Φ.Ο.Α.

Πρῶτον ἀναγινώσκεται ἡ ἀπολογία τοῦ Κυριακοπούλου. εἴτε καλεῖται ὁ μάρτυς κ. Π. Ἰωαννίδης ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται, εἰς τέσσαρα ἐπιμέρους ἐκθέσεις, 1) Δημιουργηθέν ὑπὸ τοῦ Κυριακοπούλου ἐπὶ τῇ οδῷ, ὁ δὲ τὸν δοθείσαν εἰς αὐτόν θέσιν εἰς τὴν κατάταξιν, κατὰ τὴν διάρκειαν ἐπιστομῶν γεύματος, ὅπερ ἐπέσυρε καί τὴν προσοχὴν τῶν ξένων, ἀναγκασθέντων τῶν κ.κ. Ἰωαννίδου καί Λεβέντη νά δικαιολογήσουν τό συμβάν ἵνα μὴ ἐκτεθεῖται τὸ πρῶτον τὰ ὁμματα αὐτῶν.

2) Τὴν ἐπομένην ἀνακίνησιν τοῦ αὐτοῦ ζητήματος ἐνώπιον τῶν ξένων καί ἰδικῶν μας ἀθλητῶν καὶ βιαιοτάτη, ἐξυβρίσις τοῦ ἀρχηγοῦ ἐνώπιον τοῦ κ. Προέδρου τῆς Τουρκικῆς Ὀμοσπονδίας. 4) Ἐνῷ ὁ κ. Ἰωαννίδης εὐρίσκειτο εἰς τὴν Γραφεῖον τοῦ ἐν Κων/πόλει Ἑλλήνος Προξένου κ. Χριστοπούλου ἵνα, τὸν εὐχαριστήσῃ διὰ τὰς παρασχεθείσας ὑπ' αὐτοῦ διευκολύνσεις εἰς τὴν ὁμάδα, ὁ κ. Πρόξενος ἔλαβε τηλεφώνημα, ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Κυριακοπούλος ἐδημιούργησε σοβαρὸν ἐπεισόδιον εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Προξενείου, ὅπου ἀνέμενον οἱ ἀθληταί τόν κ. Ἰωαννίδην, ἐξυβρίσας τόν ὑπάλληλον τοῦ Προξενείου, ὁ δὲ κ. Χριστόπουλος εἶπεν εἰς τόν κ. Ἰωαννίδην, ὅτι ἐάν τὸ αὐτομὸν αὐτό δέν ἦτο μέλος νικηφόρου Ἑλληνικῆς ἀθλητικῆς ὁμάδος, θά διέτασσε νά τὸν δέσουν καί νά τόν στείλουν δεμέγον εἰς τόν ἐν Ἀθήναις Εἰσαγγελέα, λόγῳ τῶν ἄκρως προσβλητικῶν φράσεων αὐτοῦ μετεχειρίσθη.

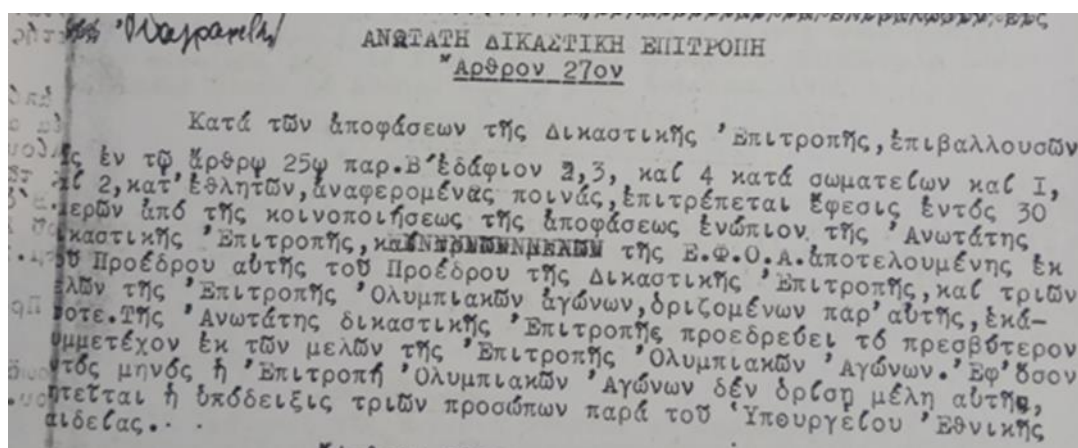
ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ἄρθρον 24ον

Αὕτη ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως τῆς Ε.Φ.Ο.Α. συγχρόνως μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχῶν τῆς Ὀμοσπονδίας. Ἀποτελεῖται ἐκ πέντε μελῶν, λαμβανομένων εἴτε ἐκ μελῶν σωματείων ἀνηκόντων εἰς τὴν Ε.Φ.Ο.Α. καί μὴ μετεχόντων τῆς διοικήσεως αὐτῶν, εἴτε καί ἐκτός αὐτῶν, ὧν τῶν δὲ κατὰ προτίμησιν νομικὰς γνώσεις. Ἡ θητεία αὐτῆς εἶναι ἐτήσια.

Τὰ μέλη τῆς Δικαστικῆς Ἐπιτροπῆς συνέρχονται ἐντός 15 ἡμερῶν μετὰ τῆς ἐκλογῆς των καί ἐκλέγουν τὸν Πρόεδρον καί τὸν Γραμματέα αὐτῆς. Ἡ Δικαστική Ἐπιτροπή τῇ προτάσει τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ε.Φ.Ο.Α. ἐπιλαμβάνεται τῆς εἰς πρῶτον βαθμὸν ἐκδικήσεως τῶν παραπτωμάτων, δικαιουμένη νά ἐπιβάλλῃ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 25ῳ ὁριζομένους ποινάς, δικάζει δὲ κατ' ἐφεσίᾳ πρὸς τὸν Διοικητικόν Συμβούλου ὑπ' ἀριθ. 2 καί 3 (ἄρθρον 25 κατὰ Σωματείων, καί ὑπ' ἀριθ. 2 κατ' ἀθλητῶν, ἐπιβαλλομένης ποινῆς.

Ἡ Δικαστική Ἐπιτροπή δικάζει ἐγκύρως συγκροτούμενη ὑπὸ Προέδρου καί δύο μελῶν αὐτῆς.

Εἰς τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς δύνανται νά παρίσταται ἀντιπρόσωπος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ε.Φ.Ο.Α. ἀνευ δικαιώματος ψήφου.

Πρακτικά Γενικών Συνελεύσεων

6 Μαΐου 1946

[illegible]

13 Μαΐου 1946

[illegible]

21 Απριλίου 1948

Τρανήσια μίσην διζήσαντες
την Ε.Φ.Ο.Α.

Εν Αθήναις ήμεραν την 21 Απριλίου 1948
ήμεραν Τσάκοβιτς και Άνδρεϊν Ομ. Μ. πινζονόβη των
Ρωσών, των Ε.Φ.Ο.Α. ή ή η.

1/ Η Κίβι α, Σ. Μερκουλίου και η. Σιμενιφσκι αν-
ωρότων των Ο.Α.Α.

2/ Σ. Σακκάς, και ή η. Αρμπαρίδης ή αντισφαιριστας των
Π.Γ.Σ.

3/ η. Βελ. Γεωργιάδης ή αντισφαιριστας των Α.Ο.Α.

4/ η. Π. Λαδάκης ή αντισφαιριστας των Α.Ο.Α.

· 1 Τριώρο των Ε.Φ.Ο.Α. μεθόθεν των Αθηνών
συγκροτημένη είναι ή η.

Οικονομικά - Προϋπολογισμός 1948

Γενικά Έξοδα	δρχ.	ΠΑΡΕΡΧΟΜΑΙ
* Έξοδα μεταβόσκως αθλητών, εις Λονδόνον		332.000
Ταχυδρομικά, Τηλεγραφικά κλπ		2.060.000
* Έγγραφοι εις διεθνείς Ομοσπονδίας		796.000
Γραφικά ύλη τυπ. μετάλλεια		216.000
* Επικαιρά Έξοδα		399.000
* Έξοδα Στάδιου εις Αγγυκτον		600.000
		495.000
* Ητοι Σύνολον	δρχ.	4.834.000
* Υπόλοιπον εις Νέον		3.589.550
		8.423.550

Πρακτικά

20 Μαΐου 1950

Ο κ. Πρόεδρος εκθέτει εις τήν Γενικήν Συνέλευσιν τά κατά τήν λήξαν χρῆσιν πεπραγμένα λέγων ὅτι ἐξαιρετικά σύντομος θά εἶναι ἡ ἔκθεσις τήν ὁποίαν ὑποβάλλει σήμερον τό Δ. Συμβούλιον.

Ἡ ἀθλητική κίνησις πόσον τῶν Συλλόγων τῆς πρωτευούσης ὅσον καί τῶν ἐπαρχιῶν εἶναι λίαν περιορισμένη λόγῳ τῆς υπερβολικῆς τιμῆς τῶν ἀθλητικῶν εἰδῶν ὅσον καί τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς εἰσαγωγῆς τούτων ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Συνεπῶς οἱ ἀθληταί εἶναι δύσκολον νά προμηθεύωνται ἀθλητικά εἶδη διά τήν συστηματικήν προπόνησιν εἰς τήν ἀντισφαίρισιν.

Ἡ Ὁμόσπονδος Ἀντισφαιρίσεως Ἀθηνῶν διοργάνωσε τό Φθινοπωρινόν Πρωτάθλημα Ἀθηνῶν. Μετέσχον 24 ἀθληταί καί 12 Κυρίαι τοῦ Ο. Α. 12 ἀθληταί καί 3 ἀθλήτριαι τοῦ Π. Γ. Σ. 4 ἀθληταί καί 1 ἀθλήτρια τοῦ Α. Ο. Κηφισιάς

Ο Π. Γ. Σύλλογος τῇ ἐγκρίσει τῆς Ε. Φ. Ο. Α. διοργάνωσε τό Ἑαρινόν Πρωτάθλημα Ἀθηνῶν.

Ο Ο. Α. Α. διοργάνωσε καί ἐτέλεσεν εἰς τά ἀσκητήρια τοῦ Τό Πρωτάθλημα Ἑλλάδος εἰς τό ὁποῖον ἔλαβον μέρος 43 ἀθληταί καί 14 ἀθλήτριαι.

Ο Α. Ο. Κ. διοργάνωσε ἀγῶνας ἀντισφαιρίσεως εἰς τοὺς ὁποίους

27 Μαΐου 1963

Μετά τήν ἀνάγνωσιν τῶν ὡς ἄνω ἐκθέσεων ὁ κ. Πρόεδρος ἐτόνισεν, ἰδιατέρως, τήν σημασίαν τῆς διαδόσεως τοῦ αθλήματος εἰς τά Σχολεῖα διά τῆς καταλλήλου διαρρυθμίσεως τοῦ σχολικοῦ προγράμματος κατά τρόπον ἐπιτρέποντα εἰς τοὺς μαθηταίς νά ἀσχολοῦνται καί προπονοῦνται τακτικῶς, ὡς καί τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γηπέδων, καί ἰδίως πληθύνει τῶν μεγάλων σχολικῶν ἐγκαταστάσεων.

Πάντως καί ἐν τῇ ἐκτίσει τῆς ἀντισφαίρισης ἐν τῇ ἐκτίσει

Αθλητικές Κινήσεις 1959

	<p>Ἡ ἀθλητικὴ κίνησις εἰς τὴν ἀντισφαίρισιν κατὰ τὸ ἔτος 1959 ἔχει ὡς ἑξῆς. -</p>
16-18/4/59	<p><u>ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ ΦΙΛΙΚῆς ΟΜΑΔΟΣ ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΤΩΝ ΕΛΛΗΤΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΟΣ</u></p> <p>Κατ' αὐτὴν ἐπαίχθησαν 12 συναντήσεις καὶ νικητρία ὁμάς ἐνεδείχθη ἡ τῶν Ἑλλήτων μέ νίκας 9 ἐναντι 3.</p>
21-25/4/59	<p><u>ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΕΩΣ Ο.Α.Α.</u></p> <p>Εἰς τοὺς ἀγῶνας αὐτοὺς ἔλαβον μέρος 16 ἀθληταὶ καὶ 13 ἀθλήτριαι μέλη καὶ παῖνται τοῦ Ο.Α.Α.</p> <p>Νικηταὶ ἐνεδείχθησαν εἰς τὸν ΑΠΛΟΥΝ ΑΝΔΡΩΝ ὁ κ.Δ. Παναγόπουλος εἰς τὸν ΑΠΛΟΥΝ ΚΥΡΙΩΝ ἡ κα. FOLDINA, εἰς τὸν ΑΠΛΟΥΝ ΑΝΔΡΩΝ οἱ κ.κ. Ν. Καλύβας καὶ Δ. Παναγόπουλος, εἰς τὸν ΑΠΛΟΥΝ ΜΙΚΤΩΝ ὁ κ.Δ. Κανελλόπουλος καὶ κα. Α. Ἀποστολίδου καὶ εἰς τὸν ΑΠΛΟΥΝ ΚΥΡΙΩΝ ἡ κα. Α. Ἀποστολίδου καὶ κα. FOLDINA.</p>
8-10/5/59	<p><u>ΑΓΩΝ ΑΠΛΟΥΣ ΠΑΙΔΩΝ Ο.Α.Α.</u></p> <p>Εἰς τοὺς ἀγῶνας αὐτοὺς ἔλαβον μέρος 10 παῖδες τοῦ Ο.Α.Α. ἡλικίας κάτω τῶν 14 ἐτῶν.</p> <p>Νικητὴς ἐνεδείχθη ὁ κ.ρ. Δισμπης</p>
8-10/5/59	<p><u>ΑΓΩΝΕΣ ΠΑΙΚΤΡΙΩΝ (Κύπελλον κα. Α. Μάτσα) Ο.Α.Α.</u></p> <p>Κατ' αὐτοὺς ἔλαβον μέρος 8 παῖτριαι τοῦ Ο.Α.Α.</p> <p>Νικητρία ἐνεδείχθη ἡ κα. Φ. Γρῶμον.</p>
8-10/5/59	<p><u>ΑΓΩΝΕΣ ΠΑΙΚΤΩΝ (Κύπελλον κ.Α. Ζαρούνη) Ο.Α.Α.</u></p> <p>Ἐλαβον μέρος 18 παῖνται τοῦ Ο.Α.Α.</p> <p>Νικητὴς ἐνεδείχθη ὁ κ. Ἀθαν. Κασιόγερης.</p>
8-10/5/59	<p><u>ΑΠΛΟΥΣ ΕΦΗΒΩΝ Ο.Α.Α.</u></p> <p>Κατ' αὐτοὺς ἔλαβον μέρος 26 παῖνται τοῦ Ο.Α.Α.</p>

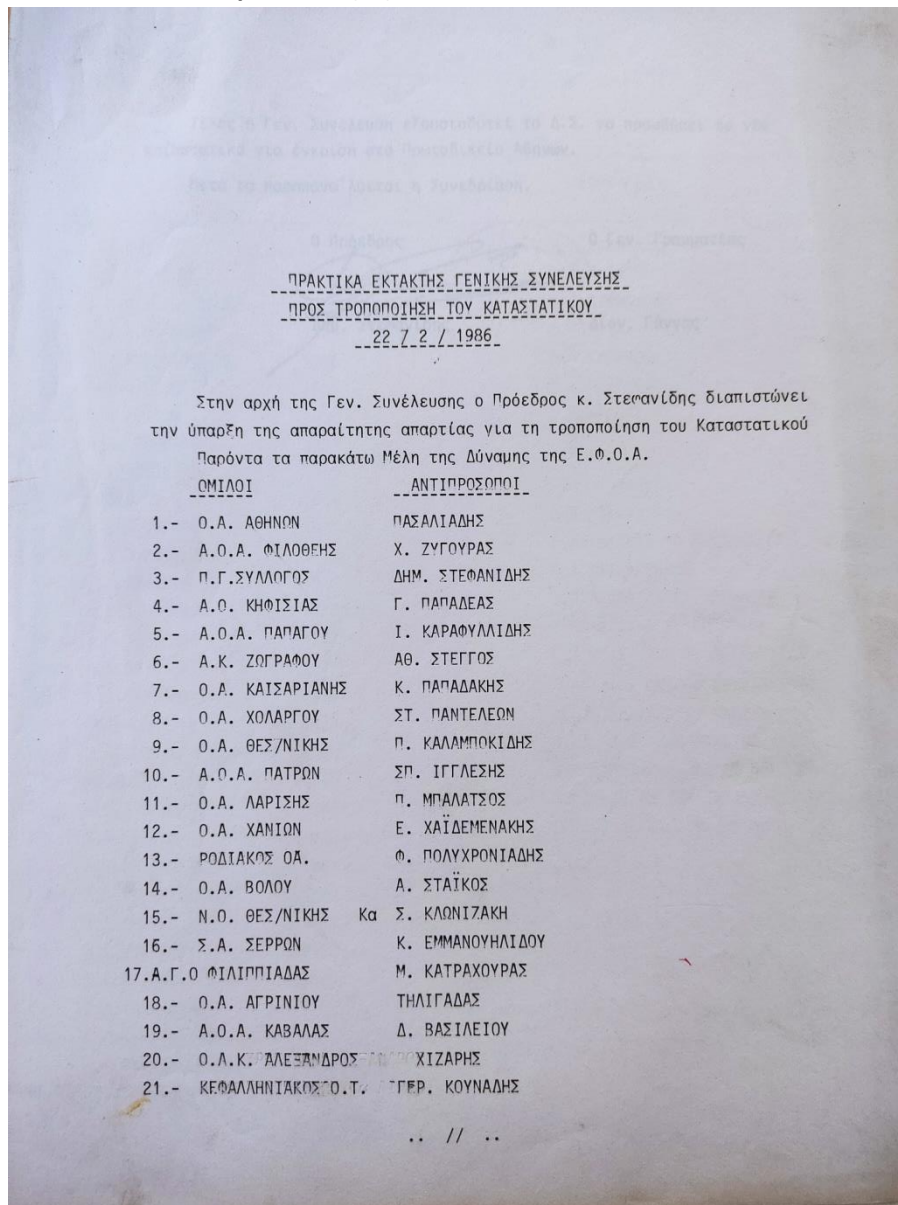
ΕΚΛΕΓΜΕΝΟΙ

ΕΚΛΕΓΜΕΝΟΙ ΑΝΑ ΔΙΕΤΙΑ
<u>1963</u>
Α. Ἀποστολίδης - κα. Α. Βαλαωρίτου - κ. Π. Ψιμικάκης
<u>1964</u>
Ζηρίνης - κ. Α. Μεταξάς - κ. Ι. Καναβαριώτης
<u>1965</u>
Αλεπουδέλης - Σ. Γάγγας - Ι. Κετσέας
<u>1966</u>
Αποστολίδης - κα. Α. Βαλαωρίτου - Α. Ὀράτης
<u>1967</u>
Ζηρίνης - Σ. Μιχαλακόπουλος - Ι. Καναβαριώτης

Απολογισμός 1964

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Ε.Φ.Ο.Α. 1964		
ΣΥΝΟΛΟ		
I.-	Λοιπόν προηγούμενης χρήσεως	
II.-	Εξοδα Γεν. Γραμματείας 'Αθλητισμού	Δρχ. 36.506.-
	Εξοδα Διοικήσεως	Δρχ. 47.000
	Πισθοδ. ζένων προπονητών	" 73.000
	" ήμεδαπών "	" 20.000
	Δγώνες μετά ζένων καί	
	έν τῷ 'Εξωτερικῷ	" 155.000
	ἐξῆδες ἐσωτερικοῦ	" 80.000
	στ' ἀποδόσεις καί προπα-	
	ιστευή ἐθνικῆς ὁμάδος	" 60.000
	Στοιμῆθεια ἀθλητικοῦ ὅλικοῦ	70.000
	ἠ) κειλημέναι ὑποχρεώσεις	60.000
		Δρχ. 565.000.-
III.-	Ευρωμαί, εἰσφοραί κλπ. ἔσοδα	" 30.065.-
IV.-	Ἔσοδα ἐξ ἀγώνων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ	" 31.349.-
V.-	Ἔσοδα ἐξ ἀγώνων ἐν τῷ 'Εξωτερικῷ	" 62.864.-
VI.-	Τόκισταθέρσεων	" 1.019.-

		726.683
		726.683.-

Τροποποίηση καταστατικού 1986

Πρακτικά 1^{ης} συνεδρίασης

Πρακτικόν 1^η Συνεδρίασις τῆς Δικ. Επιστροφῆς
 τῆς Ἑλληνικῆς Φιλάθλου Ὀμοσπονδίας Ἀντισφαίρισεως
 αὐτῆς τῆς 24^{ης} Μαρτίου, ὁποῦ ἐπὶ μακρῇ
 συζητήσῃ μετὰ τὴν διαμαρτυρίαν, ἡ τῆς Γενικῆς
 Συνέλευσιν τῆς Ε.Φ.Ο.Α., ἵνα ἐκδοθῇ ἐν τῇ συμφορῇ
 αὐτῇ ἐν δυνάμει, καὶ ἡγεμὼν Πρόεδρον καὶ Γραμματεὺς
 αὐτῆς, ἀμφότεροι ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ 24^{ης} ἐν Κολοσσαίῳ.
 Τὸν αὐτὸν ἡμέραν ἀφῆλθον Πρόεδρος δ' ὁ
 Μιχαὴλ Αἰγιάνης, καὶ Γραμματεὺς δ' ὁ γ. αὐτοῦ Φίλιππος.
 Ἡ δὲ δ' ἐν τῇ συνεδίῳ τὴν δὲ δ' ἐν τῇ
 συνεδίῳ αὐτῇ.

Πειθαρχικά

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΧΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ
ΤΗΣ Α.Μ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΑΘΛΟΣ
ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΕΩΣ
ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣΗΣ ΟΔΟΥ 3

ΥΠΑΣΤΡΑΦΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ
ΑΤΕΝΝΙΣ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΤΩΝ
ΑΘΛΗΤΩΝ

16 Αύγουστου 1961

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 533

Πρὸς τὴν
Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν
τῆς Ἑλληνικῆς Φιλάθλου Ὀμοσπονδίας Ἀντισφαίρισεως
Ε Ν Τ Ε Ψ Θ Ε

Κ ό ρ ι ο ι,

ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ σῶς διαβιβάσωμεν συνημμένως ἐντί-
γραφα ἡμετέρων ἐγγράφων καὶ ἐν γένει ἀλληλογραφίας ἐπὶ ἐπισκοπῆ
τοῦ ὁποῖου, ὡς ἐξωδίκως ἐπαύθη, συνέβη κατὰ τοὺς ἀγῶνας ἀντισφαι-
ρίσεως τοῦ Ἀθλητικοῦ Ὁμίλου Ἐφημερίδας διὰ τὸ Πρωτάθλημα Ἐφημερίδας
κατὰ τὴν 7ην τρέχ. μηνὸς Αὐγούστου.

Παρακαλοῦμεν ὅπως προβῇτε εἰς τὰς δεούσας ἐνεργείας
ἐξετάζοντες τὰ τῶν γεγονότων τοῦτων καὶ λάβητε τὰς δεούσας ἀπο-
φάσεις ἐν τῇ ἀρμοδιότητι σας.

Εἰς τὴν παρούσαν ἐνέργειαν προβαίνει τὸ Δ. Συμβόλιον
ἀνεπαγγέλτως καθ' ὅσον δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ παρεκκλίνουσιν τυχόν Ὁμίλοι
ἢ ἀλλοτρίαι ἀπαγορευόμενοι εἰς τὴν ἡμετέραν Ὀμοσπονδίαν τῆς ἀπολύτως
ἐξαιρετικῆς διαγωγῆς τῆς ἐπιβαλλομένης εἰς φιλάθλους.-

Μετ' ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς τιμῆς

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ, Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

[Signature] *[Signature]*

Οι κορυφαίοι Έλληνες τενίστες και τενίστριες σε χρονολογικό επίπεδο με βάση τις επιτυχίες τους στο Πανελλήνιο πρωτάθλημα Ανδρών/Γυναικών είναι οι εξής:

Άνδρες:

Πρωταθλητές: Α. Ζερλέντης, Λ. Στάλιος, Ν. Καλύβας, Ν. Καλογερόπουλος, Ν. Κελαϊδής, Γ. Καλοβελώνης, Α. Μπαβέλας, Κ. Οικονομίδης, Π. Γεμουχίδης

Σημαντικές διακρίσεις : Ορ. Γαρατζιώτης, Στ. Ξύδης, Δ. Καλλιφρονάς, Ε. Ζαφειρίου, Π. Γαβριηλίδης, Φ. Βαζαίος, Κ. Ευφραίμογλου, Ι. Ρήγας, Α. Φίκας, Σ. Πέππας, Θ. Αγγελίνος, Α. Γιακούμποβιτς.

Γυναίκες:

Πρωταθλήτριες: Ε. Βαλαωρίτου, Ζ. Κασσιμάτη, Ι. Λενού, Φ. Ξύδη, Β. Γεωργαντά, Ε. Βασιλικού, Ξ. Βασιλιάδου, Δ. Αστερή, Α. Κανελλοπούλου, Χ. Παπαδάκη, Ε. Δανιηλίδου

Σημαντικές διακρίσεις : Π. Κότσια, Δ. Παναγοπούλου, Ο. Τσαρμποπούλου, Ξ. Αναστασιάδου, Χ. Ζαχαριάδου, Α. Στεφάνου.

Τέλος, σημαντική θεωρείται σήμερα η κατάταξη της Ελλάδας στις 8 χώρες με τουλάχιστον μια γυναίκα και έναν άνδρα στο Τοπ20, με σημαντικές παρουσίες τις εξής:

Πολωνία – 32 : ΊγκαΣβιότεκ Νο16 – ΧούμπερτΧούρκατς Νο16

Βέλγιο – 31 : Ελιζέ Μέρτενς Νο17 – Νταβίντ Γκοφέν Νο14

Γερμανία – 31 : Αντζελίκ Κέρμπερ Νο25 – Αλεξάντερ Ζβέρεφ Νο6

Αυστραλία – 26 : Άσλι Μπάρτι Νο1 – Άλεξ Ντε Μινόρ Νο25

Καναδάς – 25 : Μπιάνκα Αντρεέσκου Νο6 – Μίλος Ράονιτς Νο19

Ελλάδα – 24 : Μαρία Σάκκαρη Νο3 – Στέφανος Τσιτσιπάς Νο5

Ελβετία – 20 : Μπελίντα Μπένσιτς Νο13 – Ρότζερ Φέντερερ Νο7

Ισπανία – 15 : Γκαρμπίνε Μουγκουρούθα Νο12 – Ράφα Ναδάλ Νο3

